ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

(ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೦೮-೦೯

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

(ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಪ್ರೊ. ಮು. ಚಂದ್ರಕುಮಾರ
ಎಂ. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೦೮-೦೯

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧ ೦೧-೧೨

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

೧.೧. ಪೀಠಿಕೆ / ಪ್ರವೇಶ

೧.೨. ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

೧.೩. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

೧.೪. ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

೧.೫. ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳು

೧.೬. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಾಮರ್ಶನ / ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಪರಾಮರ್ಶನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨ ೧೩-೨೯

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಚಯ

೨.೧. ಬುಡಕಟ್ಟು

೨.೧.೧. ಸೋಲಿಗ

೨.೧.೨. ಜೇನುಕುರುಬ

೨.೧.೩. ಕಾಡುಕುರುಬ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩ ೩೦-೮೪

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಪ್ರಭಾವ

೩.೧. ಸಂಘಟನೆ ಪ್ರಭಾವ

೩.೧.೧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ

೩.೧.೧.೧. ನಾಮಕರಣ

೩.೧.೧.೨. ಋತುಮತಿ

೩.೧.೧.೩. ವಿವಾಹ

೩.೧.೧.೪. ಶವಸಂಸ್ಕಾರ

೩.೧.೧.೫. ತಿಥಿಕಾರ್ಯ / ಕಲ್ಲು

೩.೧.೨. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ

೩.೧.೨.೧. ಸೋಲಿಗರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು

೩.೧.೨.೨. ಜೇನುಕುರುಬರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು

೩.೧.೨.೩. ಕಾಡುಕುರುಬರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು

೩.೧.೩. ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆ

೩.೧.೩.೧. ಅರಣ್ಯ ಕಿರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ

೩.೧.೩.೨. ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಂಗ್ರಹ

೩.೧.೩.೩. ಉಪಕಸುಬು

೩.೧.೩.೪. ಕೃಷಿ

೩.೧.೩.೫. ಇತರೆ

೩.೧.೪. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ

೩.೧.೪.೧ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ
೩.೧.೪.೨ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ
೩.೧.೪.೩ ಇತರೆ
೩.೧.೫ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆ
೩.೧.೫.೧ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ
೩.೧.೫.೨ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ
೩.೧.೫.೩ ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ
೩.೨. ಸಹಬಾಳ್ವೆ
೩.೨.೧ ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ
೩.೨.೧.೧ ಕೌಟುಂಬಿಕ
೩.೨.೧.೨ ಸಾಮುದಾಯಿಕ
೩.೨.೧.೩ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ
೩.೨.೨. ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ
೩.೨.೨.೧ ಅನ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ
೩.೨.೨.೨ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ
೩.೨.೨.೩ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ
೩.೨.೨.೪. ಸಹಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ ೮೫-೧೦೬
ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪಾತ್ರ
೪.೧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ
೪.೨ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
೪.೩. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೪.೪. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೪.೫. ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೪.೬. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೫ ೧೦೭-೧೧೬
ಸಮಾರೋಪ

ಅನುಬಂಧ ೧೧೭

ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾಹಿತಿ

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಮಾಹಿತಿ

ಗ್ರಂಥಋಣ

ವಕ್ತೃವಿವರ

ನಕ್ಷೆಗಳು

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ - ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

ಪ್ರವೇಶ

ಆದಿಮ ಬದುಕಿನಿಂದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆದ ಮಾನವನ ಮೊದಲ ಹಂತವೇ ಸಂಘ ಜೀವನ. ಅನಂತರ ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಮಾನವ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದವರೆಗೂ ಸಂಘಟನಾ ಮಾದರಿ ಜೀವನ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಂಘಟಿತ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಆದಿಮ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಮಾನವ ಸಂಕುಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟನೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಗುಂಪು ರಚನೆಯಾಗಿರದೆ, ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಹಕಾರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡುವುದು. ವಿಶ್ವವೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವಾಗಿ ರೂಪು ತಳೆದಿರುವ ಇಂದು ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕ. ದೇಶದ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ದೇಶ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುವ ಸಂಘಟನೆ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ದೇಶದ ಒಳಗಡೆ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ಲಿಂಗ, ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ರಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ

ಧರ್ಮಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಾತಿ, ಉಪಜಾತಿ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಮುಂತಾದ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾನವ ಮೂಲತಃ ಸಂಘಜೀವಿ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದ ವಿಚಾರ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡನಾದರೂ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಮಾನವನ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಬದುಕು ಆರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದೆ ಅರಣ್ಯದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ. ಇಂದಿನ ಬಹುತೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆರಂಭದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯತೊಡಗಿದವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಮತ್ತು ನಾಡವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂಬ ಭಿನ್ನತೆ ರೂಪು ತಾಳಿದಂತಾಯಿತು. ಕಾಡಿನಿಂದ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ ಮಾಡಿದ ಗುಂಪು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅನಾಗರಿಕರಾಗಿಯೇ ಕಂಡರು. ಆದರೆ ದಿನಮಾನಗಳು ಉರುಳಿದಂತೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎದುರಾಗತೊಡಗಿದವು. ಅನ್ಯರ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಜರ್ಜರಿತಗೊಳಿಸಿದವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅತ್ತ ಕಾಡು ಇಲ್ಲದೆ ಇತ್ತ ನಾಡು ಇಲ್ಲದೆ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದೆ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕು ನಾಶವಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಲಾಢ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಂತೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೂ ಸಹ ಅನುಕೂಲಕರ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಬೇಕಿದೆ.

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಗಿಡ, ಮರ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಹೋರಾಟಗಳು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು, ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರತೀಕದಂತೆ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಜಗತ್ತಿನ ಅರಣ್ಯಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ಸಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಾಸದ ನೆಲೆಯೂ ಸಹ ಆಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯಗಳು ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸರ್ವಸ್ವ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಾವಲಂಬಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಸ ಮತ್ತು ಹಳೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಯ್ಕೆಯ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿಲ್ಲ. ನೆಲ-ಜಲ-ಸಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯಶಕ್ತಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅರಣ್ಯದೊಡನೆ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಬಂಧ ದೂರವಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿತು. ಸರ್ಕಾರ ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅರಣ್ಯದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಬದುಕಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಸಮುದಾಯದ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ದೂರಾಗುತ್ತ ಹೋದರು. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು, ಬೃಹತ್ ಕಾಫಿ, ಟೀ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಒತ್ತುವರಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಕಾರಣ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅರಣ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪರಾವಲಂಬಿ ಬದುಕಿಗೆ ಬದಲಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಮೂಲ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದು, ಅರಣ್ಯ ವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಮಾನವನ ಬದುಕು ಚಲನಶೀಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅವನು ಜೀವಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಾನವನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಏರಿಳಿತಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇದು ಹಲವು ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ

ಕೊರತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ತುಳಿತ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಢ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿನ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಸರಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಘಟನಾಶಕ್ತಿಯು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರಕ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾರಂಪರಗತವಾಗಿ ಕಾಡು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನೇ, ಆಧರಿಸಿ, ಆಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕಸುಬನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಬವಣೆಯನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಅಭಾವ ಕಾಡತೊಡಗಿದರೂ ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಹಲವಾರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ನೆಲೆಸಿವೆ. ಇಂದಿನ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನದಿಂದ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜದ ತೀರ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

೧. ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಮಾನಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೨. ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮಹತ್ವ ಅರಿಯುವುದು.

೩. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವುದು.

೪. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಲುವು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವುದು.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೇಗೆ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತದ್ದು. ೨೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಆಧುನೀಕರಣ, ಪಾಶ್ಚಾತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾಡಿನ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಅವರದೇ ಆದ ಉತ್ಪಾದಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಣಸೂರು, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ, ಎಚ್.ಡಿ. ಕೋಟೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಳಂದೂರು, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕುಗಳು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಮಡಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿವೆ. ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಚದುರಿದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮಯ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಯೂ ಹೌದು.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನಗಳು

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾನವನು ಅಪಾರ ಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮೂಡತೊಡಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಲಾಭವನ್ನು ಕೇವಲ ಹಣದಿಂದ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಅಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿ ಅಂತರ್ಗತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುವುದೇ ಸಂಶೋಧನೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ

ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ವಿಧಾನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲ ಬೀಜ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಂಶೋಧನೆ ಆರಂಭ. ಇತರರಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳು, ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳು ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವನ ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದ ಸುತ್ತ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಆಯ್ದ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ವಿಸ್ತೃತ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮುದಾಯದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಶನ ವಿಧಾನ

ಯಾವೊಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕನೇ ಆಗಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಗತ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಅನುಷಂಗಿಕ ಆಕರಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದುವು. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಮುದಾಯದ ಹಿರಿಯರು, ಸಮುದಾಯ ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರ ಸಮುದಾಯದ ಹಲವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಲಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಪೋಡು ಹಾಗೂ ಹಾಡಿಯ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ

ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅವಲೋಕನ

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪೋಡು ಹಾಗೂ ಹಾಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಬ್ಬ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಮದುವೆ ಪದ್ಧತಿ, ನ್ಯಾಯಪಂಚಾಯತಿ ವಿಧಾನ, ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಧ್ಯಯನ

ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದುವರೆಗಿನ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬಹುತೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೀರಾ ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಕುರಿತಾದ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿಗಳು, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಬಗ್ಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೧೯೫೬ರವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆಯಾಗುವ ತನಕ, ಕರ್ನಾಟಕ, ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ಮಾಹಿತಿಗಳುಳ್ಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಧಾರವಾಡ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ Enthoven(1989:12)ರವರು ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬೀದರ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರುಗಳಲ್ಲಿರುವವರ

ಬಗ್ಗೆ Hassan ಎಂಬುವರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಳೆ ಮೈಸೂರಿನ ಒಂಬತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವವರ ಬಗ್ಗೆ ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್(1961:13) ಅವರೂ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಗಳು ಆಗ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ Thurston(1909:14)ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದ, ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಜನ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಗಿಸುವ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳು ಇವೆ. ಇಂತಹ ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಲೂಯಿಜ್ (1963:15) ಅವರು ಹಿಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವರು. ಆದರೆ ಇವರ ಅಧ್ಯಯನ, ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್ (1961:16) ಅವರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಹಕ್ಕಿ-ಪಿಕ್ಕಿ (ಮೆನನ್) (1975:18) ಜೇನು ಕುರುಬ (ಮಿಶ್ರ) (1975:19) ಸೋಲಿಗ (ಮೊರಬ್) (1977:20) ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಇವೆ. ಕೆಲವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಗೊಂಡರು (ಷರೀಫ್) (1987:21), ಸೋಲಿಗರು (ನಾಗರಾಜ) (1985:22), ಕೊರಗರು (ಸೋಮೇಶ್ವರ)(1982:23)ಮರವರು (ಹರೀಶ್) (1988:24), ಸೋಲಿಗರ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯವರು. "ಮಲೈಮಕ್ಕಳು ಸೋಲಿಗರ ಪೋಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಅನಾಥತೆ ವಿಚಾರಗಳ ಸುಳಿವು. ಆಂದೋಲನ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ (೧೬.೦೮.೧೯೯೨)ರ ಪೋಡು ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಆದಿವಾಸಿಗಳು (೧೯೫೬). ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸೋಲಿಗರ ಬಗ್ಗೆ. ಸೋಲಿಗರ ಕುಲದ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದ್ರಪ್ಪನವರ ಸೋಲಿಗರ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ (೧೯೯೦) ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ, ಜಾನಪದ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಡಾ. ಕೆ. ಕೇಶವನ್‌ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರು 'ಸೋಲಿಗರು ಹಾಡಿದ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೊ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು 'ಗಿರಿಜನ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣದಲ್ಲಿ' ಸೋಲಿಗರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಅವರು ತಮ್ಮ

‘ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುಲಕಸುಬುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಚಂದ್ರುಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ‘ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಿಶ್ರರವರು ತಮ್ಮ “Jenukuruba Bulletion of the Anthropological survey of India(೧೯೭೫)”ರಲ್ಲಿ, ಜೇನುಕುರುಬರ ಜೇನು ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ Singh K.S.ರವರು “The Sheduled Tribes(೧೯೯೪)”ನಲ್ಲಿ, ಎಂ.ಎಂ.ಬಸವರಾಜರವರು ತಮ್ಮ “ಜೇನುಕುರುಬರು” ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವರದಿಯಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬರು ‘ಪಲ್ಲವರ’ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯವರು ತಮ್ಮ ‘ಜೇನುಕುರುಬರ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ಕಾಡಿಗೆ ಅರಸರು’ ೧೯೯೩ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಮುತ್ತುರಾಯಪ್ಪರವರು ತಮ್ಮ “Socio cultural factors and marrige among Jenukuruba and kadukuruba tribes of Karnataka” (೧೯೯೩) ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಬಿಳಿಗೆರೆ ರವರು “ನಾಗರೀಕ ಬದುಕಿನತ್ತ ಕಾಡುಕುರುಬರು” (೧೯೯೦)ರಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರಬರ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ‘The mysore tribes and castes’(೧೯೩೧)ಎ.ಸಿ. ಲಲಿತರವರು ‘ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗಿನ ನಡೆದ ಬಹುತೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧ ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು.

ಒಂದು ಕಡೆ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತು ಇವತ್ತು ಜನಸಮುದಾಯ ವೇಗದ ಯುಗವಾಗಿ, ಮಾಹಿತಿಯ ಯುಗವಾಗಿ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಯುಗವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಧರ್ಮದ ಯುಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ವಿಶ್ವದ ನಾನಾ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ, ಗುಡ್ಡಗಳ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡಜನರು, ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಅನಾಗರಿಕರು ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ, ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ

ಆಶೋತ್ತರಗಳು, ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಅಂತರ್‌ಕ್ರಿಯೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಂಕೇತಿಕ ವಿಧಾನಗಳೆಲ್ಲವು ನಾವು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನವಾದವು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ 'ನಾಗರಿಕ' ಪ್ರಪಂಚ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ, ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದುವರೆಗಿನ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪರಿಚಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ವಾಸದ ನೆಲೆ, ಹೆಸರಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯು ಹೇಳುವಂತೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಕುರಿತಂತೆ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಘಟನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ, ಋತುಮತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಹೇಗೆ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೋಲಿಗರ ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬದವರು ಸೇರಿ ಇಡೀ ಪೋಡಿನ ಜನತೆ ಒಂದು ಗೂಡಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇತರೆ ಎರಡು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾದ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ

ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿಹಬ್ಬ, ಮುನಿ ಮಾಡುವುದು, ಸಂಕಮ್ಮನ ಹಬ್ಬ, ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆ (ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ), ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆ (ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ) ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವ ಉತ್ತರಿ ಹಬ್ಬ, ಕುಂಡೆಹಬ್ಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ತಾವರೆಕಟ್ಟೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಹಬ್ಬ ಮೊರೆ ಕರೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಉಪಕಸುಬು, ಕೃಷಿ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ, ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಕುರಿತದ್ದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಘಟನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಅನಂತರ ಮುಂದುವರೆದು ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದನ್ನು ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ" ಎಂಬುದು ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಲು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಆ ಮುಖಾಂತರ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪವು ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ಎರಡು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಚಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ಎರಡು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಚಯ

ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತ ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ, ಸಮುದಾಯ, ಜಾತಿ, ಮುಂತಾದ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಜನ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ನಿಕೃಷ್ಟ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ನಾಜೂಕಿನ ಜೀವನ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮದೆಯಾದ ಸಹಜ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿವೆ. ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದ್ವೀಪ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ, ಕಾಡು ಹಾಗೂ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಜನರಿಂದಲೂ ದೂರವಾಗಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಜನರ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು ಗಾಢವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮಗಳಿದ್ದು ಹೊರಗಿನ ಜನರನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದಲೇ ನೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ, ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

'ಬುಡಕಟ್ಟು' ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ "ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ 'ಬುಡ' ಎಂದರೆ ಮೂಲ, 'ಕಟ್ಟು' ಎಂದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ

ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆ ಆಚರಣೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ." "ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂಲ ಪುರುಷನನ್ನು ಅಥವಾ ದೇವ ದೇವತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ." 'ಪೆರ್ರಿ' ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಬುಡಕಟ್ಟು ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಹಾಗೂ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ."

"ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥಕೋಶದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ಕುಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಪದ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ 'ಟ್ರೈಬ್' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.ಇದು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಟ್ರೈಬುಸ್' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಉಗಮಗೊಂಡಿದೆ. ಸಮಾಜ ರಚನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲದ ಕುಲಗಳ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಆದಿವಾಸಿ, ಮೂಲನಿವಾಸಿ, ಗಿರಿಜನ, ವನ್ಯಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಜಲಜಾತಿ, ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ." "ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದರೆ ವಂಶ, ಮನೆತನ ಎಂದರ್ಥ." "ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಾವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದವರೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ." ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ: "ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಘಂಟಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ."

ಬಹುತೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯಾವಲಂಬಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾಗಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸು, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಜೇನು ಹಾಗೂ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆಯಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಮ್ರಿ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವರ್ತಮಾನ ಬದುಕಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟವರು. ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿಗಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಧೋರಣೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿ ನಾಡು ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಿರು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿ, ಇವರ ಬದುಕನ್ನು

ಅತಂತ್ರಗೊಳಿಸಿದರು. ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರ ಬದುಕನ್ನು ಅತಂತ್ರಗೊಳಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯಷ್ಟೇ ಸಮಪಾಲು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುವುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇಡಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ತಾವೇ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯೇತರರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಅವರ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾಜ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಬೇಕು-ಬೇಡಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದೇಶದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು "ಸಂವಿಧಾನದ ೩೪೨ನೆ ವಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ೩೪೧ ರ ಅನುಸೂಚಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ೬೯೮ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೮,೪೩,೨೬,೨೪೦ ಆಗಿದ್ದು ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ ೮.೧ ರಷ್ಟು" ಇದೆ. "ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೫೦ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ (ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಸ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಎಲ್.೭೮)." ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧.ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳು, ೨.ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ೩.ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು. ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು

ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇವರನ್ನು ಅಲೆಮಾರಿ ಹಾಗೂ ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಮಲಸಾರ (೧೩) ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು, ಬೇಡ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ (೩೪,೬೩,೯೮೬) ಇದೆ. ೫೦ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿ ಅಲೆಮಾರಿ, ಅರೆಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿವೆ. ಜೇನುಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು "ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟು" ವರ್ಗದ (Primative Tribes) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೦]

ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧.೧ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯ ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಹಾಸನ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರು ವಿರಳವಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೩೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೋಲಿಗರನ್ನು ಆದಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ Thurston ಅವರು ತಮ್ಮ "Caste and Tribes of Southern India" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಎ.ಎ. ಲೂಯಿಸ್ ಅವರು 'The Tribes of Mysore' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ೧೯೬೫ ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಂ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯರವರು 'My forest' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದ ಸೋಲಿಗರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೆಚ್.ವಿ.ನಂಜುಡಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣಅಯ್ಯರ್‌ರವರು "The Mysore Tribes and Castes" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಲಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಹಾಗೂ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಲೂಯಿಸ್' ರವರು 'ಸೊಲ್ಕೆ' ಎಂದರೆ ದಪ್ಪ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವರು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸೊಲ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಪೊದರು ಎಂದರ್ಥವಿದೆ. ಸೋಲಿಗರು ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವರೆಂದೂ ದಂತಕಥೆಯಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಉತ್ತರ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ದಿಂಬಂ' ಸೋಲಿಗರ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವಿರಬೇಕೆಂದು ತರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯವರು ತಮ್ಮ 'ಮಲೈಮಕ್ಕಳು ಸೋಲಿಗರು

ಪೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಥತೆ ವಿಚಾರಗಳ ಸುಳಿವು' (ಆಂದೋಲನ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ, ೧೯.೦೮.೧೯೯೨, ಪುಟ.೨) ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಾಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಿಂಬಂನ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಮೂಲ ವಾಸಸ್ಥಳ ದಿಂಬಂ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನಬೆಟ್ಟ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಮೈಸೂರು ಭಾಗದ ಸೋಲಿಗರು ದಿಂಬಂ ಮೂಲ ವಾಸಸ್ಥಳವೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

"೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೯,೯೦೮ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೧೫,೧೪೪ ಮಹಿಳೆಯರು ೧೪೭೭೪. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೬,೭೪೨ ಮತ್ತು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೬೦೭೫, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೦೮೦ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ." ಉಳಿದಂತೆ ಸೋಲಿಗ ಸಮುದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮೂಲತಃ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಧುನಿಕತೆಯತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿದರೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೂಲ ನೆಲೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ವಾಸದ ನೆಲೆ, ಕುಲ, ಬಳಿ ಬೆಡಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಐತಿಹ್ಯ, ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ಪುರುಷನ ಬಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವ ಗೌರವ ಭಾವನೆಗಳು ಕುತುಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಸೋಲಿಗ ಹೆಸರಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದ್ರು ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ ಅವರು 'ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಒಮ್ಮೆ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನೀಲಯ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಜಗಂಪೆಯವರ ಜನನವಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಮಹದೇಶ್ವರರ ದಯೆಯಿಂದ ಕಾರಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರೇ ಸೋಲಿಗರ ಮೂಲ ಪುರುಷರು. ಕಾಲಾನಂತರ ಇವರ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದ. ಇವನು ಒಮ್ಮೆ ಶತ್ರು ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ರಾಜ ಜೀವರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದನು.

ಈ ರೀತಿ ಪರಾಜಿತನಾದ ಅವನಿಗೆ "ಸೋಲುರಾಜ" ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂತು. ಆ ರಾಜನ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೋಲಿಗರು ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು"[೨೭] ಈ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಐತಿಹ್ಯವೊಂದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ "ಒಮ್ಮೆ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮ ಬೆವರಿನಿಂದ ಎರಡು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದರು. ಒಂದು ನೀಲಯ್ಯನಾಯಿತು.ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಕವ್ವನಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇವರ ವಂಶ ಬೆಳೆದು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಲನ ಹಂಬಿನಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಅವರು ಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಾ ಮುಪ್ಪಾದರು. ಆದರೆ ಸೋಲನ ಹಂಬು ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಗೆಡ್ಡೆ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇವರು ಗೆಡ್ಡೆ ಕೀಳಲು ಬಂದಾಗ ಆ ಸೋಲನ ಹಂಬು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ಸಾಯೋವರೆಗೂ ಕಿತ್ತರೂ ನನ್ನ ಸಾಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಗೆಡ್ಡೆ ಕಿತ್ತು ಸೋತವ ನೀನು ಸೋಲಿಗ ಎಂದು ಹೇಳಿತು."[೨೮] ಈ ಎರಡು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸುಳ್ಳು ಅಥವಾ ಸತ್ಯ ಎಂಬ ವಾದಕ್ಕಿಂತ ಈ ಎರಡು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸೋಲಿಗರ ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಅವರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಲುವಂತಹ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯು ಕುಲ ಬಳಿ ಅಥವಾ ಬೆಡಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗರು ಕುಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೆದರದ ಇವರು ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಕುಲದ ಮಹತ್ವ ಅವರ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಕುಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಸಂಕವ್ವನನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಲದವರೆಲ್ಲ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಡದಿ ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದೇನೆಂದರೆ, ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚು. ಕುಲದವರು ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಕುಲದ ಯಾಜಮಾನ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯರ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಎರಡೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಸಂಘ ಜೀವನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಒಬ್ಬನೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅಪಾಯ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ

ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಬೇಟೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಯಾಜಮಾನನ ಆಜ್ಞೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಂಘಟನಾ ಬದುಕು ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕವೂ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಸೋಲಿಗರ ಬದುಕಿನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುಲಪಂಗಡಗಳು

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಕುಲ, ಬೆಡಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಂಗಡಣೆ ಇದೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಕುಲದ ಯಜಮಾನ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಆ ಹಿರಿಯರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವುದು ಅವರು ಕುಲಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಗೌರವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಲ ಹಾಗೂ ಕುಲದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾವ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಕುಲ, ಅವಶ್ಯಕವಾದುದಾಗಿವೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ನ್ಯಾಯಿಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಲ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

“ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ಐದುಕುಲ, ಏಳುಕುಲದವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಕುಲದವರಲ್ಲಿ ೧. ಹೊಂಗೆಲರಕುಲ, ೨. ಆಲುರುಕುಲ, ೩. ಬೆಲ್ಲರಕುಲ, ೪.ಸೂರ್ಯಕುಲ, ೫.ತೆನೇರುಕುಲ ಇದ್ದರೆ, ಏಳುಕುಲದವರಲ್ಲಿ ಈ ಐದು ಕುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ೧. ಜೇನುಕುಲ, ೨.ಕುಂಬಳು ಕುಲಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ.”

ವಾಸದ ನೆಲೆ

ಸೋಲಿಗರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಪೋಡುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಇವರು ಅರಣ್ಯದ ಒಳಗಡೆ ಇರಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹಲವು ಅರಣ್ಯ ಕಾಯಿದೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಒದಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ತೋರಿಸಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಸರಹದ್ದಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರು ಇಂದು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸೋಲಿಗರ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಾಸದ ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರು ತಾವು ಕಾಡಿನ ಒಳಗೆ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದ ಅನುಭವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಅವರು ೩ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಪೋಡುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೊಸ ಪೋಡುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಡು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದು ಆ ಸ್ಥಳ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂದರೆ ಪೋಡು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ

ಮಲಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಶುಭ ಶಕುನಗಳು ಬಿದ್ದರೆ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಕರೆದು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಪೋಡು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೋಡು ನಿರ್ಮಾಣ ಎಂದರೆ ೧೦ ರಿಂದ ೨೦ ಗುಂಪು ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಅಷ್ಟೆ. ಮುನ್ನ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿನ ಗಿಡಗಂಟ್ಟೆ ಕಿತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಿದಿರು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಗುಣಸಲು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರೂಡಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದು ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರ ಹೊಸ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ವಾಸಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ಮೇಲಿನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಘಟಿತ ಬದುಕಿನ ಮಾದರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ, ಕಲಾಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಯುವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸಹ ಸಮುದಾಯದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

೨.೧.೨ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಕರ್ನಾಟದಲ್ಲಿರುವ ೫೦ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಆದಿಮ (Primitive Tribes) ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಾಗಿದೆ. ಜೇನುಕುರುಬರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ, ಹುಣಸೂರು, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೀರಾಜಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಜೇನುಕುರುಬರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ದುಸ್ತರವಾದಾಗ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಕಾರಣ, ೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯು ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲದೆ ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. "೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಇವರ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೯.೮೨೮, ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೧೫.೧೩೩, ಮಹಿಳೆಯರು ೧೪.೬೯೫ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೫.೭೫೯, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೦.೦೩೭. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೭೮೦

ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಉಳಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ."[೧೫]

ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಜೇನುಕುರುಬ ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಇವರ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಮಿಶ್ರ ಅವರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರು, ಪಲ್ಲವರ ಸಂತತಿಯವರು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಚೋಳ ಮತ್ತು ಚಾಳುಕ್ಯರ ವಂಶಗಳು ಇವರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಇವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೊಳಗಾದಾಗ ಕೆಲವರು ಜೀವರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಂಥ ಜನ ಸಮುದಾಯ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದರು. ಅವರು ಹೊರ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇವರೇ ಜೇನುಕುರುಬರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿವಾಸಿ ಕುರುಬರು ಉತ್ತರ ಮಲಬಾರ್ (North Malbar) 'ಕುರುಬರ ನಾಡು' ಎಂಬ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲಸಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕುರುಮ್ಮಾಸ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ೧೯೬೧ರ ಮದ್ರಾಸ್ ಜನಗಣತಿ ರಿಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ (೧೯೭೫-೭೬). ಕುರುಬ ಅಥವಾ ಕುರುಬರು ಆಧುನಿಕ ಕುರುಬರ ಅಥವಾ ಪಲ್ಲವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವರು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ವಂಶದವರೇ ಅಥವಾ ಅವರ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರು ಜೇನುಕುರುಬರೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ."[೧೬]

ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪೌರಾಣಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಐತಿಹ್ಯವೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಅವರು ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹೋದವನು ಹಾಲುಮತದವನಾದ, ಕುರಿಕಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ಕುರಿ ಕುರುಬನಾದ, ಹಾವಾಡಿಸಲು ಹೋದವನು ಹಾವಾಡಿಗನಾದ, ಕಂಬಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹೋದವನು ಕಂಬಳಿ ಕುರುಬನಾದ, ಮುಳ್ಳು ಕುರುಬನಾದ, ಬಿದಿರು ಅಂಡೆ ಮಾರಲು ಹೋದವನು ಅಂಡೆ ಕುರುಬ ಅಥವಾ ಕಾಡುಕುರುಬನಾದ, "ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು

ಹೋದವನು ಜೇನುಕುರುಬನಾದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಆಯಾ ಗುಂಪಿನ ಅವರಲ್ಲೇ ಹಿರಿಯನೊಬ್ಬ ಮುಖಂಡನಾದಂತೆ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೋದವನೇ ಅವರ ಅವನೇ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ."[೧೭] ಎರಡನೇ ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಒಮ್ಮೆ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಇವರು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹಸಿವು ತಡೆಯದ ಜೇನುಕುರುಬ ಅರ್ಧತಿಂದಿದ್ದನೆಂದು ಅರ್ಧ ಇದ್ದ ಅಡುಗೆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರು ನಿಮಗೆ ಅರ್ಧ ಹೊಟ್ಟೆ, ಅರ್ಧ ಬಟ್ಟೆ ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟರು. ಜೇನು ಪಾತ್ರೆ ತುಂಬಿದ್ದರಿಂದ ಜೇನುಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಜೀವನ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹರಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೇನುಬೇಟೆ ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಜೇನುಕುರುಬರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ."[೧೮]

ಐತಿಹ್ಯ ಮೂರರ ಪ್ರಕಾರ "ಮೊದಲು ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಪ್ರಳಯದಿಂದಾಗಿ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಜೀವರಾಶಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಹಿ ಸೋರೆ ಬುರುಡೆ ತೇಲುತ್ತಾ ಬಂದು ಒಂದು ಅಂಗೈ ಅಗಲ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತು. ಆ ಬುರುಡೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಅವರಿಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರದ್ದಾರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವರೇ ಜೇನುಕುರುಬರೆಂದೂ ಅವರ ವಂಶವೇ ತಾವೆಂದೂ ನಮ್ಮ ಕುಲಚಿಹ್ನೆ ಸೋರೆ ಬುರುಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮರಗಿಡಗಳೆಲ್ಲ ಚಿಗುರಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಗರಿ ಹೂವು, ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದರಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಹುಟ್ಟಿದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ವಸಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಂತ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜೇನುಕುರುಬರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ."[೧೯] ಈ ಮೂರು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಜೇನು ಕುರುಬರ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೇನುಕುರುಬ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಕುಲ

ಪ್ರತಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಕುಲ, ವೈವಾಹಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ತಮ್ಮ ಬಂಧು-ಬಳಗ ಹಾಗೂ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುಲದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಏಳು ಕುಲಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ "೧.ನಡುದನೆ ಕುಲ, ೨.ಐಗೋಲ್ಲರಕುಲ, ೩.ಕಾಂಡ್ರಕುಲ, ೪.ಕಟ್ಟಿಮನೆಕುಲ, ೫.ಕುಟ್ಟದಮ್ಮನಕುಲ, ೬.ಬಂಡೇಕಾರ

ಕುಲ, ೭.ಮೂರು ನಾಮದಕುಲ"[೨೦] ಈ ಕುಲಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಒಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದೇ ಕುಲದಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡದ ಕಾರಣ ಒಂದು ಕುಲ ಇನ್ನೊಂದು ಕುಲದ ಗಂಡು ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಎರಡು ಕುಲ ಅಥವಾ ಮನೆತನ ಒಂದಾಗಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಸದ ನೆಲೆ

ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯದ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯ. ಇವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 'ಹಾಡಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಂತೆ ಇವರು ಸಹ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ವಾಸಸ್ಥಳ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಹಾಡಿಗಳ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ನಿರ್ಬಂಧ ವಿಧಿಸಿವೆ. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಇವರು ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಕೆಲವರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಹಾಡಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಹೋಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ದೇವರನ್ನು ಕರೆದು ಅನುಮತಿ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಮೂರು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಲ್ಲುಗಳು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದರೆ ಆ ಸ್ಥಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಆ ಸ್ಥಳ ಅವರು ನಂಬುವ ಗಾಳಿಗಾರುವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಡಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಗೂ ಅವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಅಥವಾ ಹಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವನು ಇಡೀ ಹಾಡಿಯ ಜನರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಹಾಗೂ ಒಳಿತನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ಥಳ ಪರೀಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಡಿಯ ಜನರು ಯಜಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದು, ಯಜಮಾನ ತೋರಿಸಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದರು. ಇಂದು ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಗುರುತಿಸಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರ ವಾಸ. ಆದರೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಷ್ಟೇ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಯಜಮಾನನ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನೆರೆಹೊರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯೂನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೨.೧.೩ ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮುದಾಯ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ, ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣ, ಹುಣಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಶಾಲನಗರ, ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. "೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ೨೦೧೧ರ ವರದಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೬೧ರ ಜನಗಣತಿ ಇವರನ್ನು ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಾಗಿ ನಮೂದಿಸಿತು. ಕಾಡು ಕುರುಬರನ್ನು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ೧೬.೧೮೨ ಜನ ಕಾಡು ಕುರುಬರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೨೧] ಇವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ಕಾಡಿನಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಕಾಡುಕುರುಬರು ಅಥವಾ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರೆಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬ ಅಥವಾ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕುರಿತು ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ The Mysore Tribes and Castes, Vol-IV ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೮-೬೫ರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಕುರುಬರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕುರುಬರ ಅಥವಾ ಪಲ್ಲವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಮೊದಲು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕುರುಬರು ಕ್ರಿ.ಶ.ಸುಮಾರು ೬-ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚೋಳರ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದ ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು. ಆಗ ಕುರುಬರು, ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿ ಹೋಗಿ ದೂರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದರು. ಅನೇಕರು ನೀಲಗಿರಿ, ವೈನಾಡು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡುವಂತಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೨೨]

ಕುಲ

ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಂತೆ ಕಾಡುಕುರುಬರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕುಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ರಕ್ತಸಂಬಂಧದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು ವೈವಾಹಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ನೆರವೇರಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ೧೮ ಕುಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. "೧.ಮತ್ತೀರುಮಕ್ಕ, ೨.ತೋಪೆಟ್‌ಮಕ್ಕ, ೩.ಖಿಂದೀರ್‌ಮಕ್ಕ, ೪.ಬಾಳೇಜಿಮಕ್ಕ,

೫.ಬೊಳ್ಳೊಗ್ಳ್‌ಮಕ್ಕ, ೬.ಸೋಣ್‌ಜಿನ್‌ಮಕ್ಕ, ೭.ಕವ್‌ಸಲ್‌ಮಕ್ಕ, ೮.ಕವೆಟಮಕ್ಕ, ೯.ಕೋಟಮ್‌ಮಕ್ಕ, ೧೦.ಗುಮ್ಮಟಮಕ್ಕ, ೧೧.ತಿರುಮಲ್‌ಮಕ್ಕ, ೧೨.ಕೂಗುರಕನ್‌ಮಕ್ಕ, ೧೩.ಬಳ್‌ಕರ್‌ಮಕ್ಕ, ೧೪. ಕೂದೇರ್‌ಮಕ್ಕ, ೧೫.ಕಿಂದರಿಮಕ್ಕ, ೧೬.ಬಲ್ರಮಕ್ಕ, ೧೭.ಕೂಪಸ್ಸ ಮಕ್ಕ, ೧೮.ಕೂಟಮಕ್ಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ."[೫]

ಕಾಡು ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಗಂಡಹೆಂಡತಿಯರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ತಂದೆಯ ಅನಂತರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪುರುಷನಷ್ಟೇ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಸಮಪಾಲುದಾರಳು. ಕೃಷಿ, ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯ ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ಸಮಾನ ಸ್ವತಂತ್ರರು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಇವರ ಬದುಕಿನ ಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

ವಾಸದ ನೆಲೆ

ಕಾಡುಕುರುಬರು ವಾಸಮಾಡುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಹಾಡಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಹಾಡಿ, ಪೋಡು, ಮಾಡ, ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡುಕುರುಬ ವಸತಿಗಳು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿವೆ. ಅವರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮತರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ೧೦ ರಿಂದ ೨೦ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಐದು ಅಡಿ ಅಗಲ, ಏಳು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಜಾಗದ ಪುಟ್ಟಗುಡಿಸಲು ಕಾಡಿನ ಬಿದಿರು, ತಟಿಕೆಯ ಹುಲ್ಲಿನ ಛಾವಣಿ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ನೆಲ ಇವಿಷ್ಟು ಕಾಡುಕುರುಬರ ವಾಸದ ನೆಲೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಆಶ್ರಯ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕಾಡುಕುರುಬರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಅವರು ಪ್ರತಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಡಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಹಾಡಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಯ ಹಿರಿಯರ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಿರಿಯರ ಅಥವಾ ಯಜಮಾನನ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಹಾಡಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಜನರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನಾ ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ನಿರ್ಧಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂದು ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಇದೆ. ಅವರು ಆಶ್ರಯ

ಯೋಜನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಅವರ ಸಂಘಟನಾ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಬದುಕಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಡ್ಡಿ ಉಂಟಾಗಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಇತಿಹಾಸದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇವರನ್ನು ತನ್ನ ಭಾಗವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಏಕಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿವೆ. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಏಕರೂಪದ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರು ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅನನ್ಯತೆಯಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇವರ ಮಾದರಿ ಬದುಕು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಕೆ.ಎಂ.ಮೇತ್ರಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೨೦೦೨, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೨೦.

೨. ವಿ.ಆರ್.ಶರ್ಮ, ಕುಲಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಿಟಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೯೮, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೨೬.

೩. ಕೆ.ಎಂ.ಮೈತ್ರಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೨೦೦೨, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೬೦

೪. ಸಣ್ಣರಾಮ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೧, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧

೫. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು, ಪರಿಷ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.

೬. ಶರ್ಮ ವಿ.ಆರ್, ಕುಲಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಿಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೯೮, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೨೬

೭. ಅದೇ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೨೮

8. Sensus of India Report, 2001 S.C.Bhat Gopal K BharaganLand and People of India States and Union Teritorion LZK Publication Delhi, 2005-06, Vol-13, P113-133

9. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕೈಪಿಡಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

10. Sensus of India Report 2001 S.C.Bhat Gopal K Bharagan Land and People of India States and Union Teritorion LZK Publication Delhi, 2005-06, Vol-13, P113-133

11. Sensus of India Report 2001 S.C.Bhat Gopal K Bharagan Land and People of India States and Union Teritorion LZK Publication Delhi, 2005-06, Vol-13 P113-133

೧೨. ಚಂದ್ರಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ, ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೯೩, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೫-೨೦.

೧೩. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ., ಸೋಲಿಗರು ಹಾಡಿದ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೩,೪

೧೪. ಚಂದ್ರಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ, ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೮-೨೦.

೧೫. Sensus of India Report 2001 S.C.Bhat Gopal K Bharagan Land and People of India States and Union Teritorion LZK Publication Delhi, 2005-06, Vol 13 PP113-133

೧೬. ಬಸವರಾಜು ಎಂ.ಎಂ, ಜೇನುಕುರುಬರು, ಡೆಸರ್ಟೇಶನ್ ವರದಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೩.

೧೭. ರಾಜು ಮರಳಕಟ್ಟೆ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ. ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೬

೧೮. ಕೆಂಚಯ್ಯ, ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು, ಮರಳಕಟ್ಟೆ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

೧೯. ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಮೂತ್ತೂರು ಕಾಲೋನಿ, ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ. (ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿ)

೨೦. ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೫,೬

೨೦. Sensus of India Report 2001 S.C.Bhat Gopal K Bharagan Land and People of India States and Union Teritorion LZK Publication Delhi, 2005-06, Vol-13, P113-133

ಅಧ್ಯಾಯ - ಮೂರು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರಭಾವ

ಅಧ್ಯಾಯ - ಮೂರು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರಭಾವ

೩.೧ ಸಂಘಟನೆ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಮುನ್ನ ಸಂಘಟನೆಯ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟನೆ ಕುರಿತು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ರವರು "ಮಾನವ ಸಂಘಜೀವಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಜೀವಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆ"[೧] ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದಲೆ ಸಂಘಟನೆಯ ವಿಶಾಲತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಾನವ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಮುಖ್ಯವಾದದು. ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಗಳ ಶ್ರಮವಿದೆ. ಬೌದ್ಧಿಕ ಕ್ಷಮತೆ, ಮಾತನಾಡುವ ಶಕ್ತಿ, ಅಸಾಧಾರಣ ಸಮೂಹ ಪ್ರಿಯತೆ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳು ಸಂಘಟನೆ ರಚನೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ವೇದಿಕೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಂಘಟನೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. "ಸಮೂಹ ಯುಗದಲ್ಲಂತೂ ಸಂಘಟನೆ ಹೊರತಾದ ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ಊಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ."[೨] ಬಹುಹಿಂದೆಯೇ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ರವರು ಇದನ್ನರಿತಿದ್ದರೆಂದು ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಗಿಡ್ಡಿಂಗ್ಸ್‌ರವರು "ಜೊತೆಗೂಡಿ ಇರಬಹುದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಆದ ಒಕ್ಕೂಟವೇ ಸಂಘಟನೆ."[೩] ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗಿನ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್‌ರವರು "ನಿಶ್ಚಿತ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸೀಮಿತ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ

ಒಗ್ಗೂಡಿದ ಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಂಘಟನೆ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇ.ಎಸ್,ಬೋಗಾರ್ಡ್ಸ್‌ರವರು "ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ 'ನಾವು' 'ನಮ್ಮವರು' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮೂಹವನ್ನು" ಸಂಘಟನೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡರ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ "ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ, ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ವರ್ತಿಸುವ ಜನರಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ನೆಲೆಯ ಗುಂಪು ಸಂಘಟನೆ" ಆಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾವಿಂದು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ. ಅಪರಿಮಿತ ಗುರಿ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂಘ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಹೊರತಾದ ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಇತರ ಜನರ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಯಕೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ತೀರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕೆಲವು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲತಃ ಅವರ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂಘಟನೆ ಯಾವುದೇ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತವಾಗಿರದೆ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪೋಡಿನ ನಿರ್ಮಾಣ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಬೇಟೆ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಮಾನವ ಮೂಲತಃ ಸಂಘಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಕಾಲಿಡುವ ಮುನ್ನ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶವಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ

ಸಂಘಟನೆ ಅವರ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಘಟನೆ ಕೆಲವೇ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಚಿಕ್ಕ ಸಮೂಹವಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಹತ್ತಾರು, ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಅಥವಾ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬೃಹತ್ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಸಂಘಟನೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಘಟನೆ ಮಾನವ ಚಿಂತನೆಗಳ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು, ಮನೋಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಬಲ್ಲದು. ಒಂಟಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗದ್ದು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯ. ಮಾನವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿಯೆ. ಇಂತಹ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸಂಘಟನೆ ಸಕಲ ಜೀವ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಸಂಘಟನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತವನ್ನು ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅದು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದವರೆಗೂ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬ ಸಮುದಾಯ, ಸಮಾಜ, ಗ್ರಾಮ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇವು ಸಂಘಟನೆಯ ಹಂತಗಳು. ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಸಂಘಟನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಒಂದು ಘಟಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. "ಸಂಘಟನೆ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡುವ ಅಥವಾ ಒಗ್ಗೂಡುಸುವಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ." ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯದವರೆಗೂ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟನೆ ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಕನಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಿಂದ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಮಿತಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಹಂತದವರೆಗೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಯೋಧರ್ಮ, ಲಿಂಗಭೇದ, ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟನೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ

ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. "ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿವೆ. ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಸಮುದಾಯಗಳು ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಮೂಲ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಜ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವರ್ಗಸೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆಯೇ ಪ್ರಚಲಿತ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ."[39] ಆ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಸಂಘಟಿತ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಕಾರಣಭೂತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕು ಕಟ್ಟುವುದೇ ಅರಣ್ಯದ ಒಡನಾಟದೊಂದಿಗೆ. ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅವರ ಜೀವನ ಚದುರಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ರೂಪಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ. ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೇನುಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ನೇರವೇರುವುದರಿಂದ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನಾ ಮಹತ್ವ ಅರಿಯಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೩.೧.೧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ

ಇಂದು ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಏನೆಲ್ಲಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಹಾರ, ಪೋಷಾಕು, ಮಾದಕ ಪಾನೀಯ, ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಐಟಿ ಬಿಟಿಗಳಂತಹ ಕಂಪನಿಗಳಿದ್ದರೂ ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಸಮುದಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ, ಅರೆಬಟ್ಟೆ, ಅರೆ ಉದ್ಯೋಗ, ಹೀಗೆ ಸಾಲು ಸಾಲು ಅರೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇಂದು ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನಂತೂ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಸಂಘಟನಾ ಬದುಕಿಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಘಟನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೧.೧.೧ ನಾಮಕರಣ

ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾಯಿಸುವರೆಗೂ ಇವರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಅನಂತರ ನಾಮಕರಣ, ಎಂಬ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಗ ಜೇನುಕುರುಬ ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ೫ ದಿನಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ೪ ದಿನಕ್ಕೆ ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ೫ನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಸೂತಕ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ 'ಮರಕ್ಕೆ ಹಿಟ್ಟು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೂತಕ ತೆಗೆದ ಅನಂತರ ನಾಮಕರಣ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಕೋಲ್ಕಾರ ಬರಲೇಬೇಕು. ಕೋಲ್ಕಾರ ಬಂದು ಪೂಜೆ ನೆರವೇರಿಸಿ ತೀರ್ಥ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸೂತಕ ಕಳೆದಂತೆ. ಬಾಣಂತಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಡಿಸುವರು, ಅನಂತರ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕೋಲ್ಕಾರ ಮಗುವಿಗೆ ಕರೆಯ ಬೇಕೆಂದಿರುವ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೋಲ್ಕಾರನೇ ಮೊದಲು ಹೆಸರು ಕರೆಯುವುದು ಅವರ ಸಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೋಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಸೇರಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಮನೆ ದೇವರ ಅನುಸಾರ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನದಿಂದ ಒಂದು ವಾರಗಳ ಕಾಲ ಮಗು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂತಕ ತೆಗೆದ ಅನಂತರ ಇವರನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಗುವಿನ ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣ ತಮ್ಮಾ ಧರಿಸಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವುದುಂಟು. "ನಾಮಕರಣಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 'ಬುಂಡೆ' ಕರೆದು (ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಕೇಳಿ) ದೇವರು ಸೂಚಿಸಿದ ಹೆಸರಿನಂತೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಜನರನ್ನು ಕರೆದು ಊಟ

ಹಾಕುವುದುಂಟು. ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ನಾಮಕರಣ ನೆರವೇರಿಸಿದರೆ, ಮಗುವಿನ ಸೋದರಮಾವ ಅದೇ ದಿನ ಮಗುವಿನ ಮುಡಿ ಕಾರ್ಯ (ತಲೆ ಕೂದಲು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದನ್ನು) ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ."

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆ ದೇವರನ್ನು ಕರೆದು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ನಾಮಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆದೇವರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇವರಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮನೆ ದೇವರಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಾದ, ದೊಡ್ಡಮಾದ, ಚಿಕ್ಕಮಾದ ಹೀಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮನೆ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹೆಸರಿನ ಸೂಚನೆಗಾಗಿ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜಾರಿ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮಗುವಿಗೆ ಆ ಹೆಸರನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣ ಒಂದು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಾರ್ಯ ಸೋದರಮಾವ ಹೆಸರನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳುವುದು ರೂಢಿ ಇದೆ. ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಯ ಜನರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ನಾಮಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಲ್ಲದವರು ಊಟ ಹಾಕುವ ಬದಲಿಗೆ ವೀಳ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆ ಮೂಲಕ ಕಾಡುಕುರುಬರು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂರೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣ ಪದ್ಧತಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೧.೧.೨ ಋತುಮತಿ

ಬಾಲಕಿಯ ಯೌವ್ವನದ ಪ್ರಥಮ ಹೆಜ್ಜೆಯೇ ಋತುಮತಿ. ಪ್ರೌಢೆಯಾದಾಗ ಅಥವಾ ಋತುಮತಿಯಾದಾಗ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಪೋಡಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಥವಾ ಋತುಮತಿಯಾದಾಗ ಗುಳ್ಳ ಹಾಕೋದು ಎನ್ನುವ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಗುಳ್ಳ ಹಾಕೋದು ಎಂದರೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಸಿರು ಎಲೆಯ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸುವುದು. ಇವಳ ಕಾವಲಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗಸು ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಐದನೇ ದಿನ ಸೂತಕ ತೆಗೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೂತಕ ತೆಗೆಯುವ ದಿನ ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ

ಋತುಮತಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಆ ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದು ತಂದು ನಂತರ ಆ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಸಿಹಿ ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಐದು ತರಹದ ಹಣ್ಣು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಹೂವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜೆಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಅಕ್ಕಿ ಅರಿಶಿನ ಪುಡಿ ಬೆರಸಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಶೋಸಲು ಅಕ್ಕಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.''[೩೦] ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಶೋಬಾನೆ ಪದವನ್ನು ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

"ಶೊಬಾನೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಿವನಿಗೆ ಶೋಬಾನ ಶೋಬಾನವ್ವ
ಎರಿನಾರದ ಬೆಟ್ಟ ಏರಿತು ನಮ್ಮೆಣ್ಣು.
ಎರಿನಾರದ ಬೆಟ್ಟ ಏರಿತು ನಮ್ಮೆಣ್ಣು ಚಿಕ್ಕತ್ತ
ಮಗನೆ ಕೈಕೊಡು ಶೋಬಾನೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಿವನಿಗೆ ಶೋಬಾನವ್ವ"[೩೧]

ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗಿದ ಅನಂತರ ಬಂದವರಿಗೆ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳು ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಸಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದರೆ, ಆ ಶೋಬಾನೆ ಪದ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಿನಾರದ ಬೆಟ್ಟ ಎಂದರೆ ಇವರ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೋರುವುದು ಎಂದು. ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜೊತೆಯಾಗುವುದು. ಇದು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

"ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಋತುಮತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಋತುಮತಿಯಾದ ಬಾಲಕಿಯ ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ಮೂಲಕ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯಜಮಾನ ಅವರ ಗುಡಿಸಲಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೊಂದು ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಯಜಮಾನ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಋತುಮತಿಯಾದ ಯುವತಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಡಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರತಿದಿನ ಬಂದು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಋತುಮತಿಯಾದ ಯುವತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಪುರುಷರು ನೋಡಕೂಡದು ನೋಡಿದರೆ ದೋಷ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ಋತುಮತಿ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ೩ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ತರುವಾಯ ಸೂತಕ ತೆಗೆಯುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಯ ಜನರು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಋತುಮತಿಯಾದ ಯುವತಿ ಚಾವಡಿಗೆ ಬಂದು ನೆರೆದಿರುವ

ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ವೀಳ್ಯ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಋತುಮತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗಿದಂತೆ.''[೫೨] ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ಯಜಮಾನನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಇಡೀ ಹಾಡಿಯ ಜನರು ಸಂಬಂಧಿಕರು ಸೇರಿ ಆಚರಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಋತುಮತಿಯಾದರೆ ಸೂತಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಋತುಮತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ಏಳು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಹಸಿರು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಊಟ ಹಾಗೂ ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವರು. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದುಂಟು. ಸೂತಕ ಮುಗಿಯುವ ಏಳನೆಯದಿನ ಹುಡುಗಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಅವಳಿರುವ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟು ಸುಡುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಯವರು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಹಾಗೂ ಕುಲಸ್ಥರನ್ನು ಕರೆಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹುಡುಗಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಹಾಡಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಭೋಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸೂತಕ ಕಳೆಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಯಜಮಾನ ಹಾಗೂ ಹಾಡಿ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನೆರವೇರಿಸುವ ಈ ಕಾರ್ಯ ಇವರ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

೩.೧.೧.೩ ವಿವಾಹ

ವಿವಾಹವು ಮಾನವ ಜೀವಿಯು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಜೀವಿಸಲು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹವು ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಡಂಬರ, ಶೋಷಣೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸರಳವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೈವಾಹಿಕ ಬಂಧನ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸಂಘಟಿತ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ವೈವಾಹಿಕ ಬಂಧನ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯು ಅಪಹರಣ ವಿವಾಹ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ, ಹಿರಿಯರ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ವಿವಾಹ ಎಂಬ ಮೂರು ಪದ್ಧತಿಯ ವಿವಾಹಗಳಿದ್ದು, ಹಿರಿಯರ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ವಿವಾಹ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಅಪಹರಣ ವಿವಾಹ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟರೆ ಕಾಡಿನೊಳಕ್ಕೆ ಓಡಿ

ಹೋಗಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅನಂತರ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವರು. ಆಗ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕುಲದ ಯಜಮಾನರು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಯವರ ಮತ್ತು ಹುಡುಗನ ಮನೆಯವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಪ ಮೊತ್ತದ ಹಣವನ್ನು ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕುಲಕ್ಕೆ ಊಟ ಹಾಕಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಾಯಿತಿಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವಿವಾಹ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದುದ್ದು ೧೯೮೦ ಮತ್ತು ೧೯೯೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ. ಇಂತಹ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಕಾರಮಕ್ಕ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಅಪಹರಣ ವಿವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ಸೋಲಿಗರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ದೈವ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಸೋಲಿಗರ ಹುಡುಗಿ ಕುಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಗೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯಾದನೆಂದು, ಆ ನಂತರವೇ ಮದುವೆ ವಿಷಯ ಕುಸುಮಾಲೆಯ ತಂದೆ ಬೊಮ್ಮೆಗೌಡನಿಗೆ ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಕುಲ ಬಾಂಧವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಹುಡುಕಲು ಹೋದ ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಕುಸುಮಾಲೆಯರು ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಸಿಗದೇ ಅನಂತರ ಸೋಲಿಗರ ಬೊಮ್ಮೇಗೌಡನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮದುವೆಯಾದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಕೊಟ್ಟ ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಎಸೆದ ಬೊಮ್ಮೆಗೌಡನ ಹತ್ತಿರ ಕೇವಲ ೧೨ ½ ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡದ್ದಾಗಿಯೂ ಇಂದು ಸೋಲಿಗರು ಆ ಕನ್ಯಾ ಶುಲ್ಕ ೧೨½ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆಯ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಪಹರಣ ವಿವಾಹ ನೆಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ."[೧೧] ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸೋಲಿಗರು ಸರಳ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ವಧುವಿನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊರೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ನೆರವೇರುವ ಇಂತಹ ವಿವಾಹ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಅಪಹರಣ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಇಂದಿಗೂ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೆ ಗಂಡ ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಅವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ದುಸ್ತರವಾದಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗಂಡು ಅಥವಾ ವಿಧುರ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡುವಳಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ (ಕೂಡುವಳಿ ಎಂದರೆ ಹಿರಿಯರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು

ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದು) ಅವಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಕುಲದ ಯಜಮಾನನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅಗತ್ಯ."[39]

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಕನ್ಯಾ ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ಯಾ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಸೋದರತ್ತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯ ಖರ್ಚನ್ನು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯವರು ಸಮನಾಗಿ ಭರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯವರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪೋಡಿನ ಜನರು ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಚಪ್ಪರ ಹಾಕುವುದು, ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಯಜಮಾನನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಅವರ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಸರಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹ ಇವರಿಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಇರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದೊಂದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಭಾವನೆಗೆ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಪೂಜಾರಿಯೇ ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಹೇರದೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣ್ಣು ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಗಂಡಸನ್ನು ವರಿಸಿ ಮದುವೆ ಆಗುವುದು ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಅದು ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವದಿಂದ ಇರುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಬಿಳಗೆರೆರವರು ತಮ್ಮ "ನಾಗರಿಕ ಬದುಕಿನತ್ತ ಕಾಡುಕುರುಬರು" ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಜೇನು ಕುರುಬರ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ ಸರಳತೆ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರೀತಿಸಿದರೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಆದ್ದೂರಿಯ ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಣವಿರುವವರು ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಮದುವೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇಡೀ ಹಾಡಿಯ ಜನ ಸೇರಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಮದುವೆ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಶುಭ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹಾಡಿಯ ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಯಜಮಾನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗಂಡು ತಾಳಿಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಎದುರಲ್ಲಿ ಮಣಿಸರವನ್ನು ತಾಯಿಯ ಸಹೋದರಿಯರು ಹುಡುಗಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ 'ತಾಳಿ'. ವಿವಾಹದ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದ ಅನಂತರ ಅನುಕೂಲವಂತರು ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರು ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಯಜಮಾನರ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ.

"ಕಾಡುಕುರಬರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಅಥವಾ ಗಂಡ ಸತ್ತರೆ ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಅನುಮತಿಬೇಕು. ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರೆ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ, ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸರಳ ವಿವಾಹ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಯಜಮಾನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಣಿಸರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಕೊಟ್ಟು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮದುವೆ ಮುಗಿದಂತೆಯೆ. ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಬೇಕಾದರೆ ಕುಲದ ನ್ಯಾಯಪಂಚಾಯಿತಿ ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ 'ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು 'ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ' ಎನ್ನಬೇಕು."[೨೫] ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಸರಳ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೩.೧.೧.೪ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ

ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಾವು ಮನುಷ್ಯನ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗಳು. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ಕೆಲವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

"ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರನ್ನು ಹೂಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾವಿನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಹಾಡಿಯ ಜನ ಚಟ್ಟ ಕಟ್ಟುವುದು, ಶವಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಗುಂಡಿ ತೆಗೆಯಲು ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡಿಯ ಜನರು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಶವದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು, ಅನಂತರ ಶವ ಹೂಳುವ ಅರ್ಧ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ಕಾಲುಕರಣೆ ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುವರು (ಕೂಳು ಹೊಡೆಯುವುದು) ಶವ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ಕೆಲವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆ ಎಂದರೆ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶವದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಳುತ್ತಾರೆ. ಐದನೆಯ ದಿನ ಕುಲಪದ್ಧತಿಯ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ತಿಥಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಿಥಿ ಕಾರ್ಯ ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಒಂಬತ್ತು ಅಥವಾ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನದಂದು ನೆರವೇರಿಸುವುದು ಉಂಟು. ಅನುಕೂಲವಂತರಾದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದುಂಟು." ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಮರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರಮಕ್ಕ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಂತೆ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸಮಯದ ಆಚರಣೆಗಳು ಅವರಲ್ಲಿನ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಪೋಡಿನ ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು, ಗುಂಡಿ ತೆಗೆಸುವುದು ಹಾಗೂ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ನಡೆಸುವುದು ಯಜಮಾನನ ಕರ್ತವ್ಯ. ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಜಗಳವಾಗಿದ್ದು ವೈರತ್ವ ಭಾವನೆಯಿದ್ದರೂ ಸಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಭಾಗವಹಿಸುವರು.

ಜೇನುಕುರುಬರ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಇವೆ. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಶವವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೂಳುವ ಅಥವಾ ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಐದು ಜನರನ್ನು ಗುಂಡಿ ತೆಗೆಯಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶವಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಹೂಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿದೆ. ಜೇನುಕುರುಬರು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕರೆದು ಕಾರಣ ಕೇಳುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬುರುಡೆ ಕರೆಯುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (ದೇವರು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು.) ಮೂರನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಹಾಲುತುಪ್ಪ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ತಿಥಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಮೇಲಿನ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಜೇನುಕುರುಬರು ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತರೆ ಹೂಳುವ, ವಯಸ್ಕರು ಸತ್ತರ ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಅಥವಾ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಮರಣಕ್ಕೀಡಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಶವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ

ಇದು ಅವರು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೊಡುವ ಗೌರವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ತಿಥಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸೂತಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಿಥಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಯ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕರೆದು ಊಟ ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಯವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡಿಯ ಜನರೇ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಪೂಜಾ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆಚರಣೆ ಕುರಿತು ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಯ ಕಷ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಕಾರ್ಯ, ಇತರೆ ಜನರು ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಅವರ ತಿಥಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ರೀತಿ, ಅವರ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

೩.೧.೨ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ

ಮಾನವನು ಸಮೂಹ ಜೀವಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಮಾನವನ ಜೀವನದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಆದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾನವನ ಗಹನವಾದ ಆಸಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಆಸಕ್ತಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದುದು, ಶಾಶ್ವತವಾದುದು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾದದು ಆಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಒಳಗೊಂಡ ಧರ್ಮ ಇಂದು ನೆನ್ನೆಯದಲ್ಲ. ಅದರ ಆದಿ ಅಂತ್ಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಉಳಿದಿವೆ. ಆದರೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಪರಂಪರೆಗಳು ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ. ಧರ್ಮ ಎಂದರೇನು? ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಎಂದರೇನು? ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಎಂತಹದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಸಮುದಾಯಗಳು ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದುಗೂಡುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿವಿಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ನೈತಿಕ ನಿಯಮ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲೆತು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವೆ ಆಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ

ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಔದಾರ್ಯ, ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಸಹೋದರತ್ವ, ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮೂಲಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕುಲದೇವರನ್ನು ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕುಲದೇವರು ಎಂಬುದು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ, ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

೩.೧.೨.೧ ಸೋಲಿಗರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ

ಸೋಲಿಗರ ಕುಲದೇವರ ಆರಾಧನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧನೆ, ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಬಹುಪಾಲು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಹಬ್ಬಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧನೆ, ಭೂತಾರಾಧನೆ, ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ದೈವಿಕ ಪುರುಷರ, ಹಾಗೂ ವನದೇವತೆ, ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಯರಾದ ಮಾರಿ, ಸುಂಕದಮ್ಮ, ಮುನಿದೈವದ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮೀಯ ದೇವರನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೈವ ದೇವರಾದ ಮಹದೇಶ್ವರ, ವೈಷ್ಣವ ದೇವರಾದ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದೈವಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜೊತೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿನ ಸಂಘಟನೆ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೊಸರಾಗಿ ಹಬ್ಬ

"ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಸೋಲಿಗರು ಡಿಸೆಂಬರ್ ಅಥವಾ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬ ಒಂದು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಬ್ಬವಾಗಿದ್ದು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವ ದಿನದಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸರಾಗಿ ಹಬ್ಬದ ಪದಕ್ಕೆ ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ಆ ದಿನದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಾವು ಬೆಳೆದ ರಾಗಿಯಿಂದ 'ಮುದ್ದೆ' ತಯಾರಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡುವುದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಾದವರು ಮುದ್ದೆ ಜೊತೆಗೆ ಅನ್ನ, ಸಾರು ಪಲ್ಯ, ಹಾಗೂ ಪಾಯಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿ ಕುಲದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕರೆದು ಊಟ ಹಾಕುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಈ ಹಬ್ಬ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರೊಟ್ಟಿ ಹಬ್ಬ

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಬ್ಬ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು 'ರೊಟ್ಟಿ ಪರ' ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುವರು. ಸೋಲಿಗರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಒಂದುಗೂಡಲು ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲ

ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ಇವರ ಕೈ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಹಬ್ಬದ ನಂತರ ಒಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಣಿಮೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಜಡೇಸ್ವಾಮಿ ದೇವರಿಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ರೊಟ್ಟಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ದಿನವನ್ನು ಯಜಮಾನ, ಕೋಲುಕಾರ, ಚಲುವಾದಿ ಪೋಡಿನ ಜನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬವೂ ಹಬ್ಬದ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಇಂತಿಷ್ಟು ಹಣ ಮತ್ತು ತಾವು ಬೆಳೆದ ರಾಗಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಪೋಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಬ್ಬದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯಜಮಾನ, ಕೋಲುಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ದೇವರ ಪೂಜಾರಿಯಾದ ತಮ್ಮಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಡಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹತ್ತಿರ ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಒಲೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಡುಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮಡಿ ಆ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಇರುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಸಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ರೊಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷ. ದೊಡ್ಡ ಮುತ್ತುಗದ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಗಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕಲಸಿ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡಕ್ಕಿಟ್ಟು ಬೇಯಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಸುಟ್ಟ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಂಡದ ರೊಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ರೊಟ್ಟಿಗೆ ನೆಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಾವೇ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಅವರೆ, ಮತ್ತು ಅಲಸಂದೆ ಕಾಳು ಹಾಗೂ ತರಕಾರಿಗಳಿಂದ ಪಲ್ಯವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವರು. ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರಿಂದ ನಡೆಯದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಬ್ಬದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪೋಡಿನ ಯಜಮಾನ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಅಡುಗೆ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮಡಿಯು ಜಡೇಸ್ವಾಮಿ ದೇವರಕಟ್ಟೆಯ ಮುಂದೆ ಐದು ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪಲ್ಯವನ್ನು ಎಡೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವರು ಎಡೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಅನಂತರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಹೂವನ್ನು ಬೇಡಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುವರು. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ತಮ್ಮಡಿಯ ದೇವರು ಮೈ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ದೇವರು ಮೈದುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲಾದರೂ ಮೈದುಂಬಿ ಬಂದರೆ

ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪರಿಹಾರ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನ ಮುಂದಿನ ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದೇವರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಯಜಮಾನನ ಈ ಕಾರ್ಯ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪಲ್ಯವನ್ನು ಬಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪೋಡಿನ ಜನ ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಊಟದ ಅನಂತರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮನರಂಜನೆ ಕಾರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಗಂಡಸರು ಹಾಡಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಬ್ಬದ ರಾತ್ರಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ಹಾಡು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮನರಂಜನೆ ಎಂದರೆ ಗೊರುಕನ ಕುಣಿತ. ಈ ಹಾಡು ಕುಣಿತಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಜರುಗಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾಡು ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸೋಲಿಗರ ಬದುಕು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಸಾಹಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಪರಸ್ಪರ ಒಂದುಗೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಬೇಕು ಇಂತಹ ಹಬ್ಬದ ಅದಕ್ಕೊಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಮುನಿ ಮಾಡುವುದು

ಸೋಲಿಗರು ವ್ಯವಸಾಯದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜಡೆ ಮುನಿದೇವರು ಇರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮುನಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡುವರು. ತಾವು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವ ಭೂಮಿಗೆ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ನಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ ದೇವರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮುನಿಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಬೆಳೆದ ಫಸಲು ತಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿದ ಅನಂತರ ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಕುರಿ, ಟಗರು ಅಥವಾ ಹೋತ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಎಡೆಯಿಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಊಟಮಾಡಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇವರು ಶಾಂತನಾಗುವನೆಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಮೂಹಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಇದೊಂದು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಕಮ್ಮನ ಹಬ್ಬ

ಸಂಕಮ್ಮ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ 'ತಾಯಿ' ಎಂದು ಸೋಲಿಗರ ಸೃಷ್ಟಿ ಪುರಾಣದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮನ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಾತೃದೇವತೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮನೆ ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ರಾಗಿಯ ಮೆದೆ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೋರಣ ಕಟ್ಟುವರು. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಸಂಕಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ

ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸೋಲಿಗರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆ

ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಯಂದು ಸೋಲಿಗರು ಮನೆ ಮುಂದೆ ಬೂದಿ ಬಿಡುವುದುಂಟು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಕಟ್ಟು ಕಾವಲು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಣೆ ಮತ್ತು ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಮನೆಯ ಸೂರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುವರು. ಅಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೀ ಗೆಣಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಹಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸುವರು. "ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ದಿನ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿಗೂ ಕುಸುಮಾಲೆಗೂ ಒಪ್ಪಂದ ದಿನ (ವೀಳ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿ ಪೋಡಿನ ಜನರು ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾಣಿ ಪೋಡಿನ ಜನರು ತೇರು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತುಗದಗದ್ದೆ ಪೋಡಿನ ಜನರು ಚಪ್ಪರ ಕಟ್ಟುವುದು, ಸೀಗೆಬೆಟ್ಟಪೋಡಿನವರು ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರುವುದು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಿಪೋಡು ಮತ್ತು ಎರಕನಗದ್ದೆಪೋಡಿನ ಜನ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೋಡಿನ ಜನರು ಅವರಿಗೆ ವಹಿಸಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಸಗಣಿನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ, ಸೋಲಿಗರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಿಂದ ಬಂದವರು ಮೊಲ ಬೇಟೆ ಮಾಡಿ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ವಿಶೇಷತೆ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ ತನ್ನ ಮಡದಿಯರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ತೊಳಸಮ್ಮರಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಪರಿ. ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾದ ಮೊಲ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೆ ಓಲೆ, ಮೂಗುತಿ ಹಾಕಿ ಮತ್ತೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನ ಹೊಂಗನೂರಿನ ಜನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿಯ ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ಉತ್ಸವಗಳು ನೆರವೇರುವಂತೆ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲದ ಜನರು ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗ, ಸೋಲಿಗೇತರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆ

ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆ ವರ್ಷದ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಗ್ನ ನಡೆಯುವ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದು ಸೋಲಿಗರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಸೋಲಿಗರ

ಕುಸುಮಾಲೆಯ ಲಗ್ನವಾದ ದಿನವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಗರು ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆ ಎಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರು ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಿಧ ಪೋಡಿನ ಸೋಲಿಗರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತುಗದಗದ್ದೆಯ ಪೋಡಿನವರು ತೇರನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾಗುವ ಮರ ಬೊಂಬು ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಬಂಗ್ಲೆಪೋಡಿನ ಜನರು ಮಂಟಪ ಅಥವಾ ಚಪ್ಪರ ಕಟ್ಟುವುದು, ಸೀಗೆಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪೋಡಿನ ಜನರು ಉಗ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸೌದೆ ತರುವುದು, ಪುರಾಣಿಪೋಡಿನ ಜನ ತೇರು ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಕನಗದ್ದೆಪೋಡಿನ ಜನರು ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಸವಗಳು ಆನೆವಾಹನ ಉತ್ಸವ, ಗರುಡಉತ್ಸವ, ಬಸವಉತ್ಸವ, ಶರ್ಪಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲೂ ಎಕರನಗದ್ದೆಪೋಡಿನ ಜನರೆ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿ ಹೊರುವ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಸೋಲಿಗರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಇದೇ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ಸಂಹಾರ ಎಂಬ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆ ಕಳೆದ ಅನಂತರ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಉತ್ಸವ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಸೀಗೆಬೆಟ್ಟದ ಸೋಲಿಗರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸೋಲಿಗರು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಹೆಗಲು ಕೊಳಯುವುದು ಎಂಬ ಆಚರಣೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮದುವೆ ಅನಂತರ ನಡೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಮಜ್ಜನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುವುದು. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿಯ ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದೊಣ್ಣೆ ಮುರಿಸೋದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವುದು. ಕುಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ಒಯ್ದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸೋಲಿಗರು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವ ದೃಶ್ಯ ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮೂರುಬಾರಿ ದೇವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸೋಲಿಗ ಚಲವಾದಿ ಮನೆತನದವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವಗಳ ಅನಂತರ ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬೀಗರ ಊಟ. ಅವರು ಬೀಗರ ಊಟದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಕುರಿ ಆಡು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಬೇಟೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ, ಬೀಗರು ಔತಣಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮ ಮನೆ ಆಚರಣೆಯಂತಲೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಗರು ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.”[೭೭] ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆ ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರು ಅಂದರೆ ಸೋಲಿಗೇತರರು ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು. ಇದು ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಸೋಲಿಗರೇತರರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೊಸರಾಗಿ ಹಬ್ಬ ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಚರಣೆ, ರೊಟ್ಟಿಹಬ್ಬ ಇಡೀ ಪೋಡಿನ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಹಬ್ಬ ಮುನಿ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಕೃಷಿ ಬದುಕಿನ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು, ಸಂಕ್ರಮ್ಮನಹಬ್ಬ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಡೆಯುವ ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆಗಳು, ಇತರ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆರತು ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ.

೩.೧.೨.೨ ಜೇನುಕುರುಬರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ

ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ವಿಶಿಷ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಇವರು ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧಕರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಲಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದೈವದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಬ್ಬದಮ್ಮ, ಅಮ್ಮೇಳಮ್ಮ, ಬಂಡೇಕಾರರು, ಐಗೋಲಿ, ಮೂರುನಾಮದ ದೇವರು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವಾಸಿಸುವ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ದೇವರ ಗುಡ್ಡನಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬರು ಕುಂಡೆಹಬ್ಬ ಹಾಗೂ ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಂಡೆಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷತೆ ಬೈಗುಳ ಪದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಊರನ್ನು ಸುತ್ತುತಾ ಆಚರಿಸುವುದು. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬರು ವಿವಿಧ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಬಗ್ಗಾ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೈಯ್ಯುತ್ತಾ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಾವು ಸಾಮಾಜಿಕ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದವರ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. “ಬೆಳ್ಳಮ್ಮತಾಯಿ, ಬೆಟ್ಟದಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಮಾರಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಂಡೆಯ ಕೆಳಗೆ ಅಥವಾ ಮರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪೂಜೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.”[೧೧೦] ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹಾಡಿಯ ಪೂಜಾರಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಹಿತಕರ ಘಟನೆ ನಡೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಾಡಿಯಯಜಮಾನ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೩.೧.೨.೩ ಕಾಡುಕುರುಬರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರ ಅನೇಕ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಮರಗಳನ್ನು

ವೃಕ್ಷ ದೇವತೆಗಳೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಣಸೇಮರ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದೂ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಬೊಮ್ಮದೇವರು, ಕಿರುಗಾಳಿ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ದೇವರು, ಚಿಕ್ಕದೇವಮ್ಮ, ಕೋಟೆಮಾರಮ್ಮ, ಹೊಸಕೋಟೆಮಾರಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೊಮ್ಮದೇವರು ಕಾಡುಕುರುಬರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದರೆ 'ಮೊರೆ' ಕರೆಯುವುದು. ಮೊರೆ ಕರೆಯುವುದು ಎಂದರೆ ದೇವರು ಕರೆದು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸುವುದು. ಕಾಡುಕುರುಬರು ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿದವರು. ಇವರು ನಿಯತವಾಗಿ ಬಲಿಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಟ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳನ್ನು ನಂಬುವ ಇವರು ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದಾಗ ಭೂತ ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂಬ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಂತ್ರಿಕರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿಡುಬು ರೋಗ ಬಂದರೆ ದೊಡ್ಡಮ್ಮದೇವತೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಯನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭೂತಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕರೆಸುವುದು ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಭೂತದ ಆದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ಕಷ್ಟ, ಸುಖ, ರೋಗ ರುಜಿನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯನೋರ್ವನ ಮೈಮೇಲೆ ಭೂತ ಬಂದು ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಆಚರಣೆ ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು. ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹತ್ತರಿಂದ ಹದಿನೈದು ಜನರು ಜನ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ೧೫ ರಿಂದ ೨೦ ಜನ ಸೇರಿ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ನಾದದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ವಂಶದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು ಬಂದಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವರು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಹಾಡುಗಳು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಆಚರಣೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

"ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ತಾವರೆಕಟ್ಟೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನದಂದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಬ್ಬಕ್ಕಿಂತ ೧೦-೧೨ ದಿನಗಳು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹಾಡಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಚಂದ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ಹಬ್ಬದ ಮುಂಚಿನ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ವೀಳ್ಯೆದೆಲೆ, ಅಡಿಕೆ,

ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಊದುಬತ್ತಿ ಪೂಜಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದ ಹುಲ್ಲು ಬಿದಿರು ಮತ್ತು ಬೊಂಬಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹತ್ತಿರ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಮೊರೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಮೊರೆಕರೆಯುವುದು' ಎಂದರೆ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು. ದೇವರು ಪೂಜಾರಿ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದು ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಮೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೇ ಬೆತ್ತದ ಕೋಲಿನಿಂದ ಮೈಗೆ ಬಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಜನರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವರು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಂಬ ಬೇಧಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಡುತ್ತಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆ ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿನ ಮೊರೆ ಕರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಅವ್ಯಕ್ತ ಭಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೋ ತಿಳಿಯದಿರುವ ಶಕ್ತಿ ನಮ್ಮ ಕೆಟ್ಟ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಲು ನಮಗೆ ಆರಾಧನೆಯೊಂದೆ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ವಿಕೋಪಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾವು ನೋವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಯಾವದೋ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಗಿಡ, ಮರ, ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಹಾರದ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಪದ್ಧತಿ ಮುಂದುವರೆದು ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಆಚರಣೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರ ರೊಟ್ಟಿಹಬ್ಬ, ಸುಂಕಮ್ಮನಹಬ್ಬ, ಮುನಿ ಮಾಡುವುದು, ಜೇನುಕುರುಬರ ಕುಂಡೆಹಬ್ಬ, ಹುತ್ತರಿಹಬ್ಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮೊರೆ ಕರೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದ್ದು ಆ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

೩.೧.೩ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆ

ಮಾನವ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಅನೇಕ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಯಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ೧.ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳು, ೨.ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳು. ವಸತಿ,

ಬಟ್ಟೆ, ನೀರು ಆಹಾರ ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳಾದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಐಷರಾಮಿ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾನವ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡದೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳ ಧ್ಯೇಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗ ಹಾಗೂ ಉಪಭಾಗಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುವಂತಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಯ ಸಂಘಟನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯವು ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕೆಲವು ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸವಾರಿ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಬಹು ಆದಾಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಗೌರವ ಕೊಡದ, ಆದಾಯ ತರದ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂದರ್ಭ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಲೇಪನ ನೀಡಿ ಅನಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರ ವಿರುದ್ಧ ನಿಷೇಧ ಹೇರಿದರು. ಅದನ್ನೇ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಲೆಯುತ್ತ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳೊಂದಿಗೆ, ವಿಷ ಜಂತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿ ಗಳಿಗೆಯು ಹೋರಾಟದ ಬದುಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯು ಇದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕೂಡ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆ ನಿಂತು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಹೋರಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವರು

ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಅವರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ಇವರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ೪ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಜೀವನೋಪಾಯ ಮೂಲಗಳು.

೨. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ವಿಂಗಡಣೆ ವಯಸ್ಸು ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಯ.

೩. ಪರಂಪರಾಗತ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಹೊಸ ವೃತ್ತಿಗಳು.

೪. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಮೇಲೆ ಬಡತನದ ಪ್ರಭಾವ"

ಸಮುದಾಯ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಅವರ ಮೂಲ ಕಸುಬು. ಕೃಷಿ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

೩.೧.೩.೧ ಅರಣ್ಯ ಕಿರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ

ಮೂಲತಃ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಅರಣ್ಯದ ಕಿರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾದ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಜೇನು, ಪಾಚಿ, ನೆಲ್ಲಿ, ಸೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲವೇ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಅನೇಕ ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಇವರ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಡೆ ತಂದವು. ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಜೀವನ ದುಸ್ತರವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ

ಆಯೋಗಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿತು. ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಧೇಬರ್ ಆಯೋಗ, ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಹರಿಸಿಂಗ್ ಸಮಿತಿ, ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ರಾಯಬರ್ಮನ್ ಆಯೋಗ, ೧೯೯೬ ಭೂರಿಯ ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳು ಚರ್ಚಿಸಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಯೋಗಗಳ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ೨೦೦೬ರ ಅರಣ್ಯ ನೀತಿ ಇವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಕೈ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪೂರೈಕೆಯ ಭಾಗವಾದ ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗಿನ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹ

ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜೇನನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೇನನ್ನು ಅವುಗಳ ಆಕಾರ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನ ಆಧರಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. ಹೆಜ್ಜೇನು:- ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜೇನುಗೂಡಿರುತ್ತದೆ.

೨. ತುಡವೆ ಜೇನು:- ಇದು ಹುತ್ತದೊಳಗೆ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಪ್ಪ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಜೇನುಗೂಡು.

೩. ಕಿರುಜೇನು:- ಬೊಂಬಿನ ಮತ್ತು ಕುರುಚಲು ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಜೇನು.

೪. ಮಿಶ್ರಜೇನು:- ಮರದ ಪೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಜೇನು, ಈ ಜೇನುತುಪ್ಪವು ಔಷಧಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸುವರು.

ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನುಬೇಟೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜೇನು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಬಂಧಿಯ ವಸ್ತುವು ಆಗಿದೆ. ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜೇನನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಜ್ಜೇನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ೧೦ ರಿಂದ ೧೫ ಜನರು ಗುಂಪಾಗಿ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುಡವೆಜೇನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು ೨ ಅಥವಾ ೩ ಜನರು ಹೋಗುವುದಾಗಿಯೂ ಕಿರುಜೇನು ೬ ರಿಂದ ೮ ಜನರು. ಮಿಶ್ರಜೇನನ್ನು

೪ ರಿಂದ ೬ ಜನರು ಹೋಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಜೇನು ಬೇಟೆಯನ್ನೂ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೇಟೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಶಕುನ ನೋಡುವ ಮತ್ತು ಶಕುನಗಳ ಫಲಿತಗಳಿಂದ ಬೇಟೆಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ರೂಢಿ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜೆ ಅವರ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಅಥವಾ ವನದೈವಕ್ಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಟೆಯ ಅನಂತರವೂ ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜೇನನ್ನು ಮೊದಲು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ತಾವು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ಹೆಜ್ಜೇನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನೋಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ದಿನ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೇನು ಬೇಟೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಜ್ಜೇನನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಪಂಜು ಹೊಗೆ ಹಾಕಿ ಹುಳುಗಳ ಹಾರಿ ಹೋದ ಅನಂತರ ಮರವೇರಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಮೂವರು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಪಂಜು ಹಾಕಿ ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ಮರ ಏರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಜೇನು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುಡವೆ ಜೇನು, ಕಿರುಜೇನನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಜನರೇ ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಉಂಟು. ಇದರಿಂದ ಜೇನುಬೇಟೆ ಒಂದು ಸಂಘಟನಾ ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪೌರಾಣಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಸಹ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜೇನುತುಪ್ಪ ಜೂನ್-ಜುಲೈ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್-ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಸಂಕವ್ವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಜ್ಜೆನು ಬೇಟೆಗೆ ಕುಲದವರೆಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಿ ಎಂಬ ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೇನುಬೇಟೆ ಹಿಂದೇ ಇಡೀ ಕುಲದ ಜನರೆಲ್ಲರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು, ಯಾರೂ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಲದ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಒಬ್ಬರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರು ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜೇನು ಬೇಟೆ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವೃತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೆಲ್ಲದರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಡುವೆ ಇಂದು ಜೇನು ಬೇಟೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಜೇನುಬೇಟೆಗೆ ಅರಣ್ಯಕಾಯ್ದೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ತಾವು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಜೇನು ಬೇಟೆ ಮಾಡುವರು.

ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲವೆಂದರೆ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಪಾಚಿ, ಸೀಗೆಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಅಂಟ್ವಾಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು Lamps ಸೊಸೈಟಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಪಡೆಯುವುದು ಇವರ ವೃತ್ತಿ ಆಗಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ ಅನ್ವಯ ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನಿಷೇಧವಿದೆ. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರಣ್ಯಕಾಯ್ದೆಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಸೀಗೆಕಾಯಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹಾಡಿಯ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಚಿ, ಮತ್ತು ಅಂಟ್ವಾಳಕಾಯಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಯಾರ ಜೊತೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅನಿಸಿದರೆ ಅವರ ಜೊತೆ ಹೋಗುವುದು ರೂಢಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು, ಇಡೀ ಹಾಡಿಯ ಜನರು ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡು ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಎರಡು; ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರು ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡು ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂದು ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದ ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೧.೩.೨ ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಂಗ್ರಹ

ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಜೀವನದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ. ಸೋಲಿಗರು, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಂದು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಆಹಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದುದ್ದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಂದ ರೂಢಿ. ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಜೇನುಕುರುಬರ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರ ಗೆಣಸು. ಗೆಣಸು ತರಲು ಇಬ್ಬರೂ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಗೆಣಸು, ಖಾರ್ಲೆಣ್ಣು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಗುಂಪಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗೆಣಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಗಳಿವೆ. ನೂರೆಗೆಣಸ ಇದರ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಕಿಗೆಣಸು ಅಥವಾ ತಳಪ ಗೆಣಸನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕಾಳುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ

ದೊರೆಯುವ ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಹ ದಿನದ ಹೊತ್ತಿನ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇವರೇ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಹಣ್ಣುಗಳೆಂದರೆ ಚೊಳ್ಳೆ ಹಣ್ಣು, ಬಾರ್ಲಣ್ಣು ಮುಂತಾದವು. ಇವನ್ನು ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಉಂಟು. ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಹೋಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೂರಿದೆ. ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಯಿಂದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ರೂಢಿಯಿದೆ. ಆದರೂ ಇನ್ನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.

೩.೧.೩.೩ ಕೃಷಿ

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮ. ಎರಡನೆಯದು ಆಧುನಿಕ ಬೇಸಾಯಕ್ರಮ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿನ ವ್ಯವಸಾಯವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಈ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದರಿಂದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ದುಡಿಮೆಗೆ ಕೂಲಿಯಿಲ್ಲ. ಅದು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇವರ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಕೃಷಿ ಇವರ ಭೌತಿಕ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕೃಷಿಯೂ ಹೌದು. ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯದಿಂದ ಬರುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪಾಲುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರೂಢಿ.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ವ್ಯವಸಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇತ್ಲು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ (Shifting Cultivation) ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದೆ. ಕಾರಣ, ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾದ ಇವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಂಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಹೊಸ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು. ಅವರು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಒಂದೇ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಂಡರೆ ಭೂಮಿ ಬಂಜರಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಇವರ ರೀತಿಯ

ವ್ಯವಸಾಯಕ್ರಮದಿಂದ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಪ್ರತಿ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಭೂಮಿ ಹದಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ವಾದ ಇಂದು ಇವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕುಮರಿ ಅಥವಾ ಕೇತ್ನು ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಎರಡನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. "ಕೇತ್ನು ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮ ಇನ್ನೂ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಕೇತ್ನು ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಉಳುಮೆ ಮಾಡದೇ ಕೇವಲ ಗುದ್ದಲಿ, ಪಿಕಾಸಿ ಮುಂತಾದ ಕೈಸಲಾಕೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ ಬಿತ್ತನೆ ಕಳೆ ತೆಗೆದು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ."[೨೫] ಇಂದು ಸರ್ಕಾರ ಜಮೀನು ನೀಡಿದೆ. ಇಂತಹವರು ಆಧುನಿಕ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎತ್ತು, ನೇಗಿಲು, ರಸಗೊಬ್ಬರ, ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ಇವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ೧.ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕೃಷಿ. ೨.ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಾಗಿ ಕೃಷಿ. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಅಲಸಂದೆ, ಹುರಳಿ, ಸಜ್ಜೆ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೂ ಈ ಬೆಳೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೆ ಜಮೀನು ಉಳುಮೆ ಮಾಡಲು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಜಮೀನಿಗೆ ಬಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ 'ಮುಯ್ಯಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಅವರ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿನ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬೆಳೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬೆಳೆ ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನು ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡಲು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರದ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಕೈಗೊಂಡರೂ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಯಿಂದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾಧಕ ಭಾದಕಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಕೂಲಿಯಿಂದ ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಮಹಿಳೆಯರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತೇಗ ಮರದ ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರೆ ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ ೪ ರೂ ನಂತೆ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ೧೦ ರಿಂದ ೧೫ ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಗುಂಪಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರು ೨೦ ಕೆ.ಜಿ.ಯಷ್ಟು ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚ್, ಏಪ್ರಿಲ್, ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿರುವುದು ೧೦ ರಿಂದ ೧೫ ಜನ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಎದುರಾಗುವ ತೊಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಂತಹದಕ್ಕಾಗಿಯು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆಗಳಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

೩.೧.೪ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ಸುಗಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಕೆಲವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆ ಅಥವಾ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಸುಗಮ ಆಡಳಿತ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವರು. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯೂ ಅನೇಕ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಒಯ್ಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯು ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿಲ್ಲ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟಿರುವ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ. ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೆ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಇದ್ದುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಅದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದಲೂ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿತ್ವವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಇವರಿಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕ

ಸ್ಥಿತಿ ಅರಿವಾಗದೆ ಇರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸದೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ರೀತಿ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮೌಢ್ಯಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದ ೩೨೦ (೪) ವಿಧಿ ಅನೇಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ವಿಧಿಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಹಿತಕಾಪಾಡಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಆಯೋಗಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿಯಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ತರಹದ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಗಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ಪರಮಾಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವರ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಒಂದು ಕೌಶಲ್ಯ. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಘಟಕರಿಗೆ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ದೂರದೃಷ್ಟಿ, ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣ, ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸ, ವಿರುದ್ಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಚಾತುರ್ಯ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಘಟಕರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನ್ವಯ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಇವರಿಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಪಡೆದುದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಜಾಜಿ ಎಂಬುವವರು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಚುನಾಯಿತರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಪಡೆಯಲು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿರುವ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಚುನಾವಣಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ

ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಉಂಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

೩.೧.೪.೧ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಗು ಜನಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಇಂದು ಸರ್ಕಾರದ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ದಾಖಲಾದ ತಕ್ಷಣ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮಗುವಿಗೆ ತಕ್ಷಣದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅದು ಆರೋಗ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇದು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತ ಅಂದರೆ ಮಗು ಜನಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಗರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳವರೆಗೂ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿವೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿಯು ಮಗು ಜನಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸುವ ವಿಧಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದರು, ಯಜಮಾನ ಮಗು ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಮಾತಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಏನಾದರು ತೊಂದರೆ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಈ ರೀತಿ ಯಜಮಾನನ ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಖಂಡನ ಅಥವಾ ಯಜಮಾನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿತರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಇಂದಿಗೂ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೇಲಿನ ಮೂರೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಹಕ್ಕು ಕೂಡ ಹೌದು. ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಇರುವುದು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಕಾರಣ. ಆದಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತಾವೇ ಆಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ, ಸಮಾನತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ತತ್ವಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಇವರ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ನ್ಯಾಯಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೧.೪.೨ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಬರದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ತನ್ನ ಇಡೀ ಬದುಕಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ವಯಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ಸರ, ಅಸೂಯೆ ಜಂಜಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಅವುಗಳ ಮೇಲಾಟದಿಂದ ಕೋರ್ಟ್ ಕಛೇರಿ ಪೋಲಿಸ್ ಠಾಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಶಾಂತ ರೀತಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ತಮ್ಮದೇ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒದಗಿರಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಶಾಂತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರು ತಮ್ಮದೇ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೋಲಿಗರ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ

ಸೋಲಿಗರ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿಯೂ 'ಪೋಡಿನನ್ಯಾಯ' ಮತ್ತು 'ಗಡಿ ನ್ಯಾಯಗಳೆಂದು' ಎರಡು ಬಗೆಯ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿವೆ. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಜಗಳು ಪೋಡಿನ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಅಥವಾ ಪೋಡು-ಪೋಡಿನ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗಡಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಯಿತಿ ನಡೆಯುವ ಜಾಗವನ್ನು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕುಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಯಜಮಾನ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಜಮಾನಿಕೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮುದಾಯದ ಜನರಿಗೆ ಒಮ್ಮತವಾಗುವ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಜಮಾನನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅವನ ಗುಣ ವಯೋಮಿತಿ ಮಾನದಂಡವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯರವರು ತಮ್ಮ ಕಾರಮಕ್ಕ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ Tribes of Southern India (೧೯೦೯) ದಲ್ಲಿ Thurston ರವರು ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ "ಸೆಳಕರುಕುಲದವರು ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಲದಕುಲದವರು ಸಹ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಬೆಳ್ಳರಕುಲದವರು ಕೋಲ್ಕಾರ, ತೆನೇರುಕುಲದವರು ಪಟೇಗಾರನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ಪೋಡಿನ ಯಾವುದೇ ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಇವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ."[೨] ಇವರು ಪೋಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಗಳ, ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದು, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಮುಖಂಡರೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ ಅದು ಇವರಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡತಪ್ಪು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುಂಬಾ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುವುದು. ಆ ರೀತಿಯ ದ್ವೇಷ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇವರದಾಗಿದೆ. ಈ ತಪ್ಪಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಮುಂದೆ ಅಂತಹ ತಪ್ಪು ಮಾಡದಂತೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ತಪ್ಪುಗಳು ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಬಹಳ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿನ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಸಹಜ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಬದುಕಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪೋಡು-ಪೋಡುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗಡಿ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಅಂದರೆ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬೇಕು, ನಮಗೆ ಇದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಲಾಭವೇನು? ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಹ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೇನು? ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ, ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಯಾರಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ."[೩]

ಜೇನುಕುರುಬರ ನ್ಯಾಯಪಂಚಾಯಿತಿ

"ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಇವರ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಯನ್ನು 'ಹಾಡಿನ್ಯಾಯ' ಹಾಗೂ 'ಗಡಿನ್ಯಾಯ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ

೩೦ರಿಂದ ೪೦ ಮನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ತಂಡಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಹಾಡಿನ್ಯಾಯ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ, ಆಹಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಅತಿಕ್ರಮಣ, ಮದುವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ವಾದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಪರೀಶೀಲಿಸಿ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಇಲ್ಲವೇ ಕ್ಷಮಿಸುವಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ದಂಡವನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಸಿ ದ್ವೇಷ ಮರೆಸಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವ. ತಪ್ಪನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿ ಹಾಡಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಾಡಿಗಳ ಸಭೆಯು ಹಾಡಿಗಳ ಯಜಮಾನರುಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗಡಿನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಗಡಿನ್ಯಾಯ ಹಲವಾರು ಹಾಡಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಗಡಿನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಈ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜೊತೆ ಸಂಘಟಿತ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ."[೨೫]

ಕಾಡುಕುರುಬರ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ

ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ತಮ್ಮದೇ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ್ನು ಮೇಗಾಳ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಗಾಳ, ದೊಡ್ಡಮೇಗಾಳ, ಚಿಕ್ಕಮೇಗಾಳ, ಎಂದು ದೊಡ್ಡಯಜಮಾನನ್ನು ಚಿಕ್ಕಯಜಮಾನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಕಾರ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಡಿಯ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯು ಇವರ ಪಾತ್ರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದದ್ದು. "ಹಾಡಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಇವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಯಜಮಾನನೆ ಬಿತ್ತನೆ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಳೆಯ ಮೊದಲ ಫಸಲನ್ನು ಇವನೇ ಕೊಯ್ಯಲು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಯಜಮಾನ ಇವರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯದ ಉಸ್ತುವಾರಿ

ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಾಡುಕುರುಬರ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜರುಗಬೇಕು. ಬದುಕಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಇವನ ನಿರ್ಣಯವೇ ಅಂತಿಮವಾದದ್ದು. ಕಲಹಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದವನಿಗೆ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವನಿಗೆ ದಂಡ ಅಥವಾ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು, ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಈತನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರು ಮೂರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ತಂದು ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪಂಚಾಯಿತಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ದಂಡ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಯಜಮಾನ ನ್ಯಾಯದಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಇವನಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರಬೇಕು. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ, ಏಕತೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇವರ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಠಿಣ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ."[೫೫] ಈ ರೀತಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಮುದಾಯವು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಾಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಬಿಗಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಯುತ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸುವುದು, ನ್ಯಾಯಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡವನಾದರು ಸಮಾಜವನ್ನು ಮೀರಲಾರ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೂ ಸಹ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಗರಣದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಪ್ರಮುಖರು ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೋರ್ಟು ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಅಲೆದು ವಿನಾಕಾರಣ ಸಮಯ ಹಾಳಾಗುವ ಹಾಗೂ ಹಣ ಖರ್ಚು ಆಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ತಪ್ಪುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಪು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೩.೧.೫ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆ

ಶೈಕಣಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ

ಕಾಣುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪಡೆದವರು ತಮ್ಮ ಉಳುವಿಗಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒಟ್ಟಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಒಟ್ಟಾಗುವಿಕೆಗೆ ಅಥವಾ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಡಿಮೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಉಳುವಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡು ಜಾಗೃತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋರಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ, ಜಾಗೃತಿ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ, ಸಂವಿಧಾನ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮುಂತಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೧.೫.೧ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ

ಸಾಮಾಜಿಕನ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು. ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದ, ಸ್ಪೃಶ್ಯ-ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ, ನಾಗರಿಕ-ಅನಾಗರಿಕ ಎಂಬ ಬೇಧವೆಣಿಸದೆ ಎಲ್ಲರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅಸಮಾನತೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಅನಾಗರಿಕ ಸಮುದಾಯವೆಂಬ ಹಣೆ ಪಟ್ಟಿಯೊಡನೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಇಂದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂತಹ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿವೆ. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಆದಿವಾಸಿ ಪಂಗಡ (Primitive Tribe)ಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಇದು ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿ, ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಪಡುವುದು ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಸ, ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವಂಚನೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಇವರ ಜೀವನ ಇನ್ನೂ ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪರ್ಯಾಯವೆಂಬಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಜಾಗೃತಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಉಳುವಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ನಾಗರಿಕರಾದ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟದ ಸಿ.ಮಾದೇಗೌಡ (MSW) ಹಾಗೂ ಬಸವರಾಜುರವರ ಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ಸೋಲಿಗರ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳವಲ್ಲಿ ಪಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ, ತಮ್ಮೇಗೌಡ್ರು ಮುಂತಾದವರು ಇದೇ ರೀತಿಯಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೇಟಿಕುಪ್ಪ ಗ್ರಾಮದ ಕಾಳಪ್ಪ ಜೇನುಕುರುಬರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಮರಳಕಟ್ಟೆ ಹಾಡಿಯ ಕುಮಾರ, ರಾಜು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ನೆರವಿನಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುಮಿತ್ರ ರೇಷ್ಮೆಹಾಡಿ ಇವರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಮಾನವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಾಗೃತಿಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಹ ತಮಗೆ ಆಗುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಯಾರಿಂದಲು ಏನು ಸಹಾಯವಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬೇರೆಯವರು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಅನ್ಯಾಯವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರು ಜಾಗೃತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರು ಜಾಗೃತರಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

೩.೧.೫.೨ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ

ಶತ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿವೆ. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಜೀತಪದ್ಧತಿ, ಮಲಹೊರುವಪದ್ಧತಿ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮದ್ಯಪಾನ ಮುಂತಾದವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಮದ್ಯಪಾನ, ಜೀತಪದ್ಧತಿ, ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿ ಇವುಗಳು ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಅನಿಷ್ಟ

ಪದ್ಧತಿಗಳು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ದೇವದಾಸಿ ಮಲ ಹೊರವುದು, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರೆಂದರೆ ಮಹಿಳಾಸಂಘಟನೆಗಳು. ಇದು ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದ ಸೋಲಿಗ ಮಹಿಳೆಯರು ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜೀತಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿಯಿಂದಲೂ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೩.೧.೫.೩ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವಂತೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿಗೆ ವಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸೂಚನೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪಡೆಯಲು ಹೋರಾಟದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ವಿಧಿಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. "ಸಂವಿಧಾನದ ೧೫ನೇ ವಿಧಿಯು ಪ್ರಕಾರ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ ಜನಾಂಗ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲರು ಸಮಾನರು.

೨. ೧೬ನೇ(೪) ಮತ್ತು ೩೨೦(೪) ವಿಧಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ ೩ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ೧೬(೫) ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪. ೩೩೦, ೩೩೨ ಮತ್ತು ೩೩೪ನೇ ವಿಧಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಲೊಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ.

೫. ೧೫ (೪) ಮತ್ತು ೪೬ (೨) ಈ ವಿಧಿಗಳ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳು ನೀಡುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬. ೨೭೫ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಭಾರತದ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿಯಿಂದ ಆದಿವಾಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

೭. ೩೪೦ನೇ ವಿಧಿ ಕಮಿಷನರೊಬ್ಬರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಧಕ್ಷರು ನೇಮಿಸಬಹುದು.

೮. ೪೬ನೇ ವಿಧಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

೯. ೨೨೪ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

೧೦. ೩೪೨ನೇ ವಿಧಿಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಸ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿದೆ."[೨]

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದ ಆಯೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ಆಯೋಗಗಳ ಶಿಫಾರಸುಗಳು.

"೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಧೇಬರ್ ಆಯೋಗ

೧೯೬೭ರ ಹರಿಸಿಂಗ್ ಸಮಿತಿ

೧೯೭೬ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗ

೧೯೭೮ರ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಖಾತೆ ರಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದ ನಿರ್ಣಯಗಳು

೧೯೮೨ ರಾಯ್‌ಬರ್ಮನ್ ಆಯೋಗದ ವರದಿ

೧೯೯೬ ಭೂರಿಯ ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳು

೧೯೬೧ರ ಧೇಬರ್ ಆಯೋಗದ ಮುಖ್ಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು

೧. ಅರಣ್ಯದ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ

೨. ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

೧೯೬೭ ಹರಿಸಿಂಗ್ ಆಯೋಗದ ಮುಖ್ಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು

೧. ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

೨. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವರೇ ಆ ಸಂಘಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು.

೧೯೭೬ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗದ ವರದಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು

೧. ಸರ್ಕಾರ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಕಡೆ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ನೀಡಬೇಕು.

೨. ಕುಮ್ರಿ ಬೇಸಾಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಕಡೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಂಚಬೇಕು.

೧೯೭೮ರ ಆದಿವಾಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಖಾತೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು

೧. ಅರಣ್ಯಗಳ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವನ್ನು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳಸಬೇಕು.

೨. ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು.

೧೯೮೭ ರಾಯ್‌ಬರ್ಮನ್ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು

೧. ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯಗಳಾಗಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳಾಂತರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಬೇಕು.

೨. ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

೩. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಉದ್ಯಾನಗಳು ಆದಿವಾಸಿಗಳ ನೆಲೆಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸರಕಾರ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಕೂಡದು.

೧೯೯೬ರ ಭೂರಿಯ ಆಯೋಗದ ವರದಿ

೧. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ, ಹಾಡಿಯ ಸರ್ವಜನರು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಹಾಡಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ

೨. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಅಧಿಕಾರ

೩. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅವರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವರ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ (ಪಂಚಾಯಿತ) ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.

೪. ಸರ್ಕಾರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜನರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೫. ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೇಳದೇ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

೬. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾರಾದರೂ ಭೂಮಿ ಮಾರಿದರೆ ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ."[೫]

ಈ ಎಲ್ಲಾ ವರದಿಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳಲು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಹ ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭಿಸಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳು ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಆಯೋಗಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಜನರು ಜೀತ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವುದು, ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಆಗ್ರಹ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಹಾಗು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ.

೩.೩.೧ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಎಂದರೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವುದು ಅಥವಾ ಬದುಕು ನಡೆಸುವುದು. ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ, ಗ್ರಾಮ, ನಾಡು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಅರ್ಥ 'ಸಹ' ಎಂದರೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಒಂದಾಗಿ, 'ಬಾಳ್ವೆ' ಎಂದರೆ ಬದುಕು ಅಥವಾ ಜೀವನ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ "ಮಾನವ ಅಂತರಂಗವಾಗಿ ಆಗಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಆಗಲಿ ತನಗೆ ತಾನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರವಾದ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಆಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ."[೨೫] ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲತೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ."ಒಬ್ಬನು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರು ಒಬ್ಬನಿಗಾಗಿ"[೨೬] ಎಂಬ ಮೂಲ ತತ್ವ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚು. ಆಹಾರಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಬೇಟೆ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಷ್ಟೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರ ಜನರೊಂದಿಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಬದುಕು ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. "ಆದಿಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ತನ್ನನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇತರರ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಹಕಾರ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಸ್ನೇಹವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಚಿಕ್ಕ ಗುಂಪಾಗಿ ವಾಸಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ವಾಸಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವಾಗಿ, ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆದು ಮುಂದೆ ಬಂಧು ಬಳಗ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಪರಿವಾರ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಉಗಮ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಆಯ್ತು."[೩೦] ಅರಣ್ಯ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾನವ (ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ) ಬದುಕುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಾಗ ಗುಂಪಾಗಿ ವಾಸಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಳುವುದರ ಬಗೆಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು, ಅನುಕೂಲವೂ ಆಯಿತು. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾನವ ಸಂಘಜೀವಿಯಾದ. ಮುಂದುವರಿದು ಕೂಡಿಬಾಳುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ. ಸಹಕಾರ ಅಥವಾ ಸಹಾಯ ಮುಂದೆ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆದು, ಅವುಗಳ ಅಗತ್ಯ ತೀರಿದಾಗ ಮರಳಿಸುವುದು, ಪರಸ್ಪರ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು, ಇದರಿಂದ ಸಹಕಾರ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆದು ಮದುವೆ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು ಮುಂತಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ನೆರವು ಆದ್ಯತೆ ಪಡೆಯಿತು, ಈ ಕಾರ್ಯ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಬೆಳೆದು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಂಡು ಒಂದು ಆಚಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಜೀವಿಗಳು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಉಗಮವಾಗುವುದು. ಕೆಲವು ಅಗತ್ಯಗಳ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರು ಸಹಕರಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಚೋದನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಜಾಲದ ಮುಖಾಂತರ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಉಗಮಗೊಳ್ಳುವುದು. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿ, ಅಭಿರುಚಿ ಹಾಗೂ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಉಳಿದವರನ್ನು ಬೇರೆಯವರು

ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಎರಡೂ ರೀತಿಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಬೆಳೆಯುವದು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಒಂದು ಮಾನವ ಜೀವನದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ. ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇದರಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಹಕಾರ ಸಹನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮೂಹಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ನೆಲೆಗಳು

ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಉಗಮಗೊಳ್ಳುವುದು. ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

೧. ವಾಸದ ನೆಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮಾನವ ತಾನು ವಾಸಮಾಡುವ ಪರಿಸರದ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮುದಾಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು.

೨. ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳ ವಿನಿಮಯದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರೀತಿಗಳು ಬೆಳೆದು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು.

೩. ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವುದು.

೪. ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವುದು. ಅಂದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಾಗಿದ್ದವರು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮುಂದಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೫. ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತಾವು ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಅವರ ವಾಸದ ನೆಲೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವೃತ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ೧. ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ೨. ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ.

೩.೨.೧.ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

ಮಾನವ ಸಂಘಜೀವಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಜೀವಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಬಂದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಸದಸ್ಯರು ವಿವಿಧ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮೂಲ ನೆಲೆಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಮಾನವ-ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವಿಕೆ, ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯುವಿಕೆ, ಅಗತ್ಯಗಳ ಪೂರೈಕೆ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಅಥವಾ ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಇಂದು ತನ್ನ ಅಪರಿಮಿತ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಎರಡು ವಿಧದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು. ೧. ಕುಟುಂಬ, ೨.ಸಾಮುದಾಯಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು.

೩.೨.೧.೧ ಕುಟುಂಬ

ಕುಟುಂಬ ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮೂಲ ನೆಲೆಗಟ್ಟು. ಕುಟುಂಬದಿಂದಲೇ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾದ ಕುಟುಂಬ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪೋಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರೇಮ ಸಂತನೋತ್ಪತ್ತಿ, ಮಾತೃಪ್ರೇಮ, ಪಿತೃವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ, ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ, ಮಾತೃಪ್ರೇಮ, ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ, ತ್ಯಾಗ, ಅನುಕಂಪ ಮುಂತಾದ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಉಗಮಗೊಳ್ಳುವುದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ. ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮೂಲವಾಗಿ ತಾನು ಬದುಕಿ ಇತರರನ್ನು ಬದುಕಲು ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದು. ಇಂತಹ ಅಂತಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ಪರಸ್ಪರ ಸದಸ್ಯರು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಕುಟುಂಬದ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಯ ಅನಂತರ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ತಂದೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಇವನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಹಾಗೇಯೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಕ್ಕಳು ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಾಯಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೆರೆ ಹೊರೆಯವರೊಂದಿಗಿನ ಬಾಂಧ್ಯವ, ಮನೆಯವರೊಂದಿಗಿನ ಒಡನಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ, ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆಗೊಳ್ಳುವುದು, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಪರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರಣ್ಯ, ಪರಿಸರ, ಸಂಬಂಧಿಕರ ನಡುವಿನ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಲಿಗರು ತಾವು ಬೇಯಿಸುವ ಆಹಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಿಗೆ ನೀಡಿ ತಿನ್ನುವುದು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಒಡನಾಟದ ಮೂಲಕ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ, ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ ಇಂತಹ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳಿಗೆ ದಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಮಮತೆ ಅನುಕಂಪದ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ನಂತರದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರು ಒಬ್ಬನಿಗಾಗಿ ಎಂಬ ತತ್ವದಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹ ಅಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೨.೧.೨ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

ವ್ಯಕ್ತಿ-ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪಸ್ಪರ ಅರಿವಿನಿಂದಾಗಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಯಾವಾಗ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯ ಜಾತಿ, ಪ್ರದೇಶ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಮೂಹದ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ

ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಏಕತ ಭಾವನೆ ಅಥವಾ ಸಮಾನ ಮನೋಧರ್ಮದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತದನಂತರ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಯೊಳಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯ ತನ್ನೊಳಗಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಸಮಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಭಾವನೆಗಳು ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿದ್ದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವ ಎಂದಿಗೂ ನಶಿಸಲಾರದು. ಇದು ಅವರ ಸಮುದಾಯಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರತೀಕ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೨.೨ ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಎಂದರೆ ಸಮುದಾಯದ ಹೊರಗೆ ಅಂದರೆ ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯ ಪ್ರಕೃತಿ ವನ್ಯ ಮೃಗಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ, ಮಾನವರಾದಿಯಾಗಿ ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯು ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರ, ಸಹಾಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮಾನವ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರ ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. ಅನ್ಯಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ
೨. ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ
೩. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ

೩.೨.೨.೧ ಅನ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ

ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಬಂಧ ಆಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವಂತೆಯೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಲ್ಲಿ

ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಇದೀ ಪೋಡಿನ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಒಗ್ಗೂಡುವುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ನೆರವು ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಅವರ ಸದ್ಭಾವನಾ ವರ್ತನೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ತನ್ನ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ:- ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮೂಲವೃತ್ತಿ ಬಿದಿರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಬುಟ್ಟಿ, ಮೊರ, ಕುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅವಲಂಬನೆ ಅಗತ್ಯ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣಗಳಿಸುವುದು ಇದೊಂದು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕುರುಬರು ತರುವ ಬುಟ್ಟಿ, ಮೊರ, ಕುಕ್ಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಒದಗಿಸಿದರು ಕಾಡುಕುರುಬರ ಪೂರೈಸುವ ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವೃತ್ತಿ ಕೌಶಲ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೇನುಕುರುಬರ ಮೂಲವೃತ್ತಿ ಜೇನುಬೇಟೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವೃತ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಜೀವನಾಧಾರಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚು, ಅದರಲ್ಲಿಯು ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರು ಒಂದೇ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗರು ಸಹ ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ, ಸಹಕಾರ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಾಗಿ ಸೌಹರ್ದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ:- ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯವೇ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾರದು. ಅಂದರೆ ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಬಡಗಿಕೆಲಸ, ಬಿತ್ತನೆ, ಕೊಯ್ಲು, ಸಾಗಾಟ, ಮಾರಾಟ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಕೆಲಸಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರಿಂದ ಏರ್ಪಡುವುದರಿಂದ ನೆರೆ

ಹೊರೆಯವರೊಡನೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರ ಅಗತ್ಯ ಇವು ಅನ್ಯರೊಡನೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಂತರಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಂತೆಯೇ ಬಾಹ್ಯಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮಾನವ ನನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೨.೨.೨ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರೊಂದಿಗಿನ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ದಶಕಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ೧೯೪೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವೆರಿಯರ್‌ಎಲ್ವಿನ್‌ರವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿತರಕ್ಷಣಾ ಸಂಘ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅನೇಕ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಬಂದವು. ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಹ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಡನೆ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬೆರಗುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಅರಣ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ತಳಕುಹಾಕಲು ಹವಣಿಸಿ ಬೆರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇಂದು ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಜೀವಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಡನಾಟದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದವು.

೧. ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಅನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

೨. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು

೩. ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಸಿಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ನೇರವಾಗಿ ತಲುಪುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೪. ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರ ಕಾರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂದು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರ ಸಮುದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದ ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗಿನವರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರಣ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಜಗತ್ತನ್ನೇ ಕಾಣದ ಈ ಸಮುದಾಯ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಜಾತ್ರೆಯ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಇದೀ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದ ಸೋಲಿಗರು ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಹೊರುವುದು, ಚಪ್ಪರಕಟ್ಟುವುದು, ರಥಕಟ್ಟುವುದು ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಗರು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ ವೈಷ್ಣವ ದೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥ ಮಹದೇಶ್ವರ ಶೈವಪಂಥ ಈ ಎರಡು ದೇವರನ್ನು ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಆಚರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಗುಣ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಸೋಲಿಗರು ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. "ಸೋಲಿಗರ ಮದುವೆಗೆ ಮಡಿವಾಳರು ಬಂದು ಮಡಿ ಹಾಸುವುದು. ಕ್ಷೌರಿಕರು ಬಂದು ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವುದು ರೂಢಿ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅತಿಯಾದ ಸಂಭಾವನೆ ಕೇಳದೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರು ಮತ್ತು ಅವರ ನಡುವಿನ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ."[೮]

೩.೨.೨.೩ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಹಬಾಳ್ವೆ

ಆದಿವಾಸಿ ಹಂತದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನ ಇವತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನವರೆಗೆ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವ ತನ್ನ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ತನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳಾದ ಆಹಾರ, ನೀರು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರೂರಮೃಗ, ವಿಷಜಂತುಗಳಿಗೆ ಮಾನವ ನಲುಗಿದ್ದ. ಪರಿಣಾಮ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮುಂದಾದ, ಏಕೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೂಲಕ ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು,

ಸೊಪ್ಪು ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ಪಡೆಯುವಾಗ ಮತ್ತು ಬೇಟೆ ಇತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಾಗ ಯೋಜಿತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ದೊರೆತಂತಹ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಕೇವಲ ಅಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀವನ ಕ್ರಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು, ಇಂದಿಗೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಐಷರಾಮಿ ವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತಿದ್ದರೆ, ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಾವು ಬದುಕಿ ಇತರರನ್ನು ಬದುಕಲು ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವಂತ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಮರಬಳ್ಳಿ ಹೆಸರುಗಳೇ ತಮ್ಮ ಕುಲಗಳನ್ನಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂಜನೀಯ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಹೊಂಗೆಕುಲ ಎಂಬುದಿದೆ. ಆ ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊಂಗೆಮರ ದೈವ ಸಮಾನ, ಹಾಗೇ ಕಾಡು ಇವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಕಾಡಲ್ಲ ದೇವತೆ. ಇಂತಹ ಪೂಜನೀಯ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಸಹಜವಾದ ಸರಳ ಬದುಕು ಇವರದ್ದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮರಗಳಿಗೆ ಪೂಜನೀಯ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಲಿಗರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಪಿಗೆ ಮರವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೇನುಕುರುಬರು ತಾಳೆ ಮರವನ್ನು ತಲಾ-ತಲಾಂತರದಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಎಂಬ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಗೌರವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಅವರ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಜೀವನವೂ ಅನೇಕ ಜಾತಿಯ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಉದಾ:- ಮನೆಕಟ್ಟಲು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಮರ, ಹುಲ್ಲು, ನಾರುಗಳಂತಹ ವಸ್ತುಗಳು ಬೇಕು. ಅವರು ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಮರದ ತೊಗಟೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕಾಯಿ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ದೇವತಾ ಭಾವನೆ ಇದೆ.

ಅರಣ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ವಾಸ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರ ಬದುಕುವ ರೀತಿಯೇ ಒಂದು ಸೋಜಿಗ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಜನರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವ ಯಾವ ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದಾಗ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಅರಣ್ಯ ಇವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ ಗಿಡ ಮರ ಇವುಗಳೊಂದಿಗಿನ ಇವರ ಒಡನಾಟ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಎಸ್.ಎನ್.ಎಸ್.ರಾವ್, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಜನೀತಿ ವಿವೇಚಕರು, ವಿಜಯಬುಕ್ ಡಿಪೋ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು, ೧೯೯೦-೯೧, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೬೦.

೨. ರಾಜು ಎಸ್, ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತತ್ವಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೨೦೦೪, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೫೬.

೩. ಅದೇ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೪೭.

೪. ಅದೇ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೪೭.

೫. ಅದೇ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೫೪.

೬. ಅದೇ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೫೪.

೭. ಅದೇ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೪೭.

೮. ಎಂ.ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೊಲ್ಲ ಸಮುದಾಯ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೫, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೨೪.

೯. ಕಾಳಪ್ಪ, ಬಳ್ಳೆಹಾಡಿ ಹೆಚ್.ಡಿ.ತಾಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೧೦. ಬಸವರಾಜು, ಎರಕನಗದ್ದೆ ಪೋಡು, ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ, ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

೧೧. ಜಡೇಮಾದಮ್ಮ, ಮುತ್ತುಗದ ಪೋಡು ಬಿಳಿಗಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ, ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

೧೨. ಎಂ.ಎಂ.ಬಸವಾರಜು, 'ಜೇನುಕುರುಬರು' ಡೆಸರ್‌ಟೇಶನ್ ವರದಿ, ಮೈಸೂರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೪೬-೫೧. (ಅಪ್ರಕಟಿತ)

೧೩. ಜಡೇಗೌಡ, ಎರಕನಗದ್ದೆ ಪೋಡು, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ, ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

೧೪. Moraba, The Soliga Biligirirangana Hills, Memoir Anthropological Survey of India Calcutta, 1977, Page-53.

೧೫. ಸಣ್ಣಯ್ಯ, ಮೇಟಿಕುಪ್ಪೆ, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

೧೬. ಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆ, ೧೯೫೬, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೫೭-೫೮.

೧೭. ಬಸವರಾಜು, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಮಾದೇಗೌಡ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾವಿನ ಮೂಲೆ ಪೋಡು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

೧೮. ಎಂ.ಎಂ.ಬಸವರಾಜು, ಜೇನುಕುರುಬ ಡೆಸರ್‌ಟೇಶನ್ ವರದಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೪೬-೫೧.

೧೯. ಮಧುಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅಕ್ಷರ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೩, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೬೦-೬೧.

೨೦. ಸಂ.ಪೊ.ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಎನ್.ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೦, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೨೨೪-೨೨೫,

೨೧. ಸೋಮ ಸುಂದರಂ ಎಚ್.ಎಲ್. ಶಿಬ್ಸ್ ಆರ್.ವಿ. Soliga Tribes its Stride ವಿವೇಕಾನಂದ ಗಿರಿಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕೇಂದ್ರ, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ,೧೯೯೦, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೨.

೨೨. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ಕಾರಮಕ, ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶ, ೨೦೦೦.

೨೩. ರಂಗೇಗೌಡ್ರು, ಎರಕನಗದ್ದೆ ಪೋಡು, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ.

೨೪. ರಾಜು, ಮೇಟಿಕುಪ್ಪೆ, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು.

೨೫. ಸೋಮಪ್ಪ, ಮುತ್ತೂರು ಕಾಲೋನಿ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

೨೬. ರಾಮಚಂದ್ರ ಜೋಷಿ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೨೦೦೫, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೧೩೯-೧೪೦.

೨೭. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಲೇಖನ, ದಿನಾಂಕ:-೩೦.೦೮.೧೯೮೬.

೨೮. ನಾರಾಯಣ ಎಂ.ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೬, ಪುಟ-೨೯೯.

೨೯. ಮದುಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅಕ್ಷತ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೬, ಪುಟ-೬೦-೬೧.

೩೦. ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಮ್ಮ, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು, ಗುಂಚನಹಳ್ಳಿ ಸೋಲಿಗರ ಕಾಲೋನಿ, ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು

ಅಧ್ಯಾಯ - ನಾಲ್ಕು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪಾತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ನಾಲ್ಕು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪಾತ್ರ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಪಾತ್ರ ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಮೂದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೪.೧. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹೆಚ್ಚಳ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ಉನ್ನತೀಕರಣ, ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾನದಂಡಗಳಾಗಿವೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಾರತ ಒಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರ, ಇಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಆದಾಯ, ತಲಾಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಶೇ ೩೦ ರಷ್ಟು

ಜನ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಇವರ ಅಂಕಿ ಅಂಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶೇ. ೩೦ ರಷ್ಟು ಜನ ಸಮುದಾಯ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ತರಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾನದಂಡಗಳು ನಾಗರಿಕರೆನಿಸಿದ ನಾಡಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿಂತಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾನದಂಡಗಳಾಗಿ ಅಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ನಾಡಿನಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದು ಇನ್ನೂ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಶೇ ೮ ರಷ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ ೯೦ ರಷ್ಟು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನ ಸುಧಾರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದತ್ತ ಒಯ್ಯಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು, ಬಿಕ್ಕಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಜೊತೆ ಜೋಡಿಸುವ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಬದಲಾವಣೆ ಎಂಬುದು ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ, ಯಾವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಬಹುತೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ಹಾಗೂ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇದುವರೆಗೆ ರೂಪಿತವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ನೋಡಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ

ಅಂತರಂಗದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಯೋಜನೆಗಳು ರೂಪಿತವಾದರೆ, ಅಂದರೆ ಸಮುದಾಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತಾದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದೇನೊ! ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಎರಡು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ೧. ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆ, ೨. ಸಾಮೂಹಿಕ ನೆಲೆ.

೪.೧.೧ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಅದು ಕಲೆ, ಉದ್ಯೋಗ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನಾ ಚಾತುರ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಮುದಾಯದ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಜನರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗಿವೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ನಂತರ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮುದಾಯದವರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು 'ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆ' ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯೇತರರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗರ ಮಾದೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಬಸವರಾಜು ಜೇನುಕುರುಬಲ್ಲಿ ಕಾಳಪ್ಪ, ಕುಮಾರ ಮತ್ತು ರಾಜು, ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜು ಮತ್ತು ವಿಜಯಕುಮಾರ್ ತಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದತ್ತ ಚಲಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದ ಸಿ.ಮಾದೇಗೌಡ ಇವರು ವಿಟ್ರಿ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೊತೆಗೆ ಆ ಭಾಗದ ಜನರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತ್ತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪೂರಕವಾದ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕಾಳಪ್ಪ ಮೇಟಿಕುಪ್ಪೆ (ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು) ಇವರು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸುವಲ್ಲಿ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗುವ

ಯೋಜನೆಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಇವುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನರನ್ನು ತಲುಪುವುದು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹವರ ಪ್ರರಿಶ್ರಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಒಳಗಿನ ಜನರಷ್ಟೆ ಸಮುದಾಯೇತರರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಡಾ.ಎಚ್.ಸುದರ್ಶನ್‌ರವರು ವಿವೇಕಾನಂದ ಗಿರಿಜನ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸೋಲಿಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಕಾಂತ ಹಾಗೂ ಡಾ.ಪೈಸ್‌ರವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ DEED ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ನಂಜುಡಯ್ಯರವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ನೆರವು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಮನಗಂಡು ಮೈರಾಡ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು ಈ ಕಾರ್ಯ ಯಾವುದೇ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದುದಲ್ಲ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿತಗೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

೪.೧.೨ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಷ್ಟೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೆಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪು ಅಥವಾ ಹಲವಾರು ಜನರು ಸೇರಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆಗೊಳ್ಳುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಏಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸೋಲಿಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ, ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು, ಜೇನುಕುರುಬ ಕೃಷಿಕ ಸಂಘಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೇ ನೋಡಿದರೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿಗೆ ಇತಿಹಾಸವೇ ಇದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ

ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಒಂದು ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಯೋಜನೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕಾನೂನಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಬಡ ರೈತರ, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಆರ್ಥಿಕ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು. 'ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೂ, ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತಕ್ಕಷ್ಟು ನಗದು ಹಣವನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು. ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲೆಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಾಲದ ಕಂತಿಗಾಗಿ ವಜಾ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಜನರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಭಿಸಲೆಂದು ಸಹಕಾರ ಶಾಖೆ ಇಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರ ತತ್ವದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಮೇಲಿನ ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ವೆರಿಯರ್‌ಎಲ್ವಿನ್ ರವರು 'ಭೂಮಿ ಜನ ಸೇವಾ ಮಂಡಲ' ಎಂಬ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮುಂದಾದದ್ದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸ. ಈ ಪ್ರೇರಣೆ ಇಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮೂಹಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

೧. ಜನ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ, ಗ್ರಾಮ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

೨. ಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಘಗಳು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

೩. ವ್ಯವಸಾಯ, ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಈ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಇಸ್ರೋ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಡನೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.

೪. ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಸಬಲತೆಗೆ ಬೆಂಬಲ

ಮೇಲಿನ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸೋಲಿಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. "ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸೋಲಿಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ೮೦ ಪೋಡುಗಳ ೩೯೭೦ ಕುಟುಂಬದ ೨೧೯೮೩ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ೨೧ ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಜನರ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜನ ಆಶ್ರಮ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಸಂಘವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಗುಣಮಟ್ಟ ವಸತಿ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇಯೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷದಿಂದ ಮೊರಾರ್ಜಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಈ ಶಾಲೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಿರಿಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ನೋಂದಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಮುಂದೆ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೋರಾಟಗಳು

ಈ ಸಂಘ ಕಳೆದ ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ಈವರೆಗೂ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕಿರುಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನ

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶೇ ೧೦೦ಕ್ಕೆ ೮೦ರಷ್ಟು ಭಾಗದ ಜನ ಕಾಡಿನ ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಜೇನು, ಪಾಚಿ, ಅರಳೆಕಾಯಿ, ಅಂಟುವಾಳಕಾಯಿ, ಸೀಗೆಕಾಯಿ, ಮಾಗಳ್ಳಿಬೇರು, ಕಲ್ಲುಧೂಪ ಹಾಗೂ ಕಸಪರಿಕೆ ಹುಲ್ಲು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿವಿದ್ದೋದೇಶ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ

ಮುಖಾಂತರ ಜನರಿಗೆ ಕೂಲಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಂದಂಥ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ."[10]

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಸೋಲಿಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜೇನುಕುರುಬ ಕೃಷಿಕ ಸಂಘ, ಆದಿವಾಸಿ ಹಿತರಕ್ಷಣ ಸಂಘಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಸದಾ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಪರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರಲ್ಲಿನ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

೪.೨. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಒಂದು ದೇಶದ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಆ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬಡ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ದೇಶದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೇಶದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ತಾರತಮ್ಯ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಅವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಅವರ ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಗಿಂತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಅವರ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದವು ಕಿರುಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು

ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಇವರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. "೧. ಜೀವನೋಪಾಯ ಮೂಲಗಳು, ೨. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ವಿಂಗಡಣೆ ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಯ, ೩. ಪರಂಪರಾಗತ ವೃತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಹೊಸ ವೃತ್ತಿಗಳು, ೪. ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಬಡತನದ ಪ್ರಭಾವ."[೨] ಇವು ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಬಡತನದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕೆಳಕಾಣಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

* ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕದಲದೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಬಯಸುವುದು.
* ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗದಿರುವುದು,
* ದೊರಕುವ ಕಾಡಿನ ಕಿರುಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಬೆಲೆಗೆ ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಮಾರುವುದು.
* ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋದವರು ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದು.
* ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
* ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ
* ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ

ಇವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಅರಿತು ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ವಿವರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಅವರ ಮೂಲ ಕಸುಬು ಕೃಷಿ, ಕೂಲಿ, ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಸೋಲಿಗ ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮೇಲಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವರದೇ ಆದ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೧. ಸೋಲಿಗರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಸೋಲಿಗರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಲಿಗರ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸೋಮ ಸುಂದರಮ್ ರವರು ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮ

ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಹೊಸ 'ಪೋಡು' ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಸಬದುಕನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ಕೆತ್ನು' ಬೇಸಾಯ ಅಥವಾ (Shifting Cultivation) 'ಕುಮರಿ' ಪದ್ಧತಿಯ ಬೇಸಾಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇವರ ವ್ಯವಸಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳೆಂದರೆ ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಹುರುಳಿ ಅವರೆ ಮುಂತಾದವು.'' ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಸಂಚಾರಿ ಬೇಸಾಯ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ವಾಸ ಮಾಡುವ ಗುಡಿಸಲಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಳೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ದಸಿ ಮತ್ತು ಕಲಕೊಲ್ಲಿನಿಂದ ಹದ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಕೇತ್ನುಬೇಸಾಯದಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಆಹಾರ ದಾನ್ಯಗಳು ಇವರಿಗೆ ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡಿನ ಜೇನು ವಿವಿಧ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಗಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಾರುವುದು ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ (ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಿನ ಪೋಡುಗಳು)

ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರು ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸದಂತೆ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದ್ದು ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಚಹ ತೋಟಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ 'ಕಾಡುಬೇಕು ಊರುಬೇಡ' ಎಂಬ ಅವರ ಕನಸು ನನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ (Reserve) ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವುದನ್ನಾಗಲಿ ನಿರ್ಭಂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುನರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈಗ ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕಸುಬನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಧುನಿಕ ಬೇಸಾಯದ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ದಿನಕೂಲಿ ವೃತ್ತಿಯೇ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯುವುದು, ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸುವುದು, ಅರಣ್ಯದೊಳಗಿನ ರಸ್ತೆ ರಿಪೇರಿ, ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ಸಿಗದೆ

ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮಗಳು ಇವರ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಲು ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಬಳಸುವುದು, ಜೊತೆಗೆ ಪೈರಿಗೆ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರವೇ ಅವರಿಗೆ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ, ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಿಲುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಹತ್ತಿ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆಯಂತಹ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಸೋಲಿಗರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸುಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಶ ಒಬ್ಬರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಇಂತಹ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ 'ಮುಯ್ಯಿ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ನಡೆಯುವ ಈ ಕೆಲಸ ಅವರ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಉಳುಮೆಯಲ್ಲಿ, ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವಾಗ ಹಾಗೂ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬೆಳೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಈ ರೀತಿ ಸಂಘಟನ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

೪.೨.೨. ಕಾಡುಕುರುಬರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಸೋಲಿಗರಂತೆ ಇವರು ಸಹ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರು ಕೃಷಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ಇವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೂಲವಾಗಿವೆ. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೀತ್ತುಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ತಡೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಪರಿಣಾಮ ಇಂದು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದ ಬೆಳೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹಾಗೂ ಗೊಬ್ಬರ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯ ಪರಿಕರಗಳು ದುಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಜಮೀನನ್ನು ಭೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯಿಂದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೀತಗಾರಿಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜೀತಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳ ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ವರ್ಷದ ಕೂಲಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಮೀನ್ದಾರರಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಗೂಲಿ ನೌಕರರಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮರ ಕಡಿದು ಸಾಗಿಸುವುದು. ಮರಗಳ

ಪೋಷಣೆ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಹುಲ್ಲು ಅರಣ್ಯ ಕಾವಲುಗಾರ, ಕೊಯ್ಯುವುದು, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸೇರಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರಕ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಬುಟ್ಟಿ, ಕುಕ್ಕೆ, ಮರ, ರೇಷ್ಮೆಯ ತಟ್ಟೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಿ ಹಣ ಪಡೆದು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಪೂರ್ವಾನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬಿದಿರನ್ನು ತರುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಏರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆವರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಇವರು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚೇತರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಶ ಇವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪೂರಕ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಆದಾಯ ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಬಿದಿರು ತರಲು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ತರುವುದು ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ನಡೆದು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

೪.೨.೩. ಜೇನುಕುರುಬರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಜೇನುಕುರುಬರು ಬಹಳ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳು ಹೌದು ಇವರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ Primitive Tribe ಆದಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಇವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹ ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು, ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಂತೆ ಇವರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕೇತ್ನು ಬೇಸಾಯವನ್ನು (ಸ್ಥಳಾಂತರ ಬೇಸಾಯ) ಕೈಗೊಂಡು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಇವರು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೆಲವೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಜಮೀನು ನೀಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಕಡ್ಲೇಕಾಯಿ, ಹುರಳಿ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಶುಂಠಿ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆ ಆಶ್ರಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಇವರು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾವಳಿ, ಆಧುನಿಕ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಕೊರತೆ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಇವುಗಳು ದುಬಾರಿಯಾದದರಿಂದ ಇರುವ ಜಮೀನನ್ನು ಭೋಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಜಮೀನ್ದಾರರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ

ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ದುಡಿದು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಇವರು ಕೃಷಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಾದ ಜೇನುಕೊಯ್ಯುವ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಆದಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "ಜೇನು ಕುರುಬರಿಗೆ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ವಂಶ-ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಗೆಡೆಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ."[35] ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜೇನು ಜೂನ್-ಜುಲೈ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್-ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯವು ಜೇನಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಸಕಾಲವಾಗಿದ್ದು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೇನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೇನುಕುರುಬರು ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ಹಣಗಳಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು ರೈತರಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪಡೆಯುವ ಕೂಲಿ, ದಿನಗೂಲಿಗಳಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಕೂಲಿ, ಸ್ವಂತ ಬೇಸಾಯದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಆದಾಯ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ದಿನಗೂಲಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಕೂಲಿ, ಇವು ಜೇನು ಕುರುಬರ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳು, ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಲಿ ದೊರೆಯದೇ ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಜೇನುಕುರುಬರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜೇನನ್ನು ಎಲ್ಲಾರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ರೂಢಿ ಇದೆ. ಕೃಷಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರದ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೩. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಥವಾ ತನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಪೂರಕ ವಾತವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಆ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೨.೧. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ

ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ನಾಟಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಜನರ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳನ್ನು ಗುಣ ಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತವರಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ವಾಸಿಸುವ ಜನ ಗೌರವ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಇವರು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲು ಶ್ರೀಮತಿ ಜಲ್ಲೆಸಿದ್ದಮ್ಮ ಸೋಲಗಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಇಡೀ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದ ಸೋಲಿಗರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದವರು. ಇಂದು ಅವರ ಮಗಳಾದ ಜಡೆಮಾದಮ್ಮ ಸೊಲಗಿತ್ತಿ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇಯೇ ಶ್ರೀ ಸಾರಿಜಡೇಗೌಡ್ರು ಕೆಲವು ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಕಾಲು ನೋವು ಹಾಗೂ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ, ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮುಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ ಶ್ರೀ ತಮ್ಮಡಿ ಜಡೇಗೌಡರು ದನಕರುಗಳ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ, ಹೊನ್ನೆಗೌಡ್ರು ಬೇದಿ, ತಲೆನೋವು, ಹೊಟ್ಟೆ ಊತ ಶ್ರೀಮತಿ ದಾಯಿತಮ್ಮ ಇವರು ಮಕ್ಕಳಾಗಲು ಹಾಗೆಯೇ ಮಕ್ಕಳಾಗದೇ ಇರಲು ಔಷಧಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಗೌರವಸ್ಥಾನ, ಗುರುಸ್ಥಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಾವು ನೀಡುವ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಶುಲ್ಕ ಅಥವಾ ಕಾಣಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸೋಲಿಗರು ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಇವರ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನೀಡುವ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತಕಾಯುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೋಮಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಕುಳ್ಳಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಮಾದಯ್ಯ ಎಂಬುವರು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ಹುಣಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಮೂಲಕ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಕಾಲು ಊತ, ನರ ಹುಳಿಕಿದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಾಡುಕುರಬರಷ್ಟೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯದೇ ಅನ್ಯಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಸಹ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಇವರು ಅನ್ಯರ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ದೈವಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ

ಮಾತಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾರು ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಪೂರಕ ವಾತವಾರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಇವರ ಸೇವೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಕೆಂಚಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ರಾಜು ಎಂಬುವರು ನಾಟಿ ಔಷಧಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು. ಶ್ರೀ ರಾಜು ಎಂಬುವರು ಹಾವು ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಮರಳಕಟ್ಟೆ, ಮುತ್ತೂರು ಕಾಲೊನಿ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಿತರು ಇವರು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಭಾಗದ ಜನರ ಸೌಹಾರ್ದ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರು.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧಿಗಳಿಂದ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೊತೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೪.೩.೨. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ

ಪ್ರತಿ ಸಮುದಾಯದ ಬಗೆಗಿನ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹವರಿಂದಲೇ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ, ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ, ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಾಗೃತಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಒತ್ತಾಯ, ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವ ಮೂಲ ಅಂಶಗಳು ಇವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಆ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಮಾದೇಗೌಡ, ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜು, ಶ್ರೀ ದಾಸೇಗೌಡ ಕಲ್ಯಾಣಿಪೋಡು, ಶ್ರೀ ಕಾರನಕೇತೆ ಗೌಡ್ರು, ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಂ.ಮಹದೇವು, ಶ್ರೀ ಅಂಗಡಿ ಸಿದ್ದೇಗೌಡ್ರು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಉಳ್ಳವರು ಇವರೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವಂತೆ, ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಧರಣಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನಡೆಸುವುದು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸುವುದು, ಕೆರೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೋರಾಟ ಇವು

ಇವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಾಜ ಮುಖಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಜಯಕುಮಾರ ಪ್ರಗತಿಪರ ಆದಿವಾಸಿ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಕಾವೇರಪ್ಪ, ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಜು, ಶ್ರೀ ಕಾಳಯ್ಯ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮದುಕುಮಾರ, ಶ್ರೀ ಕಾಳಪ್ಪ, ಶ್ರೀ ರಾಮು, ಶ್ರೀ ಮಣಿ ಮುಂತಾದವರು. ಇವರು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪುವಂತಾಗಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಇದೆ ಆಮೂಲಕ ಇವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಪೂರಕ ವಾತವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೪.೩.೩. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಗೌರವ, ಮನ್ನಣೆ ಪೂಜನೀಯ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವನಿಗೆ ತಂಬಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಂಬಡಿಗೆ ಇಡೀ ಪೋಡಿನ ಜನರು ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತಂಬಡಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಹಾಗೂ ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತಂಬಡಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿಸುವವರನ್ನು ತೊಳುಪೇಟೆ (ಪೂಜಾರಿ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕುಟಿಚಾತ ಕುಟದಮ್ಮ ಬಿರಿಯಪಟ್ಟದಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೊಳುಪೇಟೆ ಅಥವಾ ಪೂಜಾರಿ ಈ ಹಬ್ಬ ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರ ಅನ್ನ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸದೇ ಕೇವಲ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹಾಲನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜನರ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತೆ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರಲ್ಲಿ ಜನರು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇವರ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುವುದು ರೂಢಿಯಿದೆ.

ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವವರನ್ನು ಪೂಜಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ದೇವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ 'ಬುರುಡೆ' ಕರೆಯುವುದು ಎಂದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶ್ರೀ ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಕೆಂಚಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ರಾಜು ಎಂಬುವವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ, ತಿಥಿಕಾರ್ಯ, ಮಾಡಿಸುವುದು ಇವರೇ ಸತ್ತವರನ್ನು ಬದುಕಿರುವವರ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದು ಕಷ್ಟ ಸುಖದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಡುವುದು ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವರಿಗೆ ವಿರೋಧ ಗೌರವ ನೀಡುತಾರೆ. ಇವರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

೪.೩.೪. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜುರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಕುಸುಮಾಲೆ ಕಲಾ ಸಂಘ,' ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶ್ರೀ ಕೆ.ರಂಗರವರ ದೊಡ್ಡಸಂಪಿಗೆ ಕಲಾತಂಡ, ಮುನೇಶ್ವರ ಕಾಲೋನಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೀ ಹುಚ್ಚಯ್ಯರವರ ನೇತೃತ್ವದ ಓನಾಸಿ ನೃತ್ಯತಂಡ ಮೊದಲಾದವು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಘಟನೆ ಆ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಗೊರಕನ ಕುಣಿತ ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ನೃತ್ಯ, ಇದು ಅವರ ಸಂಘಟನಾ ನೃತ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕಾಡುಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವಂತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

೪.೩.೫. ರಾಜಕೀಯ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ

ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ದಿನ-ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕ ವಾತವಾರಣ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗರು, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆದು ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನ್ವಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ

ಸಮುದಾಯದವರನ್ನೇ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಜಡೇಗೌಡ, ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾದಮ್ಮ, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆಂಪಮ್ಮ, ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮತಿ ಕೇತಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಇವರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅನುಧಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಚರಂಡಿ, ರಸ್ತೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯ, ವಿದ್ಯುತ್, ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕುಳ್ಳಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಕಾವೇರಪ್ಪ, ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಜು ರವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ್ ಅವರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತಮ್ಮ, ಶ್ರೀ ಎಂ.ಟಿ.ಕುಮಾರ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದು ಸಂಘಟನೆ ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸೇವೆಯು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೪. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

'ಕುಟುಂಬ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಗ್ರಾಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದಂತೆ.' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ವಯೋಮಾನದವರ ಶ್ರಮವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವ ಶ್ರಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೬ ರಿಂದ ೧೨ ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೩ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವುದು ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಂಡಿನಷ್ಟೇ ಹೆಣ್ಣು ಸಮಾನವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನ ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ದುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಗಂಡಿನಷ್ಟೇ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ವಯೋವೃದ್ಧರು ತಮಗೆ ನಡೆದಾಡುವ

ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವುದು ಜಮೀನಿನ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಕಾವಲು ಕಾಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮದೇ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರ, ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಮೂಲಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೫. ಸಾಮೂದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು 'ನಾವು ನಮ್ಮವರು ಅಥವಾ ಪರಸ್ಪರ ಒಂದು ಗೂಡಿದವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗದು, ಸಾಮೂದಾಯಿಕ ಭಾವನೆಯಿರುವ ಸಮೂಹ ಮಾತ್ರವೇ 'ಸಮುದಾಯ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮುದಾಯವು ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಐಕ್ಯತೆ ಭಾವನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಐಕ್ಯತೆ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅಂದರೆ ಮಾನವನು ಇತರರೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರಿಯು ಸಾಮೂದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಮೂದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ದೈವಿಕ ನಂಬಿಕೆ, ಹಿರಿಯರ ಪಾತ್ರ, ಸಮುದಾಯದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ದೈವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಡೇಜುಪ್ಪ, ಕೇತಪ್ಪ, ಬಸಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಸಂಪಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಸಂಪಿಗೆ, ಕಾರಯ್ಯ ದೇವರು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ದೈವಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಾದರೆ ಕೆಲವು ಪರಿಸರ ಸಂಬಂಧಿ ಹಾಗೂ ದೈವಿಕ ಪುರುಷರ ಆಚರಣೆಗಳು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರು ಆಯಾಯ ಭಾಗದ ತಂಬಡಿಯಿಂದ್ದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ತಂಬಡಿಯನ್ನು ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದ ಜನ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರು ದೈವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಗೌರವ, ಈ ಗೌರವ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ದೈವಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನೆಡೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲ್ಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಬ್ಬ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಹೋಗಿ ಆಚರಣೆ ನಿಮಿತ್ತ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ

ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು ಇದು ಸೋಲಿಗರ ಹಿರಿಯರು ನೀಡಿರುವ ನಿಯಮ ತಪ್ಪಿದರೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರ ಮಾತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಸೋಲಿಗರು ಬದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಳ್ಳು ಕಳ್ಳತನ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ, ಕಳ್ಳತನ ಅಥವಾ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಸತ್ಯ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಉಪ್ಪನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸತ್ಯ ಹೇಳಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಪ್ಪು ಮುಟ್ಟಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ, ಭಯ ಇವರಲ್ಲದೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ದೈವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಕುಟಚಾತ, ಕುಟದಮ್ಮ, ಹಿರಿಯಾಪಟದಮ್ಮ, ಮಾರಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೈವಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೈವಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪೂಜಾರಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆತನನ್ನು ತೊಳು ಪೇಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಯಾಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇತನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ದೈವಿಕ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಚಾರವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸುವ ಮುನ್ನ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಲು ಪೂಜಾರಿಯ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆ, ಇವರು ಸಹ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೈವಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ಕುಲದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆ ಇದೆ. ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಲು ಇವರು ಪೂಜಾರಿ ಎದುರಿಗೆ ಸತ್ಯಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಪ್ಪುಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವ ವಿಧಾನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಮುಂದೆ ಪೂಜಾರಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೂರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕು. ನಿಜಹೇಳದಿದ್ದರೆ ದೇವರು ಶಿಕ್ಷೆಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಕುಲದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ, ಕೈಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿರಿಯರು ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಇಂದು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆ ಸಡಿಲಗೊಂಡಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಸೇವನೆ ನಿಷೇಧವಿತ್ತು ಇವತ್ತು ಈ ನಿಷೇದವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ತಮಗಿಂತ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಆಚರಣೆ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ

ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹುಣಸೆ ತಪ್ಪಲಿನ ಪೊರಚೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯುವುದು, ದಂಡಹಾಕುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಐಗೋಳಿ, ಕಾಂಡ್ರದೇವರು, ಐಯಪ್ಪ, ಮಾಯಮುಡಿ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪೂಜಾರಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ದೇವರುಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕಲ್ಪಿಸಿವೆ. ದೇವರ ಪೂಜಾರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬುರುಡೆ ಕರೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೆಚ್ಚು ರೂಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜೇನುಕುರುಬರು ಇವರಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ರೂಪಿತವಾಗಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮುದಾಯದ ಹಿರಿಯರು ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಜಗಳಗಳ ತೀರ್ಮಾನ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯಗೊಂಡು, ಕೂಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ನೀಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದೇವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ದೈವಗಳು, ಕುಲದ ಹಿರಿಯರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೈವಗಳ ಆಚರಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಜೀವನ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮೂದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡುಯ್ಯೊರೆ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದಂತ ಒಯ್ಯಲು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯೋಜನೆಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ನಿತ್ಯ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಶೋಷಣೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಕಿತ್ತೊಕೊಂಡಿದೆಯೇನು ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಯಂತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯರ ಪ್ರಭಾವ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿಗಳ ಪಿತೂರಿ, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಇಂಬ್ಬಗಿತನ ಇವು ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮಾರಾಕವಾಗಿವೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘದ ಕೈಪಿಡಿ, ೨೦೦೭-೦೮

೨. ಪ್ರೊ.ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಎಸ್.ಹುಚ್ಚಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರ, ಗಿರಿಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೨೦೦೦. ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-೨೨೪.

೩. ಮದುಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅಕ್ಷತ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೨

೪. Sing K.S. The Scheduled Tribes, Authropological Survey of India, Oxford University press, 1994, pageno-676.

ಸಮಾರೋಪ

ಸಮಾರೋಪ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೂ ಈ ಮಾತನ್ನ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಅವರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳು ಅವರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ. ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಕಾಡು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಎರಡು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಏಕರೂಪದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಶೋಚನೀಯ. ಸೋಲಿಗರು ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಬುಡಕಟ್ಟು. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳು ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ

ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವರದೇ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರು, ಅವರ ದೈವದ ಹಿನ್ನಲೆ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಇವರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಸೋಲಿಗರು, ಕಾಡುಕುರುಬರು, ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಬದುಕಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಮೂಲತಃ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಬದುಕಿನಿಂದ ಹೊರತಂದು ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ವಿನಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಅವರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳು ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಇದೀಗ ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತಿವೆ. ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಆಕ್ರಮಣ ನೀತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜೀವಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ, ಬಂಡಿಪುರ ಹುಲಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯ, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕುತ್ತು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಅವರ ಜೀವನದ ಕನಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಆ ಮೂಲಕ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಶೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಅಕ್ರಮಣ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿಯನ್ನು

ಓರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ವರ್ಗದ ಜನರು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರ ಹಿಂದೆ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಉಳ್ಳವರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವವರ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ಗಳು, ಫಾರಂಹೌಸ್‌ಗಳು, ರೆಸಾರ್ಟ್‌ಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇರದಿದ್ದ ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಅರೆ ಹೊತ್ತಿನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹಣೆಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಇವೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ? ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಇವರಿಗೆ ಶೇ ೭೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢವಾಗಬೇಕಾದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಇವರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಬಹುತೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ತಲುಪಿದ ಯೋಜನೆಗಳ ಸದುಪಯೋಗ ಕಡಿಮೆ. ಇವುಗಳ ಜಾರಿ ಹಾಗೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಜರ್ಜರಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟೇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರಯುತ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದುದ್ದಕ್ಕೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವಾದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಇದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಯು ಹೌದು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದಮೂಲ ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕ ಕತ್ತು ಬೇಸಾಯ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಂಶಗಳತ್ತ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತಮ್ಮದೇ ಪೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ತಮ್ಮದೇ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ನೆಲೆಯೂರುವ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಘಟನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮನಗಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಮುಖಾಂತರ ಅವರ ಒಟ್ಟು ಜೀವನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಕಾಣಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಹಬಾಳ್ವೆಯು ಎರಡು ರೀತಿಯ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರತಿರೂಪ, ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಜಾತ್ರೆ, ಆಚರಣೆಗಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಒಗ್ಗೂಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳತ್ತ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಒಟ್ಟು ಬದುಕನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರತೀಕ, ಅವರು ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲದೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಪೋಡುನ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಹಿಡೇರಿಕೆಗೆ ಒಂದುಗೂಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಯಾವ ಲವಲೇಶವು ಇಲ್ಲದೆ ಕುಲಪಂಗಡಗಳು ಆ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಪೋಡಿನ ಜನತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ

ಅಂಶಗಳು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೇಗೆ ಸಂಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳ ನಡುವೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

೨. ಇವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಘರ್ಷರಹಿತ ಜೀವನ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿದೆ.

೩. ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

೪. ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಥವಾ ಗುಂಪು ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಸಂಘಟಿತ ಬದುಕನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದೆ.

೫. ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ಯಜಮಾನ ಎಂಬ ನೀತಿಯಿಂದ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೬. ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಯಜಮಾನನ ಆಯ್ಕೆ ಗೊಂದಲವೇರ್ಪಟ್ಟರೆ ದೇವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವುದರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಯಜಮಾನನ ಬಗೆಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

೭. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಇಬ್ಬರು ಸರಿಸಮಾನರು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರರು.

೮. ನಾನು ಎಂಬ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಿಂತ ನಾವು, ನಮ್ಮದು ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

೯. ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲದೆ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಪಾರ ಕಾಳಜಿ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅರಣ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

೧೦. ಕಾಡು ಉತ್ಪನ್ನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೬೦ರಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು. ಕಾರಣ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

೧೧. ಅನ್ಯರು ಹೇರುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು. ಇವರ ಈ ಗುಣದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅವಾಂತರಗಳು ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಸದಾ ಸಮಾದಾನ ಚಿತ್ತರಾಗಿತ್ತಾರೆ.

೧೨. ಇವರಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಪಂಥ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬೇಧವಿಲ್ಲ. ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಶೈವ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಜರ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೧೩. ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮದುವೆಯಾದ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೧೪. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ೧೮ ಕುಲದವರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೧೫. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ೭ ಕುಲದವರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೧೬. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ೫ ಕುಲದವರು, ೭ ಕುಲದವರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೧೭. ಸೋಲಿಗರು ಕನ್ನಡದವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ, ಸೋಲಿಗ ನುಡಿಯನ್ನು ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೧೮. ಜೇನುಕುರುಬರು ಜೇನುನುಡಿಯು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ.

೧೯. ಕಾಡುಕುರುಬರು ಕಾಡುಕುರುಬ ನುಡಿಯು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ.

೨೦. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರ ರಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಗೆಣಸು ಮತ್ತು ಜೇನು ಇವರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಆಹಾರ ಇಂದಿಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೨೧. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯು ಅರಣ್ಯದ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ನಗರ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨೨. ಕಾಡುಕುರಬರಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆ.

೨೩. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಅತಿಕಡಿಮೆ.

೨೪. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆದ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಜೇನುಕುರುಬರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸೋಲಿಗರು ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲು ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೨೫. ಶುಭ-ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಾದ ನಾಮಕರಣ, ವಿವಾಹ, ಸಾವು, ತಿಥಿಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಪೂಜೆಗೆ ಹೊರಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

೨೬. ಸೋಲಿಗರ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನ ಸ್ವಯಂ ಆಯ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

೨೭. ಕಾಡುಕುರಬರ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಸ್ವಯಂ ಆಯ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

೨೮. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಆಯ್ಕೆಗೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೨೯. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬದಲಿಗೆ ವಧುದಕ್ಷಣೆ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೩೦. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲ.

೩೧. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲ.

೩೨. ಕಾಡುಕುರಬರಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲ.

೩೩. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

೩೪. ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

೩೫. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

೩೬. ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ೩-೪ ತಿಂಗಳು ಮಡಿಕೇರಿ ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದು ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಲಹೆಗಳು

೧. ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಆ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

೨. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಏನೇ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರೂ ಅವು ಅವರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಅಥವಾ ಪೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನ ಶಿಬಿರಗಳು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

೩. ಸೋಲಿಗರು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಮಾನಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

೪. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಗಿನ ಒತ್ತಡಗಳು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಅರಣ್ಯ ಕಾಯಿದೆ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಡುವ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಅವರ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಹೊರೆತು ಜೀವನ ಸುಧಾರಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಬೇಕು.

೫. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಮೂಲತಃ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಅರಿಸಿ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರು ಪೋಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಉಳಿದವರು ಅತಿ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದೆ.

೬. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ವರ್ಗದ ಜನರು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತಾಗಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಾಯಕರು ಅಥವಾ ಹಿರಿಯರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

೭. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಅಥವಾ ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು (ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು/ರಕ್ಷಣೆ) ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರು ಸಹ ಈ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರವಹಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಭಾಗದ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೮. ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳೆ ಬದುಕು ಇತರೆ ನಾಗರಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

೯. ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ೦-೧೪ ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವುದು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಬಹುತೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಇರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೇ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವಂತಾಗಬೇಕು.

೧೦. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಾಯಕರ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನೆರವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ದೂರ ತಳ್ಳಬೇಕು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟನೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಬಲಿಷ್ಠತೆಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹಲವು ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆ. ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಲಾಗಿದೆ. ಇರುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಒತ್ತಡಗಳ ನಡುವೆಯು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಅವರನ್ನು ಜರ್ಜರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬದುಕು ನಡೆಸಲು ಪೂರಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ

ಗ್ರಂಥಋಣ

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು

ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾಹಿತಿ

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಮಾಹಿತಿ

ನಕ್ಷೆಗಳು

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೦೧. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ-ಜಾನಪದ : ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೪

೦೨. ಅಕ್ಕಮಹದೇವಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ನ್ಯಾಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೪

೦೩. ಅಬ್ದುಲ್ ಅಜೀಜ್ ಕೆ.ಜಿ.ವಾಸುಕಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭

೦೪. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಸಂ), ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೧೯೯೯

೦೫. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಹೆಬ್ಬೂರ್ ಭಾರತ ಸಂಘ ಜೀವನದಿಂದ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯವರೆಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಕಾಶನಾ ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೮೯

೦೬. ಅಶೋಕ್‌ಕುಮಾರ್ ಮು.ಬಿ, ಕೃಷಿಕೂಲಿಕಾರರ ಬದುಕು : ಬವಣೆ, ಚೇತನ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೧

೦೭. ಇಂದಿರಾ ಆರ್, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು, ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೭

೦೮. ಉಮಾಪತಿ ಬಿ.ಎ (ಲೇ), ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಜಾತಿಗಳು, ನಾಯಕ ಹಾ. ಮಾ. (ಪ್ರ–ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ಕೋಶ ಮೈಸೂರುಃ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ೧೯೭೯

೦೯. ಎಚ್ಚಾರ್ಕೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನೆ, ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೧. ಒಡೆಯರ್ ಡಿ ಹೆಗಡೆ, ಎನ್.ಅನ್ನಪೂರ್ಣ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಜುನ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೨೦೦೫

೧೧. ಕರೀಂಖಾನ್ ಕೆ.ಎಸ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೧೨. ಕರಬಂಟನಾಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರದ ಪಾತ್ರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೯೮

೧೩. ಕೃಷ್ಣ ಬಿ.ಆರ್, ಆಧುನೀಕರಣ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಚೇತನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು

೧೪. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು, ಜನಪದ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಗೀತೆಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರವೀಂದ್ರ ಭವನ ನವದೆಹಲಿ, ೧೯೯೮

೧೫. ಕೃಷ್ಣ ಐಯ್ಯಂಗಾರ ಡಿ, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ವಾರ್ತೆ ಇಲಾಖೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೫೧

೧೬. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಎನ್.ಹುಚ್ಚಪ್ಪಮಾಸ್ತರ್ (ಸಂ), ಗಿರಿಜನಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

೧೭. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಬಂಡವಾಳದ ಉದ್ಭವ, ಪ್ರಗತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಾಸ್ಕೋ ೧೯೮೧

೧೮. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ, ಸೋಲಿಗರು ಹಾಡಿದ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫

೧೯. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ವಿಸ್ಮಯ, ಅಭಿರುಚಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸರಸ್ವತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೫

೨೦. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ, ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭

೨೧. ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯ ಎಂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೊಲ್ಲ ಸಮುದಾಯ, ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್

ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫

೨೨. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫

೨೩. ಚಲುವರಾಜ್, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭

೨೪. ಚಂದ್ರು ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ, ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೯೩

೨೫. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ, ಕಾರಮಕ್ಕ, ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂವಹನ, ೨೦೦೦

೨೬. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ ಎಂ, ದೇಶೀಯತೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧

೨೭. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಟಿ.ಆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಶ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೯೪

೨೮. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಕಂಬಾರ, (ಸಂ, ೧-೨) ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೫

೨೯. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ ಎಸ್, ಗ್ರಾಮಗಳು ಅಂದು ಇಂದು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

೩೦. ತಪಸ್ವೀಕುಮಾರ್ ನಂ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಕಾಸ, ಚೇತನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೦

೩೧. ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಡಿ.ಎಸ್, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ, ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರ ಮಹಾಮಂಡಳ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೩೨. ನಂಜಮ್ಮಣಿ ಎಂ, ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೨

೩೩. ನಾರಾಯಣ ಎಂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಚೇತನ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು

೩೪. ನಾರಾಯಣ ಎಂ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಚೇತನ್ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ೨೦೦೭

೩೫. ನಾಯಕ ಎಸ್.ಎನ್, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಜಯ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಗದಗ, ೧೯೮೯

೩೬. ನಾಗೇಶ್ ಎಚ್.ಎಂ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನ್ಯಾಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

೩೭. ನಾಗೇಶ್ ಎಚ್.ವಿ, ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಮ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೬

೩೮. ನಾಗೇಗೌಡ, ಎಚ್.ಎಲ್, ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ ಗಿರಿಜನ ಪ್ರಪಂಚ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸದನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೯

೩೯. ನಿಂಗಪ್ಪ ಮುದೇನೂರು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದರ್ಶನ (ವಿಮರ್ಶೆ), ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ೨೦೦೫

೪೦. ನಿರಂಜನ ವಾನಳ್ಳಿ, ಜೇನುಕುರುಬರ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಹಾದು, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿ, ದಿನಾಂಕ ೦೯.೦೨.೧೯೯೭

೪೧. ಪ್ರಭಾಕರ್ ಶಿಶಿಲ, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫

೪೨. ಪ್ರಭಾಕರ್ ಎ.ಎಸ್, ಬುಡಕಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

೪೩. ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಸಿ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು, ಸಿ.ಆರ್.ಆರ್.ಟಿ.ಡಿ.ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೯

೪೪. ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಸಿ, ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೭

೪೫. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ದಲಿತ ಜಗತ್ತು, ಹೊಸದಿಕ್ಕು ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೯

೪೬. ಬಿರ್ಲಬಿಂದು ಮಾಧವ, ಕರ್ನಾಟಕ ದರ್ಶನ, ಶಿ.ಶಿ.ಬಸವನಾಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೪೭. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಎ.ಎಸ್.ಪ್ರಭಾಕರ (ಸಂ), ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೪

೪೮. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಬುಡಕಟ್ಟು ದೈವರಾಧನೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

೪೯. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ವಿಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧

೫೦. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಗಿರಿಜನ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ, ಪುಸ್ತಕ ಜೇನು ಚೆನ್ನದೇವಿ ಅಗ್ರಹಾರ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ, ೧೯೯೧

೫೧. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ. ಕಾಡು ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೧೯೯೬

೫೨. ಭೈರಪ್ಪ ಕೆ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ, ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಕಂಪನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೫೩. ಮಂದಭಾವಿ ಸಿ.ಆರ್, ಭಾರತದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಧಾರವಾಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೫೪. ಮಧುಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅಕ್ಷತ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೨೦೦೭

೫೫. ಮಾಧವ ಐತಾಳ್, ಬತ್ತದಬಿಲುಮೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫

೫೬. ಮೊಗಳ್ಳಿ, ಗಣೇಶ್ ಎಂ.ಸಿ, ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

೫೭. ಮೊಗಳ್ಳಿ, ಗಣೇಶ್ ಎಂ.ಸಿ, ದೇಶಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭

೫೮. ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೭

೫೯. ಮೈಲಾರಪ್ಪ ಬಿ.ಸಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೮

೬೦. ರಾಜಮಣಿ ಎಂ.ಬಿ (ಲೇ), ಕಾಡುಕುರುಬರು, ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಹೆಚ್.ಜೆ (ಪ್ರ-ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೯೮

೬೧. ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ, ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೬೨. ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಬರಗೂರು (ಪ್ರ-ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೬೩. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ವಸಾಹತ್ತೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೨೦೦೦

೬೪. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ದೇಶಿವಾದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೯೯

೬೫. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ.ಎನ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್‌ಸೈದ್, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೬೬. ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಫ್ರೆಡರಿಕ್ ಏಂಗಲ್ಸ್, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೬೭. ರೊಮಿಲಥಾಪರ್ ಹರ್ಬನ್ಸ್ ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಬಿಪಿನ್ ಚಂದ್ರ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೆ.ಎಲ್.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಕೋಮುವಾದ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಲೇಖನ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೮

೬೮. ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೯೩

೬೯. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ (ಪ್ರ-ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು (ಸಂ-೭), ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

೭೦. ಲಿಂಗಯ್ಯ ಡಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು ಐ.ಬಿ.ಎಚ್, ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

೭೧. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ, ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಬೇಡರು, ಚಿನ್ನ ಹಗರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೭

೭೨. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಡಿ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೧

೭೩. ಶರ್ಮ ಎ.ಆರ್, ಕುಲಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಿಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೯೮

೭೪. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ, ದನಿಯಿಲ್ಲದವರ ದನಿ, ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು,೨೦೦೩

೭೫. ಶಿವಣ್ಣ ಡಿ.ಕೆ.ಭಾರತದ ಪ್ರಚಲಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೭೬. ಶಂಕರ ರಾವ್ ಚ.ನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಪಿಡಿ, ಜೈ ಭಾರತ ಪ್ರಕಾಶನ,

ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೨೭. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ, ತೀ.ನಂ.ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೨

೨೮. ಸಣ್ಣರಾಮ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೧

೨೯. ಸರಸ್ವತಿ ಎಂ, ಆರ್.ವಸಂತಕುಮಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆ, ಕನ್ನಡ ವೇದಿಕೆ ಶ್ರೀಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರ ಜೈನ್ ಕಾಲೇಜು, ೨೦೦೪

೩೦. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ಜನಪದ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ೨೦೦೪

೩೧. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಘರ್ಷ, (ಸಂ) ಸಿ.ವಿ.ಜಿ. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

1. Morab S.G, The Soliga of Biligiriranga hills, Anthropology survey of India, Culcutta, 1977

2. Mutturayappa "Socio-Cultural factors and Marrige among Jenukuruba and KaduKuruba Tribes of Karnataka" Man in India, 1993

3. Misra P.K, Jenukuruba Bulletin of Anthropological survey of India, Vol 18, Calcutta, 1975

4. Nanjundayya H.V and Iyer Ananthakrishna The Mysore Tribes and Castes. The Mysore University press, Vol-4 1961

5. Somasundaram, H.N.& Kibs R.V, Soliga the Tribe and its stride, Vivekanada girijan kalyana kindra, B.R.Hills, Chamarajnaga, 1990

6. Thurston Caste and Tribes of Southern India Govt press Madras, Delhi Cosmo publication, 1909

7. Sing K.S, The Scheduled Tribes, Anthropological Survey of India, Oxford University press, 1994

8. Srinivas M.N, Social change in Modern India, 1966, Allied Publications, Bombay

ತಿಳುವಳಿಕೆ ದಾರರು

ಕ್ರ.ಸಂ	ಹೆಸರು	ವಯಸ್ಸು	ಸಮುದಾಯ	ವೃತ್ತಿ	ಶಿಕ್ಷಣ	ಊರು
೧.	ರಂಗೇಗೌಡ್ರು	೬೫	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ ಯಜಮಾನ		ಎರಕನಗದ್ದೆಪೋಡು, ಬಿ.ಆರ್.ಹಿಲ್ಸ್, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ
೨.	ಅಚ್ಚುಗೆಗೌಡ್ರು	೬೦	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ ತಾಲೂಕು ಸೋಲಿಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು		ಹೊಸಪೋಡು, ಬಿ.ಆರ್.ಹಿಲ್ಸ್, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ
೩.	ದಾಸೇಗೌಡ್ರು	೪೫	ಸೋಲಿಗ	ಜಮೀನು ಕೆಲಸ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿ		ಮುತ್ತಗದಗದ್ದೆ ಪೋಡು, ಬಿ.ಆರ್.ಹಿಲ್ಸ್, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ
೪.	ಸಿದ್ದೇಗೌಡ್ರು	೪೫	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ		ಮುತ್ತಗದಗದ್ದೆಪೋಡು, ಬಿ.ಆರ್.ಹಿಲ್ಸ್, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ
೫.	ಕೇತೆಗೌಡ್ರು	೪೦	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ		ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪೋಡು, ಬಿ.ಆರ್.ಹಿಲ್ಸ್, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ
೬.	ರಂಗಯ್ಯ	೩೫	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ		ಕೋಣನಕೆರೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕು

೭.	ಜಡೇಮಾದಮ್ಮ	೪೦	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು		ಕೋಣನಕೆರೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕು
೮.	ಸಿ.ಮಹದೇವಯ್ಯ	೪೫	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು		ಕೋಣನಕೆರೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕು
೯.	ಸಣ್ಣ ಮಾದೇಗೌಡ	೪೮	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ		ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕು
				ಸೋಲಿಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು		ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ
೧೦.	ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ	೪೦	ಸೋಲಿಗ	ಜಮೀನು ಕೆಲಸ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯ		ಕೋಣನಕೆರೆ
೧೧.	ನಂಜೇಗೌಡ	೧೫	ಸೋಲಿಗ	ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕ		ಕೋಣನಕೆರೆ
೧೨.	ದುಂಡಮ್ಮ	೫೦	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ		ಗೊರಸಣೆ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ
೧೩.	ಮಾದೇಶ	೩೦	ಸೋಲಿಗ	ಅರಣ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೆಲಸ		ಗೊರಸಣೆ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ
೧೪.	ವೆಂಕಟೇಶ್	೫೦	ಸೋಲಿಗ	ಕೂಲಿ		ಕೆ.ಜಿ.ಹಾಡಿ ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು,
೧೫.	ಮಾದಮ್ಮ	೪೫	ಸೋಲಿಗ	ಜಮೀನು ಕೆಲಸ	೩ನೇ ತರಗತಿ	ಕೆ.ಜಿ.ಹಾಡಿ ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು,
				ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು		
೧೬.	ಶಂಕರ	೩೫	ಸೋಲಿಗ	ಜಮೀನುಕೆಲಸ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	ಕೆ.ಜಿ.ಹಾಡಿ ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ

೧೭.	ಕೆಂಪಮ್ಮ	೩೮	ಜೇನುಕುರುಬ	ಕೂಲಿ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	ಸೋನಳ್ಳಿ, ಹೆಚ್.ಡಿ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ
೧೮.	ದೇವಮ್ಮ	೪೦	ಜೇನುಕುರುಬ	ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ	೭ನೇ ತರಗತಿ	ಸೋನಳ್ಳಿ, ಹಾಡಿ, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ
೧೯.	ಕಾಳಪ್ಪ	೪೮	ಜೇನುಕುರುಬ	ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ	೧೦ನೇ ತರಗತಿ	ಮೆಟಿಕುಪ್ಪೆ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು
೨೦.	ಕುಮಾರ	೨೮	ಜೇನುಕುರುಬ	ಕೂಲಿ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	ಮರಳಕಟ್ಟೆ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ
೨೧.	ಅಣ್ಣಯ್ಯ	೪೫	ಜೇನುಕುರುಬ	ಕೂಲಿ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	ಮರಳಕಟ್ಟೆ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ
೨೨.	ಸುರೇಶ	೨೨	ಜೇನುಕುರುಬ	ಕೂಲಿ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	ಮುತ್ತೂರು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ
೨೩.	ರಾಮು	೪೫	ಜೇನುಕುರುಬ	ಕೂಲಿ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	ಮುತ್ತೂರು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ
೨೪.	ರಾಜು	೩೫	ಜೇನುಕುರುಬ	ಕೂಲಿ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	ಮುತ್ತೂರು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ
೨೫.	ಬಸವರಾಜು	೩೫	ಸೋಲಿಗ	ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ	೧೦ನೇ ತರಗತಿ	ಎರಕನಗದ್ದೆ ಪೋಡು ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ
೨೬.	ಮಾದೇಗೌಡ	೪೦	ಸೋಲಿಗ	ಏಟ್ರಿ ರಿಸರ್ಚರ್	ಎಂ.ಎಸ್.ಡಬ್ಲ್ಯು	ಬಂಗಲೆಪೋಡು, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ

೨೭.	ವಿಜಯಕುಮಾರ	೪೨	ಕಾಡುಕುರುಬ	ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ	ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಆದಿವಾಸಿ ಹಿತರಕ್ಷಣಾ ಸಂಘ	ಮೇಟಿಕುಪ್ಪೆ, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ, ತಾಲ್ಲೂಕು
೨೮.	ನಾಗರಾಜು	೩೦	ಕಾಡುಕುರುಬ	ಕೂಲಿ	೫ನೇ ತರಗತಿ	ಮುತ್ತೂರು ಕಾಲೋನಿ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ
೨೯.	ಕಾವೇರಿಯಪ್ಪ	೪೦	ಕಾಡುಕುರುಬ	ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು	೧೦ನೇತರಗತಿ	ಮುತ್ತು ಕಾಲೋನಿ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ
೩೦.	ಗೋಪಾಲ್	೩೫	ಜೇನುಕುರುಬ	ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು	೮ನೇ ತರಗತಿ	ಮರಳಕಟ್ಟೆ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ
೩೧.	ಸೀತಮ್ಮ	೩೨	ಜೇನುಕುರಬ	ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು	೭ನೇ ತರಗತಿ	ಮರಳಕಟ್ಟೆ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ

ಜಿಲ್ಲಾವರು ಸೋಲಿಗ ಜೇನುಕುರುಬ ಕಾಡುಕುರುಬರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮಾಹಿತಿ-೨೦೦೧

ಸೋಲಿಗರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೫೬೫	೫೨೨	೧೦೮೭
೨	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	೫೪೨	೫೪೮	೧೦೯೦
೩	ಬಿದರ್	೧೮	೨೧	೩೯
೪	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೩	೩	೬
೫	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	೫	೫	೧೦
೬	ದಾರವಾಡ	೫	೩	೮
೭	ಹಾಸನ	೨೮೪	೨೮೪	೫೬೮
೮	ಕೊಡಗು	೫೩೭	೫೪೩	೧೦೮೦
೯	ಕೋಲಾರ	೩೫೩	೩೧೯	೬೭೨
೧೦	ಮಂಡ್ಯ	೧೦೩೩	೧೦೨೨	೨೦೫೫
೧೧	ಮೈಸೂರು	೩೨೧೨	೩೦೩೧	೬೨೪೩
೧೨	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೪೧	೪೨	೮೩
೧೩	ತುಮಕೂರು	೩೩೭	೩೩೦	೬೬೭
೧೪	ಚಾಮರಾಜನಗರ	೮೧೦೧	೭೯೭೪	೧೬೦೭೫

(ಮೂಲ : ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ)

ಜೇನುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಂತರ	೬೬	೫೭	೧೨೩
೨	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	೯೪೩	೮೭೯	೧೮೨೨
೩	ಬಳ್ಳಾರಿ	೧೪	೧೩	೨೭
೪	ಬೆಳಗಾಂ	೩೪	೩೪	೬೮
೫	ಬಿದರ್	೨	೪	೬
೬	ಬಿಜಾಪುರ	೧೬	೫	೨೧
೭	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೧೫	೧೫	೩೦
೮	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	೬	೩	೯
೯	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	೩೯	೨೫	೬೪
೧೦	ದಾರವಾಡ	೩೧	೨೭	೫೮
೧೧	ಗುಲ್ಬರ್ಗ	೩೯	೩೪	೭೩
೧೨	ಹಾಸನ	೩೪	೨೪	೭೩
೧೩	ಕೊಡಗು	೫೦೮೮	೪೯೪೯	೧೦೦೩೭
೧೪	ಕೋಲಾರ	೩೫	೪೦	೭೫
೧೫	ಮಂಡ್ಯ	೩೧	೨೮	೫೯
೧೬	ಮೈಸೂರು	೭೯೪೭	೭೮೧೨	೧೫೭೫೯
೧೭	ರಾಯಚೂರು	೫೯	೫೦	೧೦೯
೧೮	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೧೦೨	೯೭	೧೯೯
೧೯	ತುಮಕೂರು	೩೦	೨೦	೫೦
೨೦	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	೬೨	೬೨	೧೨೪
೨೧	ಚಾಮರಾಜನಗರ	೩೯೩	೩೮೭	೭೮೦

(ಕೃಪೆ : ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ)

ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಂತರ	೨೦೮	೨೦೮	೪೧೬
೨	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	೨೧೯೫	೧೯೯೬	೪೧೯೧
೩	ಬಳ್ಳಾರಿ	೧೮೨	೧೦೦	೮೨
೪	ಬೆಳಗಾಂ	೩೧೫	೩೨೩	೬೩೮
೫	ಬಿದರ್	೮	೬	೧೪
೬	ಬಿಜಾಪುರ	೯೧೭	೮೭೦	೧೭೮೭
೭	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೪೮	೪೧	೮೯
೮	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	೮	೬	೧೪
೯	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	೫೨	೨೨	೭೪
೧೦	ಧಾರವಾಡ	೫೭೫	೫೪೨	೧೧೧೭
೧೧	ಗುಲ್ಬರ್ಗ	೨೧೩೬	೨೦೦೮	೪೧೩೪
೧೨	ಹಾಸನ	೧೦೫	೧೧೨	೨೧೭
೧೩	ಕೊಡಗು	೨೩೩	೨೩೯	೪೭೨
೧೪	ಕೋಲಾರ	೧೦೬	೮೯	೧೯೫
೧೫	ಮಂಡ್ಯ	೭೫	೮೫	೧೬೦
೧೬	ಮೈಸೂರು	೬೯೮	೬೮೦	೧೩೭೮
೧೭	ರಾಯಚೂರು	೧೪೩	೧೩೨	೧೩೭೮
೧೮	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೧೯೫	೧೮೮	೩೮೩
೧೯	ತುಮಕೂರು	೮೨	೭೮	೧೬೦
೨೦	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	೨೩೭	೨೦೦	೪೩೭
೨೧	ಚಾಮರಾಜನಗರ	೧೪೮	೧೨೯	೨೭೭

(ಕೃಪೆ : [illegible])

ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕೊಡಗು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮಾಹಿತಿ - ೨೦೦೧

ಸೋಲಿಗರು

	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು
1. ಮೈಸೂರು	16.075	8.101	7.974
2. ಚಾಮರಾಜನಗರ	6.243	3.212	3.031
3. ಕೊಡಗು	1.080	537	543

ಜೇನುಕುರುಬರು ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ

	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು
1. ಮೈಸೂರು	15.759	7.947	7.812
2. ಚಾಮರಾಜನಗರ	780	393	387
3. ಕೊಡಗು	10.037	5.088	4.949

ಕಾಡುಕುರುಬರು ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ

	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು
	Total	male	Female
1. ಮೈಸೂರು	1.378	698	680
2. ಚಾಮರಾಜನಗರ	277	148	129
3. ಕೊಡಗು	472	233	239

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೋಲಿಗ ಜೇನುಕುರುಬ ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಸೋಲಿಗರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು							
೧	ಗುಂಜನಹಳ್ಳಿ ಸೋಲಿಗರ ಕಾಲೋನಿ	೯೫	೩೪೫	೧೭೩	೧೭೯	೪೨	೫೩
ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲೂಕು							
೧	ಚಲಕಹಳ್ಳಿ	೦೭	೩೩	೨೦	೧೩	೨	೫
ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕು							
೧	ಕೊರ್ಗಲ್	೪೦	೧೨೪	೯೨	೩೨	೩೦	೧೦
ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕು							
೧	ಯಶೋದಪುರ	೨೦೪	೬೬೨	೩೩೦	೩೩೨	೨೯	೧೭೫
೨	ಹೆಬ್ಬಗೆ	೫೯	೨೪೮	೧೨೮	೧೨೦	೨೦	೩೧
೩	ಚಂದನ ಗಿರಿ	೫೨	೨೧೨			೨೨	೩೦
ಹೆಚ್ ಡಿ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು							
೧	ಕನಕನಹಳ್ಳಿ	೦೨	೦೮	೦೫	೦೩	೦೨	೦
೨	ನೆಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ೧ ನೇಕಾಲೋನಿ	೨೮	೧೩೨	೬೭	೬೫	೨೮	೦
೩	ಹಾಡಗ ೧ನೇ ಕಾಲೋನಿ	೨೧	೯೯	೪೫	೫೪	೧೦	೧೧
೪	ಮುಗತನ ಮೂಲೆ	೦೩	೧೩	೦೬	೦೭	೦೩	೦
೫	ಯಶವಂತಪುರ ಕಾಲೋನಿ	೨೪	೧೨೧	೬೧	೬೦	೦೭	೧೭
೬	ಬಡಗಲಪುರ	೦೨	೦೬	೦೨	೦೪	೦೧	೦೧
೭	ನಬ್ಬಲ್ ಹುಂಡಿ	೨೯	೧೪೮	೯೮	೫೦	೧೩	೧೬
೮	ಮೊತ್ತಕಾಡಿ	೭೦	೧೫೦	೭೮	೭೨	೨೫	೪೫

ಜೇನು ಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು							
೧	ಗುಂಚನಹಳ್ಳಿ ಸೋಲಿಗರ ಕಾಲೋನಿ	೯೫	೩೪೫	೧೭೬	೧೬೯	೪೨	೫೩
ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲೂಕು							
೧	ಕೊತ್ತನಹಳ್ಳಿ	೨೭	೧೦೧	೫೩	೪೮	೩	೨೪
೨	ವೆಂಕಟಗಿರಿ ಕಾಲೋನಿ	೫೫	೨೧೬	೧೦೬	೧೧೦	೧೬	೩೯
ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕು							
೧	ಅಯರಬಿಡು	೫೦	೨೨೮	೧೨೩	೧೦೫	೨೫	೨೫
೨	ಮರಳಕಟ್ಟೆ	೫೦	೧೫೯	೭೯	೮೦	೨೪	೨೬
೩	ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ	೧೪	೬೪	೩೮	೨೬	೦೩	೧೧
೪	ದೊಡ್ಡಹೊಸೂರು ೧,೨	೩೪	೧೫೩	೯೭	೫೬	೨೪	೧೦
ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕು							
೧	ಕೊಟ್ಟಿಗೆಕಾವಲ್	೪೯	೨೬೯	೧೧೯	೧೫೦	೧೭	೩೨
೨	ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ ಕಾಲೋನಿ	೧೮	೬೧	೩೦	೩೧	೦೨	೧೬
೩	ನೇರಳಕುಪ್ಪೆ "ಅ"	೫೮	೨೧೮	೧೩೯	೭೯	೧೨	೪೬
೪	ಉದ್ದೂರು ಕಾವಲು	೦೫	೨೧	೦೭	೧೪	೦೨	೦೩
೫	ನಾಗಪುರ ೧	೫೦	೩೨೭	೧೫೮	೧೬೯	೪೩	೦೭
೬	ನಾಗಪುರ ೨	೪೫	೨೨೫	೧೫೫	೭೦	೪೪	೦೧೪
೭	ನಾಗಾಪುರ ೩	೪೫	೩೩೨	೨೧೧	೧೧೮	೪೫	೦
ಹೆಚ್ ಡಿ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು							
೧	ರಾಮೇನಹಳ್ಳಿ ಹಾಡಿ	೨೬	೭೭	೩೬	೪೧	೦	೨೬
೨	ರಾಜೇಗೌಡನ ಹಾಡಿ	೨೪	೧೦೬	೬೧	೪೫	೭	೧೭
೩	ದೇವಲಪುರ	೨೫	೧೦೩	೪೮	೫೫	೨	೨೩
೪	ಅನಗಟ್ಟಿಹಾಡಿ	೧೫	೫೨	೨೪	೨೮	೧	೧೪
೫	ವಡೆಯರ್ ಹಳ್ಳಿ ಮಾಳ	೨೬	೮೧	೪೧	೪೦	೧೨	೩೭
೬	ಮಾಳದಹಾಡಿ	೧೧೭	೩೭೪	೧೪೮	೧೬೬	೦	೧೧೨
೭	ಬಳ್ಳೆಹಾಡಿ	೧೧೮	೪೨೦	೨೧೧	೨೦೯	೦	೧೧೮
೮	ಮಂಚೇಗೌಡನಹಳ್ಳಿಹಾಡಿ	೬೧	೨೧೨	೧೦೩	೧೦೯	೧೧	೫೦
೯	ಮೊತ್ತಗಿರಿಜನಹಾಡಿ	೭೬	೩೦೧	೧೫೧	೧೫೦	೧೪	೬೨
೧೦	ಬಾಡಗಕಾಲೋನಿ	೨೭	೯೬	೪೯	೪೭	೧೭	೧೦
೧೧	ಚಾಮನಹಳ್ಳಿಕುಂಡಿ ಹಾಡಿ	೨೭	೧೦೨	೫೮	೪೪	೨	೨೫
೧೨	ಬಸವರಾಜನಕಟ್ಟೆ	೩೮	೧೧೬	೬೦	೫೬	೫	೩೩
೧೩	ಹುಸ್ಸೂರ್ ಹಾಡಿ	೬೫	೨೫೪	೧೨೭	೧೨೭	೮	೫೭
೧೪	ಕಾರಪುರ	೬೦	೧೮೦	೮೧	೯೯	೦	೬೦
೧೫	ಕೆರೆಹಾಡಿ	೧೪	೫೩	೩೧	೨೨	೨೦	೨
೧೬	ಮೇಟಿಕುಪ್ಪೆ ಹಾಡಿ	೧೨೦	೪೩೭	೨೧೩	೨೪೪	೪೫	೭೫
೧೭	ಬೂದನೂರುಹಾಡಿ	೩೪	೧೩೭	೬೭	೭೦	೧೧	೨೩
೧೮	ಬಿ.ಎಂ.ಹಳ್ಳಿ	೮೩	೨೯೦	೧೫೧	೧೩೯	೧೫	೬೮
೧೯	ಬಾವಿಕೆರೆ	೫೭	೧೭೦	೮೯	೮೧	೧೧	೪೬
೨೦	ಬೊಮ್ಮಲಪುರ	೨೦	೧೦೨	೬೯	೩೩	೦	೨೦
೨೧	ಸಿಗೂರುಹಾಡಿ	೭೩	೩೦೩	೧೪೬	೧೫೭	೦	೭೩
೨೨	ಬೋಗಪುರದ ಹಾಡಿ	೪೩	೯೦	೪೬	೪೪	೦	೪೩
೨೩	ಅಣ್ಣೂರುಹಾಡಿ	೬೯	೩೧೬	೧೪೦	೧೭೬	೧೦	೫೯
೨೪	ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಹಾಡಿ	೮೪	೨೮೬	೧೪೫	೧೪೧	೯	೭೫
೨೫	ಆನೆಮಾಳ	೮೯	೧೮೦	೯೯	೮೧	೦	೮೯
೨೬	ಮಾಳದಹಾಡಿ	೩೮	೧೩೨	೬೮	೬೪	೭	೩೧
೨೭	ನಡಹಾಡಿ	೨೩	೮೬	೪೧	೪೫	೧೦	೧೩
೨೮	ಸತ್ತಿಗೆಹಾಡಿ	೧೯	೬೫	೩೯	೨೬	೧	೧೮
೨೯	ಮಚ್ಚೂರುಹಾಡಿ	೧೯	೪೪	೨೩	೨೧	೦	೧೯
೩೦	ಪೆಂಜಹಳ್ಳಿ	೮೦	೩೮೦	೨೦೮	೧೭೨	೨೬	೫೪

ಕಾಡು ಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
			ಹೆಚ್.ಡಿ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು				
೧	ಹುಣಸಕುಪ್ಪೆ "ಆ"	೨೧	೮೭	೪೭	೪೦	೧೩	೦೮
೨	ಕೆಂಪನಹಾಡಿ	೭೯	೨೭೫	೧೭೩	೧೦೨	೨೧	೫೮
೩	ಬಾಡಗ ೨ ನೇಕಾಲೋನಿ	೨೫	೧೦೭	೫೭	೫೦	೧೫	೧೦
೪	ಗೋಳುರು ಹಾಡಿ	೦೪	೨೫	೧೫	೧೦	೦೩	೦೧
೫	ದೊಡ್ಡಮಾದನಹಾಡಿ	೨೪	೯೩	೪೩	೫೦	೧೧	೧೩
			ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕು				
೧	ನಾಗಪುರ ೧	೫೨	೧೭೮	೯೦	೮೮	೪೩	೦೯
೨	ನಾಗಪುರ ೨	೩೦	೧೧೫	೩೫	೫೦	೨೦	೧೦

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೋಲಿಗ ಜೇನುಕುರುಬ ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಸೋಲಿಗರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
	ಯಳಂದೂರು ತಾಲೂಕು						
೧	ಹೊಸಪೋಡು	೫೫	೨೨೬	೧೩೬	೯೦	೧೫	೪೦
೨	ಬಂಗಲೆಪೋಡು	೭೩	೨೫೭	೧೩೦	೧೨೭	೧೩	೬೦
೩	ಯರಕನಗದ್ದೆಪೋಡು	೭೧	೨೭೦	೧೫೦	೧೨೦	೧೦	೬೧
೪	ಮುತ್ತುಗದಗದ್ದೆ ಪೋಡು	೭೦	೨೭೦	೧೪೫	೧೨೫	೧೦	೬೦
೫	ಮಂಜಿಗುಂಡಿಪೋಡು	೧೪	೫೦	೩೦	೨೦	೦೩	೧೧
೬	ಕಲ್ಯಾಣಿಪೋಡು	೧೪	೬೫	೩೫	೩೦	೦೪	೧೦
೭	ಸೀಗೆಪೋಡು	೨೮	೨೧೦	೧೧೦	೧೦೦	೦೮	೨೦
೮	ಪುರಾಣಿಪೋಡು	೧೦೨	೩೭೯	೧೯೯	೧೮೦	೩೦	೭೨
೯	ಕೆ ದೇವರಹಳ್ಳಿ	೩೦	೧೩೨	೭೦	೬೨	೦೫	೨೫
೧೦	ಈರಣ್ಣ ಕಟ್ಟೆ ಪೋಡು	೦೫	೨೦	೧೨	೦೮	೧೩	೦೫
	ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕು						
೧	ಕೆ ಕಾಲೋನಿ	೧೦೦	೪೮೦	೨೬೦	೨೨೦	೦	೧೦೦
೨	ಪುತಯ್ಯನಹಾಡಿ	೫೦	೨೮೦	೧೬೦	೧೨೦	೧೦	೪೦
೩	ಕುಂತೋಗುಡಿ ಕಾಲೋನಿ	೨೫	೨೦೦	೧೧೦	೯೦	೦೫	೨೦
೪	ಕೆಂಬೆಪಾಳ್ಯ	೦೯	೬೦	೩೫	೨೫	೦	೦೯
೫	ಕನಿವಾಮುತ್ತಿ	೧೩	೬೫	೪೦	೨೫	೦೭	೦೬
೬	ಬೆಲ್ಲತ್ತ	೩೪	೨೦೦	೧೧೦	೯೦	೦	೩೪
೭	ಮೂರ್ಕೆಪಾಳ್ಯ	೫೩	೪೦೦	೨೧೦	೧೯೦	೦	೫೩
೮	ಇತ್ತಲಗುದ್ದಿ	೨೯	೨೦೫	೧೦೫	೧೦೦	೦೯	೨೦
೧೦	ಅಬ್ಬಗುಳಪುರ	೩೭	೨೧೦	೧೧೫	೯೫	೧೦	೨೭
೧೧	ಕೊಲ್ಲೂರು	೫೧	೩೧೬	೧೭೦	೧೪೬	೧೦	೪೧
೧೨	ಬೂದಿಪಡಗ	೧೦೬	೫೦೧	೨೫೧	೨೦೦	೨೫	೭೬
೧೩	ಗೊಡಿಮದುವಿನಹಳ್ಳಿ	೪೪	೩೦೦	೧೬೦	೧೪೦	೧೦	೩೪
೧೪	ಬಾನವಾಡಿ	೬೫	೩೯೦	೨೦೦	೧೯೦	೦	೬೫
೧೫	ಚತ್ತೇಗೌಡನದೊಡ್ಡಿ	೫೬	೩೭೫	೨೦೦	೧೭೫	೫	೫೧
೧೬	ಹೊಸಪೋಡು	೩೦	೨೧೫	೧೧೫	೧೦೫	೦	೩೦
೧೭	ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರ	೬೭	೩೩೫	೧೭೫	೧೬೦	೭	೬೦
೧೮	ಮುನಿಶ್ವರ ಕಾಲೋನಿ	೭೦	೩೯೫	೨೦	೧೯೫	೦೯	೬೧
೧೯	ಭದ್ರೇಗೌಡನಪೋಡು	೨೮	೧೮೦	೯೫	೮೫	೫	೨೩
೨೦	ಬೆಡಗೂಳಿಕಾಲೋನಿ	೮೦	೪೦೬	೨೦೬	೨೦೦	೧೦	೭೦
೨೧	ಮಾರಿಗುಡಿಪೋಡು	೩೭	೧೫೫	೮೫	೭೦	೭	೩೭
೨೨	ರಾಮಯ್ಯನಪೋಡು	೧೮	೮೪	೪೪	೪೦	೦	೧೮
೨೩	ಕಾಡಿಗೆರಪೋಡು	೧೫	೭೦	೪೦	೩೫	೦	೧೫
೨೪	ಮೂನಕಾಯಿಪೋಡು	೧೦	೫೦	೩೦	೨೦	೦	೧೦
೨೫	ಬಿಸಲ್ ಕೆರೆಪೋಡು	೩೫	೧೮೦	೯೫	೮೫	೬	೨೯
	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು						
೧	ಬಂಡಿಪುರ	೦೮	೪೫	೨೫	೨೦	೦	೦೮
೨	ಅನಂಜಿಹುಡಿ	೧೨	೭೫	೪೫	೩೦	೧	೧೧
೩	ಮುಟ್ಟಪುರ	೨೦	೧೨೦	೬೫	೫೫	೩	೧೭
೪	ಕುನಗಳ್ಳಿ	೩೨	೧೪೦	೭೫	೬೫	೦೬	೨೬
೫	ಮುಕ್ತಿಕಾಲೋನಿ	೩೭	೨೧೦	೬೫	೫೫	೧೨	೨೫
೬	ಮೆಲೋಕಾಮನಹಳ್ಳಿ	೦೩	೧೫	೦೮	೭	೦	೦೩
೭	ಮದ್ದೂರು	೨೦	೧೩೦	೭೫	೫೫	೦	೨೦
೮	ಚಿಕ್ಕಲಚಟ್ಟಿ	೧೧	೬೦	೩೫	೨೫	೦೨	೦೯

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕು							
೧	ರಾಚಪ್ಪಾಜಿನಗರ	೧೩೦	೫೫೦	೨೮೫	೨೬೫	೩೦	೧೦೦
೨	ಗಾಣಿಗಮಂಗಲ	೧೫೦	೭೦೦	೩೫೫	೩೪೫	೫೦	೧೦೦
೩	ದಂಟಳ್ಳಿ	೫೦	೨೫೦	೧೩೦	೧೨೦	೧೦	೪೦
೪	ಹೊಸಹಳ್ಳಿ	೦೮	೩೫	೧೦	೧೭	೦೧	೦೭
೫	ಚಂಗಡಿ	೧೨	೮೦	೪೫	೩೫	೦೨	೧೦
೬	ಜಡೇಸ್ವಾಮಿದೊಡ್ಡಿ	೨೨	೨೪೦	೧೨೫	೧೧೫	೦೫	೧೭
೭	ಕೊಣನಕೆರೆ	೧೮೦	೧೯೦೦	೯೫೦	೮೫೦	೫೦	೧೩೦
೮	ಯಲಚಕೆರೆ	೦೮	೩೦	೧೮	೧೨	೦	೦೮
೯	ನಾಲ್‌ರೋಡ್	೨೮	೧೭೦	೯೦	೮೦	೦೮	೨೦
೧೦	ಆಸ್ತೂರು	೧೦೦	೧೨೦೦	೬೨೦	೫೮೦	೨೦	೮೦
೧೧	ಗಂಡಿಸಿಡು	೩೩	೧೮೦	೯೫	೮೫	೦೫	೨೮
೧೨	ಸಿರ್ಕಟ್ಟಿ	೦೯	೫೪	೨೯	೧೫	೦೧	೦೮
೧೩	ಮರಿಯಣೆ	೦೫	೩೫	೨೦	೧೫	೦	೫
೧೪	ಬೂದಿಹೊಲ	೨೮	೧೬೮	೮೮	೮೦	೦೫	೨೩
೧೫	ಗೊಬ್ಬದಿಂಬ	೧೫	೧೦೫	೫೫	೫೦	೦೨	೧೩
೧೬	ರಾಮೇಗೌಡನಹಳ್ಳಿ	೧೦೦	೬೦೦	೩೧೦	೨೯೦	೧೫	೮೫
೧೭	ದೊಣುಮಡುವಿನದೊಡ್ಡಿ	೩೫	೨೧೦	೧೦೫	೧೦೫	೦೫	೩೫
೧೮	ಮರೂರುಕ್ವಾಟ್ರಸ್	೨೫	೧೪೦	೧೨೫	೧೧೪	೦೭	೧೮
೧೯	ಈಚಲ್ವಟ್ಟಿದೊಡ್ಡಿ	೫೦	೩೦೦	೧೫೫	೧೪೫	೧೫	೩೫
೨೦	ಪಂಚಲ್ಲಣೆ	೦೭	೬೦	೩೨	೨೮	೦೧	೦೬
೨೧	ಬೆಣ್ಣಲಗೆರೆ	೦೮	೬೨	೩೪	೨೮	೦೨	೦೬
೨೨	ಕೊಬುಡಿಕ್ಕಿ	೩೦	೧೭೫	೮೮	೮೭	೦೫	೨೫
೨೩	ಅಣೆಹೊಲ	೭೦	೫೦೦	೨೬೦	೨೪೦	೨೦	೫೦
೨೪	ಶಾಂತಿನಗರ	೧೬	೧೦೦	೫೮	೪೨	೦೩	೧೩
೨೫	ಕೀರ್ಣ್ಯಹೊಲ	೧೨	೮೫	೪೩	೪೨	೦೨	೧೦
೨೬	ಗೊರಸಣೆ	೮೦	೫೦೦	೨೫೮	೨೪೨	೨೨	೫೮
೨೭	ಮೆಂದಾರೆ	೩೨	೨೦೦	೧೨೦	೮೦	೧೨	೨೦
೨೮	ಮದನಗರ	೧೫	೯೦	೪೮	೪೨	೦೩	೧೨
೨೯	ಪಡಸಲನತ್ತ	೦೯	೭೮	೪೦	೩೮	೦೨	೦೭
೩೦	ಆಲಂಬಾಡಿ	೪೦	೨೪೦	೧೨೫	೧೧೫	೧೦	೩೦
೩೧	ಪಾಲರ್	೩೫	೩೦೦	೧೬೦	೧೪೦	೧೨	೨೩
೩೨	ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯ	೫೨	೩೫೦	೧೮೦	೧೭೦	೧೨	೪೦
೩೩	ಕಲ್ಲಬ್ಬಿಬಯಲು	೩೨	೧೯೨	೯೭	೯೫	೦೫	೨೭
೩೪	ಸೂಳೆಕೋಬೆ	೩೦	೩೫೦	೧೮೦	೧೭೦	೦೬	೫೪
೩೫	ಚೆಂದೊಡ್ಡಿಬಯಲು	೦೭	೫೦	೨೮	೨೨	೦೧	೦೬
೩೬	ನಕ್ಕುಂದಿ	೫೩	೩೪೦	೧೫೫	೧೪೫	೧೦	೪೩
೩೭	ಕರಳಿಮಡುವಿನದೊಡ್ಡಿ	೦೭	೫೦	೨೮	೨೨	೦೨	೦೫
೩೮	ಕೆ.ಎಸ್.ದೊಡ್ಡಿ	೧೧	೧೦೦	೫೮	೪೨	೦೪	೦೭
೩೯	ಕೊಪ್ಪ	೫೫	೪೦೦	೨೧೦	೧೯೦	೦೫	೫೦
೪೦	ಸತ್ತಿಮಂಗಲ	೩೫	೨೧೦	೧೦೫	೧೦೫	೦೬	೨೯
೪೧	ಮೋರೆದೊಡ್ಡಿ	೦೩	೨೦	೧೦	೧೦	೦	೦೩
೪೨	ಹುಯ್ಯಲನತ್ತ	೪೬	೩೦೦	೧೬೦	೧೪೦	೦೯	೩೭
೪೩	ಜಡೇಗೌಡನಹೊಡ್ಡಿ	೨೦	೧೨೦	೬೫	೫೫	೦೨	೧೮
೪೪	ಕುದುವಾಳದೊಡ್ಡಿ	೨೩	೧೫೦	೭೮	೭೩	೦೫	೧೮
೪೫	ಕುಳ್ಳೇಗೌಡದೊಡ್ಡಿ	೧೦	೨೦	೨೮	೨೨	೦೧	೦೯
೪೬	ಬಸವನಪುರ	೧೫	೧೦೦	೫೩	೪೭	೦೨	೧೩
೪೭	ಉದ್ದಟ್ಟಿ	೧೧	೬೬	೩೪	೩೨	೦೩	೦೮
೪೮	ಹಾವಿನಮೂಲೆ	೧೩೦	೮೦೦	೪೨೦	೩೮೦	೩೫	೯೫
೪೯	ಮೊವತ್ತೂರು	೫೫	೩೧೦	೧೬೦	೧೫೦	೧೦	೪೫
೫೦	ಯರಗಬಾಳು	೧೦	೬೫	೩೫	೩೦	೦೧	೦೯
೫೧	ನಲ್ಲಿಕತ್ರಿ	೫೦	೨೮೦	೧೪೫	೧೩೫	೧೦	೪೦
೫೨	ಜೀರಿಗೆಗದ್ದೆ	೫೫	೩೫೦	೨೪೫	೨೩೫	೦೬	೪೯
೫೩	ಕಡಕಲಕಂಡಿ	೧೦	೬೫	೩೫	೩೦	೦	೧೦
೫೪	ಕೆರೆದಿಂಬ	೩೦	೧೮೦	೯೦	೯೦	೦೬	೨೪

೫೫	ಗೊಂಬೆಗಲ್ಲು	೩೨	೨೦೦	೧೧೦	೯೦	೦೫	೨೭
೫೬	ಹೊಸದೊಡ್ಡಿ	೧೮	೧೦೮	೫೮	೫೦	೦೬	೧೨
೫೭	ಯರೆಕಟ್ಟೆ	೩೫	೨೦೦	೧೧೦	೯೦	೦೭	೨೭
೫೮	ಮುಳ್ಳಕಟ್ಟೆ	೨೫	೨೫೦	೧೨೮	೧೨೨	೦೭	೧೮
೫೯	ಕರಳಕಟ್ಟೆ	೬೦	೩೪೦	೧೭೫	೧೬೫	೧೫	೪೫
೬೦	ಕೆಂಚಗಳ್ಳಿ	೪೩	೨೭೫	೧೪೮	೧೨೭	೧೩	೩೦
೬೧	ಪುಟ್ಟರಾಮನದೊಡ್ಡಿ	೪೩	೩೫೮	೧೮೦	೧೭೮	೧೦	೩೩
೬೨	ಕಗ್ಗಲಿಗುಂದಿ	೩೫	೨೦೪	೧೦೪	೧೦೦	೦೫	೩೫
೬೩	ಗಾಂದಿನಗರ	೧೫	೧೦೦	೫೫	೪೫	೦೩	೧೨
೬೪	ಅರೇಕಡುವಿನದೊಡ್ಡಿ	೯೦	೫೫೦	೨೮೦	೨೭೦	೩೦	೬೦
೬೫	ಸೊಪ್ಪಿನಗುಡ್ಡೆ	೨೪	೧೫೦	೮೦	೭೦	೦೪	೨೦
೬೬	ಕಂಬಿಗುಡ್ಡದೊಡ್ಡಿ	೬೦	೩೬೦	೧೩೫	೧೨೫	೧೨	೪೮
೬೭	ಅರ್ಧನಾರಿಪುರ	೭೦	೪೦೦	೨೧೦	೧೯೦	೧೨	೫೮
೬೮	ಗುರುಮಲ್ಲಪ್ಪನದೊಡ್ಡಿ	೧೧	೬೬	೩೬	೩೦	೦೨	೦೯
೬೯	ರಾಜ್‌ಮತದೊಡ್ಡಿ	೫೦	೩೦೦	೧೫೫	೧೪೫	೧೨	೩೮
೭೦	ಹೊಸಪೋಡು	೧೫೦	೧೦೦೦	೫೫೦	೪೫೦	೪೫	೧೦೫
೭೧	ಕೆ.ಕೆ.ಪೋಡು	೭೫	೪೫೦	೨೩೦	೨೨೦	೧೫	೬೦
೭೨	ಹಿರಿಯಂಬಲ	೧೮೦	೮೦೦	೪೧೦	೩೯೦	೨೦	೧೬೦
೭೩	ಗುಳ್ಳದಬ್ಬೈಲು	೧೫೦	೮೦೦	೪೧೫	೩೮೫	೪೫	೧೦೫
೭೪	ಬಿ.ಎಸ್ ದೊಡ್ಡಿ	೨೮	೧೪೮	೫೮	೫೦	೦೮	೨೦
೭೫	ಬಿ.ಬಿ.ದೊಡ್ಡಿ	೧೩	೭೮	೪೦	೩೮	೦೩	೧೦
೭೬	ಹಂದೀಕುರುಬನದೊಡ್ಡಿ	೫೦	೩೦೦	೧೫೫	೧೪೫	೧೫	೩೫
೭೭	ಕೌಂಡಳ್ಳಿಡ್ಯಾಂ	೫೦	೩೦೦	೧೫೦	೧೫೦	೦೯	೪೧
೭೮	ಬೂದಿಪಡಗ	೬೫	೩೮೦	೨೦೦	೧೮೦	೦೯	೫೬
೭೯	ಜಡೇಸ್ವಾಮಿದೊಡ್ಡಿ	೪೧	೨೪೬	೧೨೫	೧೨೧	೦೮	೩೨
೮೦	ಸೇಬಿನಕೋಬೆ	೬೦	೩೫೦	೧೮೦	೧೭೦	೧೨	೪೮

ಜೇನುಕುರುಬರಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು							
೧	ಮದ್ದೂರು	೦೯	೪೫	೨೫	೨೦	೦೧	೦೮
೨	ಬಂಡಿಪುರ	೧೨	೭೨	೩೭	೩೫	೦೨	೧೦
೩	ಮೇಲ್ ಕಾಮನಹಳ್ಳಿ	೧೧	೭೨	೩೭	೩೫	೦೩	೦೮
೪	ಮುಕ್ತಿಕಾಲೋನಿ	೦೬	೬೦	೩೫	೨೫	೦	೦೬
೫	ಮೂಕಳ್ಳಿ	೫೦	೨೨೫	೧೧೫	೧೧೦	೧೫	೩೫
೬	ಉಪಕಾರ	೨೨	೧೨೦	೬೫	೫೫	೦೨	೨೦
೭	ಚನ್ನಿಕಟ್ಟೆ	೨೩	೧೩೮	೭೦	೬೮	೦೫	೧೮
೮	ಅಗ್ಗದಹಳ್ಳಿ	೩೭	೧೮೫	೯೫	೯೦	೦೭	೩೦
೯	ಚಲುವರಾಯನಪುರ	೨೨	೧೨೮	೬೮	೬೦	೦೫	೧೭
೧೦	ಲಕ್ಕಿಪುರ	೨೦	೧೦೦	೫೫	೪೫	೦೩	೧೭
೧೧	ನವಿಗುಂಡಿ	೨೬	೧೩೦	೭೦	೬೦	೦೬	೨೦
೧೨	ದೇವರಹಳ್ಳಿ	೦೨	೧೦	೦೬	೦೪	೦೦	೦೨
೧೩	ಗುಡ್ಡಕೆರೆ	೧೮	೧೦೮	೫೮	೫೦	೦೩	೧೫
೧೪	ಭೂರದರಹಾಡಿ	೧೨	೬೦	೩೫	೨೫	೦೨	೧೦
೧೫	ಅಡಿಕಣವೆ	೩೦	೧೫೦	೮೦	೭೦	೦೫	೨೫
೧೬	ಕಣಿಯನಪುರ	೮೦	೪೦೦	೨೨೦	೧೮೦	೨೫	೫೫
೧೭	ದೊಗವಿನಹಳ್ಳಿ	೨೦	೮೫	೪೫	೪೦	೦೩	೧೭

ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು							
೧	ಮದ್ದೂರು	೨೭	೧೪೫	೭೫	೭೦	೦೩	೨೪
೨	ಬಂಡಿಪುರ	೩೪	೨೦೪	೧೦೪	೧೦೦	೧೦	೨೪
೩	ಮೇಲ್ ಕಾಮನಹಳ್ಳಿ	೧೭	೮೫	೪೩	೪೨	೩	೧೪

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೋಲಿಗ ಜೇನುಕುರುಬ ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಸೋಲಿಗರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
			ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು				
೧	ದೊಡ್ಡಬೆಟ್ಟಗೇರಿ	೨೪	೯೫	೫೦	೪೫	೨	೨೨
೨	ಗುಡ್ಡೆಹೊಸೂರು	೧೧	೫೦	೩೦	೨೦	೦	೧೧
೩	ಸುಣ್ಣದಕೆರೆ	೧೪	೭೦	೩೭	೩೩	೩	೧೧
೪	ಬಸವನಹಳ್ಳಿ	೧೩೫	೫೨೫	೨೭೫	೨೫೦	೩೦	೧೦೫
೫	ಹೊಸಕಾಡು	೨೩	೧೧೦	೫೮	೫೨	೨	೨೧
			ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು				
೧	ಬಾಡಗಬಾಣಂಗಾಲ	೧೪	೭೦	೩೮	೩೨	೧	೧೩

ಜೇನುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
			ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು				
೧	ತ್ಯಾಗತ್ತೂರು	೧೧	೫೨	೨೭	೨೫	೨	೦೯
೨	ವಾಲ್ನೂರು	೧೫	೭೫	೪೦	೩೫	೫	೧೦
೩	ಹೊಳೆಕರೆ	೧೩	೬೦	೩೨	೨೮	೧	೧೨
೪	ಕೂಡ್ಲೂರು ಚೆಟ್ಟಳ್ಳಿ	೧೭	೮೪	೪೪	೪೦	೫	೧೨
೫	ಬಾಳೆಗುಂಡಿ	೬೦	೨೫೦	೧೪೦	೧೧೦	೧೫	೩೫
೬	ಆನೆಕಾಡು	೮	೪೦	೨೦	೨೦	೦	೮
೭	ಕಬ್ಬನಗದ್ದೆ	೨೫	೧೨೫	೬೫	೬೦	೫	೨೦
೮	ಅಂದಗೋವೆ	೧೭	೧೩೫	೭೦	೬೫	೨	೧೫
೯	ಹೇರೂರು	೭೫	೩೭೫	೨೦೦	೧೭೫	೨೫	೫೦
೧೦	ಕಲ್ಲೂರು ಕಿರಂಗಾಲ	೧೮	೮೦	೪೨	೩೮	೬	೧೨
೧೧	ಬೆಂಡೆಬೆಟ್ಟ	೧೨	೬೦	೩೫	೨೫	೬	೫೪
೧೨	ಹುದುಗೂರು	೮	೩೮	೨೦	೧೮	೧	೧೭
೧೩	ಹುಣಸೇವಾರೆ	೨೦	೧೦೦	೫೫	೪೫	೬	೧೪
೧೪	ಯಡವನಾಡು	೨೫	೧೧೦	೫೫	೫೫	೭	೧೮
೧೫	ಸೂಳೆಬಾವಿ	೧೦	೪೮	೨೮	೨೦	೩	೭
೧೬	ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ	೫	೨೫	೧೭	೧೮	೨	೩
೧೮	ಹೊರಹೊಳೆ	೨	೧೦	೦೫	೦೫	೦	೨
೧೯	ಗರಗಂದೂರು	೧೪	೬೦	೩೫	೨೫	೪	೧೦
೨೦	ಕಿಬ್ಬೆಟ್ಟ	೧೫	೮೦	೪೨	೩೮	೨	೧೩
೨೧	ವಳಗುಂದ	೧೮	೮೫	೪೫	೪೦	೧೦	೧೦
೨೨	ಕಾರೋಹಳ್ಳಿ	೬	೩೦	೧೫	೧೫	೧	೫
೨೩	ಹಳೇಮುದಲಾಪುರ	೬	೨೮	೧೬	೧೨	೧	೫
೨೪	ಬೆಲುಮೆ	೧೫	೭೫	೪೦	೩೫	೩	೧೨
೨೫	ಅಡಿನಾಡೂರು	೨೫	೧೨೦	೬೫	೫೫	೧೨	೧೩
೨೬	ಗಣಗೂರು ಊಂಗನಹಳ್ಳಿ	೮	೪೦	೨೨	೧೮	೨	೬
೨೭	ಬಾಣವಾರ	೪	೧೮	೯	೯	೧	೩
೨೮	ಸಂಗಯ್ಯನಪುರ	೧೨	೬೦	೩೬	೩೪	೨	೧೦
೨೯	ಅಲೂರು-ಸಿದ್ದಾಪುರ	೫	೨೦	೧೦	೧೦	೦	೫
೩೦	ಕಡ್ಲೆಮಕ್ಕಿ	೫	೨೫	೧೨	೧೩	೨	೩
೩೧	ಮಾಲಂಬಿ	೩೦	೧೪೦	೭೫	೬೫	೫	೩೫
೩೨	ಹಾರೆಹೊಸೂರು	೧೨	೫೮	೨೮	೩೦	೬	೬
೩೩	ಗೋಣಿಮರೂರು	೧೫	೬೦	೩೦	೩೦	೪	೧೧
೩೪	ಕಟ್ಟೆಪುರ	೯	೪೮	೨೬	೨೨	೧	೮
			ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				
೧	ದೇವರಕಾಡು	೩೫	೧೭೦	೯೫	೭೫	೧೫	೨೦
೨	ಹಂಚಿತಿಟ್ಟ	೩	೧೫	೮	೭	೦	೩
೩	ಅವರೇಗುಂದ	೨೦	೯೬	೪೫	೪೬	೫	೧೫
೪	ಕರಡಿಗೋಡು	೨	೧೦	೫	೫	೦	೨
೫	ಹಣ್ಣನತೋಟ	೧೨	೫೮	೩೦	೨೮	೨	೧೦
೬	ಚೆನ್ನಂಗಿಬಸವನಹಳ್ಳಿ	೧೫	೬೫	೩೩	೩೨	೩	೧೨
೭	ದುಬಾರೆ	೪೦	೨೦೦	೧೧೦	೯೦	೧೨	೨೮
೮	ತಟ್ಟಳ್ಳಿ	೧೭	೯೫	೪೮	೪೨	೪	೧೩
೯	ಹೆಬ್ಬಾಳೆ	೭	೩೫	೨೦	೧೫	೧	೬
೧೦	ಗಣಗೂರು	೪೩	೨೦೫	೧೦೫	೧೦೦	೧೫	೨೮
೧೧	ಕಮ್ಮಟ್ಟೆ	೬	೩೫	೧೮	೧೭	೨	೪
೧೨	ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ	೨೨	೧೦೫	೫೫	೫೦	೧೦	೧೨
೧೩	ಮಡೇಗಾಡು	೫೧	೨೫೦	೧೩೦	೧೨೦	೧೫	೩೬

೧೪	ಚೋಟಪಾರೆ	೩೫	೧೬೦	೮೮	೭೨	೮	೨೭
೧೫	ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ ಆನೆ ಶಿಬಿರ	೩೬	೧೮೦	೯೦	೯೦	೧೫	೨೧
೧೬	ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ ಪಾರಂ	೮೩	೪೨೦	೨೨೦	೨೦೦	೩೦	೫೩
೧೭	ಕೋತೂರು	೯೩	೪೫೦	೨೨೮	೨೨೨	೩೦	೬೦
೧೮	ಮಲ್ಲಂಗೆರೆ	೧೮	೧೦೦	೫೫	೪೫	೫	೧೩
೧೯	ಕಾರ್ಮಾಡು	೧೬	೮೦	೪೦	೪೦	೬	೧೦
೨೦	ತಟ್ಟಕೆರೆ	೬೨	೩೬೫	೧೮೫	೧೮೦	೯	೫೩
೨೧	ಕೊಂಬಾರಕಟ್ಟೆ	೧೪	೭೦	೩೫	೩೫	೪	೧೦
೨೨	ಚಮಟಗುಂಡಿ	೫	೨೦	೧೦	೧೦	೧	೪
೨೩	ಮೂರ್ಕಲು	೩೧	೧೫೦	೮೦	೭೦	೮	೨೩
೨೪	ಕೋಳಂಗೆರೆ	೩೧	೧೪೦	೭೫	೬೫	೯	೨೨
೨೫	ಕಲ್ಲಹಳ್ಳ	೧೯	೯೦	೪೮	೪೨	೨	೧೭
೨೬	ನಾಗರಹೊಳೆ(ಗದ್ದೆಹಾಡಿ)	೨೧	೧೦೩	೫೩	೫೦	೫	೧೬
೨೭	ನಾಗರಹೊಳೆ ಆನೆಶಿಬಿರ	೨೯	೧೪೦	೭೦	೭೦	೧೦	೧೯
೨೮	ಸಿದ್ದಾಪುರ ಹಳ್ಳ	೨೨	೧೧೦	೬೦	೫೦	೧೨	೧೦
೨೯	ಬಾಳೆಕೋವ್	೨೨	೧೦೫	೫೫	೫೦	೮	೧೪
೩೦	ಗೋಣಿಗದ್ದೆ	೬೭	೩೨೦	೧೭೦	೧೫೦	೨೫	೪೨
೩೧	ಅಲಂದೋಡು	೧೩	೬೦	೩೦	೩೦	೫	೮

ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಾಸದನೆಲೆಯ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನು ರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ
ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು							
೧	ಚೇವರಕಾಡು	೧೫	೭೦	೩೮	೩೨	೧	೧೩
೨	ಭದ್ರಗೊಳ	೧೦	೫೫	೩೦	೨೫	೨	೮
೩	ಕಾರೇಹಡ್ಲು	೨೯	೧೪೦	೭೦	೭೦	೧೦	೧೯
೪	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೨೯	೧೩೫	೭೦	೬೫	೧೨	೧೭
೫	ರೇಷ್ಮೆಹಡ್ಲು	೩೦	೧೪೫	೭೫	೭೦	೧೦	೨೦
೬	ಬೇಟೂರು	೮	೪೦	೨೨	೧೮	೧	೭
೭	ಮತ್ತೂರು	೧೩	೬೮	೩೮	೩೦	೩	೧೦
೮	ವರಬೈಲು	೭	೩೦	೧೬	೧೫	೧	೬
೯	ಕಾಟಿಗುಂಡಿ	೧೧	೫೦	೨೭	೨೩	೫	೬
೧೦	ವಿ ಬಾಡಗ	೪	೨೦	೧೧	೯	೦	೪
೧೧	ನಾಗರಹೊಳೆ(ಗದ್ದೆ ಹಾಡಿ)	೨೦	೧೦೦	೫೫	೪೫	೯	೧೧
೧೨	ಚೂರಿಕಾಡು	೧೦	೫೫	೨೮	೨೭	೨	೮ ೦

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿರುವ ತಾಲೂಕುಗಳು

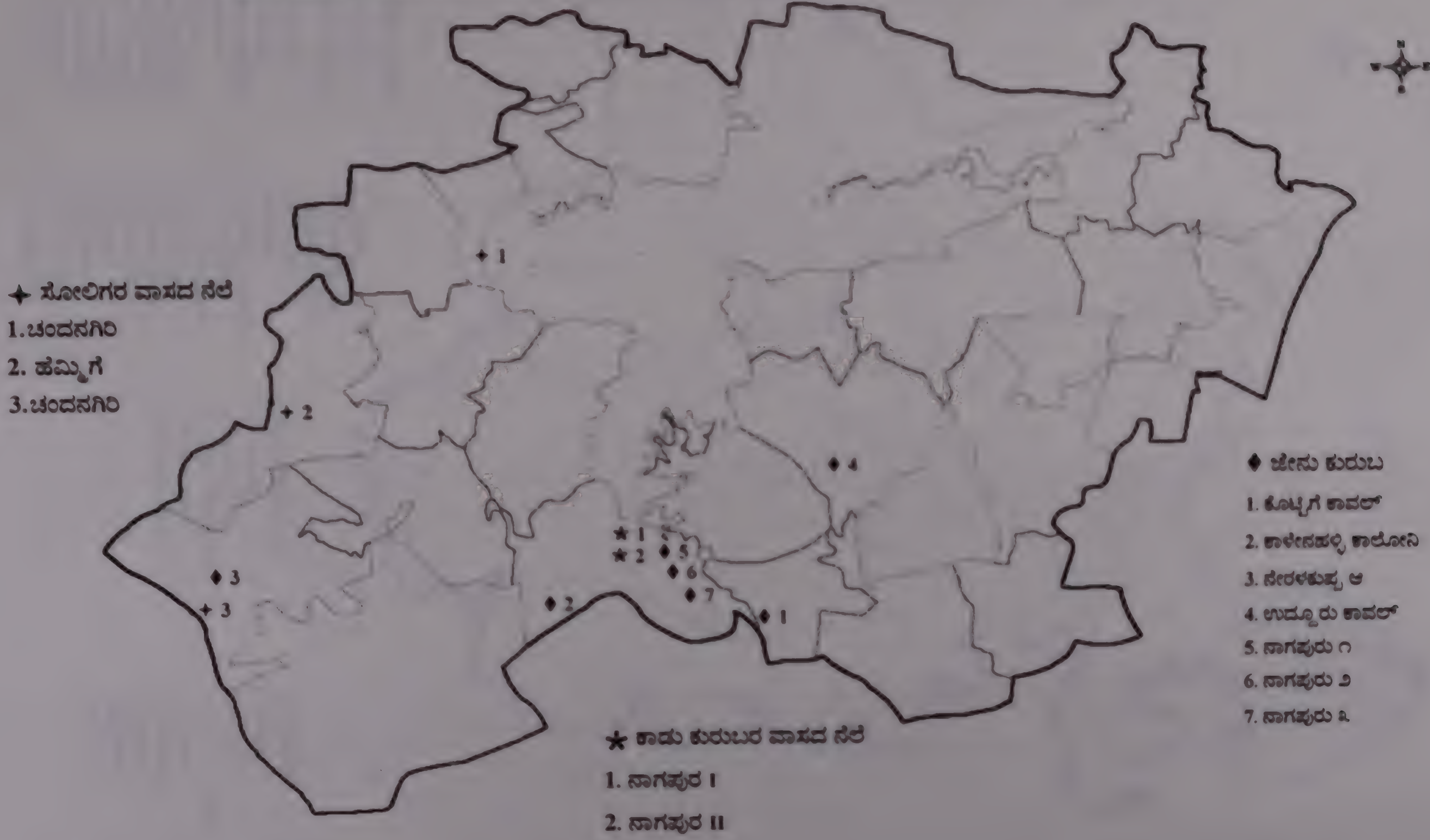

1. ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ
2. ಹುಣಸೂರು
3. ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ

ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗ ಕಾಡುಕುರುಬ ಜೇನು ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ವಾಸದ ನೆಲೆ

ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕು ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳು

ಹೆಚ್.ಡಿ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗ ಕಾಡುಕುರುಬ ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ವಾಸದ ನೆಲೆ

♦ ಜೇನು ಕುರುಬ

1. ರಾಮೇನಹಳ್ಳಿ
2. ರಾಜೇಗೌಡನ ಹುಂಡಿ
3. ದೇವಲಾಪುರ
4. ಅನಗಟ್ಟಿಹಾಡಿ
5. ವಡೆಯರಹಳ್ಳಿಮಾಳ
6. ಮಾಳದಹಾಡಿ
7. ಬಳ್ಳೆಹಾಡಿ
8. ಮಂಟೇಗೌಡನಹಳ್ಳಿ
9. ಮೊತ್ತ ಗಿರಿಜನಹಾಡಿ
10. ಬಾದ ಕಾಲೋನಿ
11. ಚಾಮನಹಳ್ಳಿಹಾಡಿ
12. ಬಸವರಾಜನಕಟ್ಟೆ
13. ಹುಸ್ಕೂರ್‌ಹಾಡಿ
14. ಕಾರಾಪುರ
15. ಕೆರೆಹಾಡಿ
16. ಮೇಟಿಕುಪ್ಪೆಹಾಡಿ
17. ಬೂದನೂರುಹಾಡಿ
18. ಜಿ.ಎಂ.ಹಳ್ಳಿ
19. ಬಾವಿಕೆರೆ
20. ಬೊಮ್ಮಲಪುರಹಾಡಿ
21. ಸೀಗೂರುಹಾಡಿ
22. ಬೋಗಾಪುರದಹಾಡಿ
23. ಅಣ್ಣೂರುಹಾಡಿ
24. ಹೊಸಹಳ್ಳಿಹಾಡಿ
25. ಆನೆಮಾಳಹಾಡಿ
26. ನಡಹಾಡಿ
27. ಸತ್ತಿಗೆಹಾಡಿ
28. ಮಚೂರಹಾಡಿ
29. ಪೆಂಜಹಳ್ಳಿಹಾಡಿ

★ ಕಾಡು ಕುರುಬ

1. ಹುಣಸೆಕುಪ್ಪೆ
2. ಕೆಂಚನಹಾಡಿ
3. ಬಾಡಗ ೨ನೇ ಕಾಲೋನಿ
4. ಗೋಳೂರುಹಾಡಿ
5. ದೊಡ್ಡಮಾದನಹಳ್ಳಿ

✦ ಸೋಲಿಗ

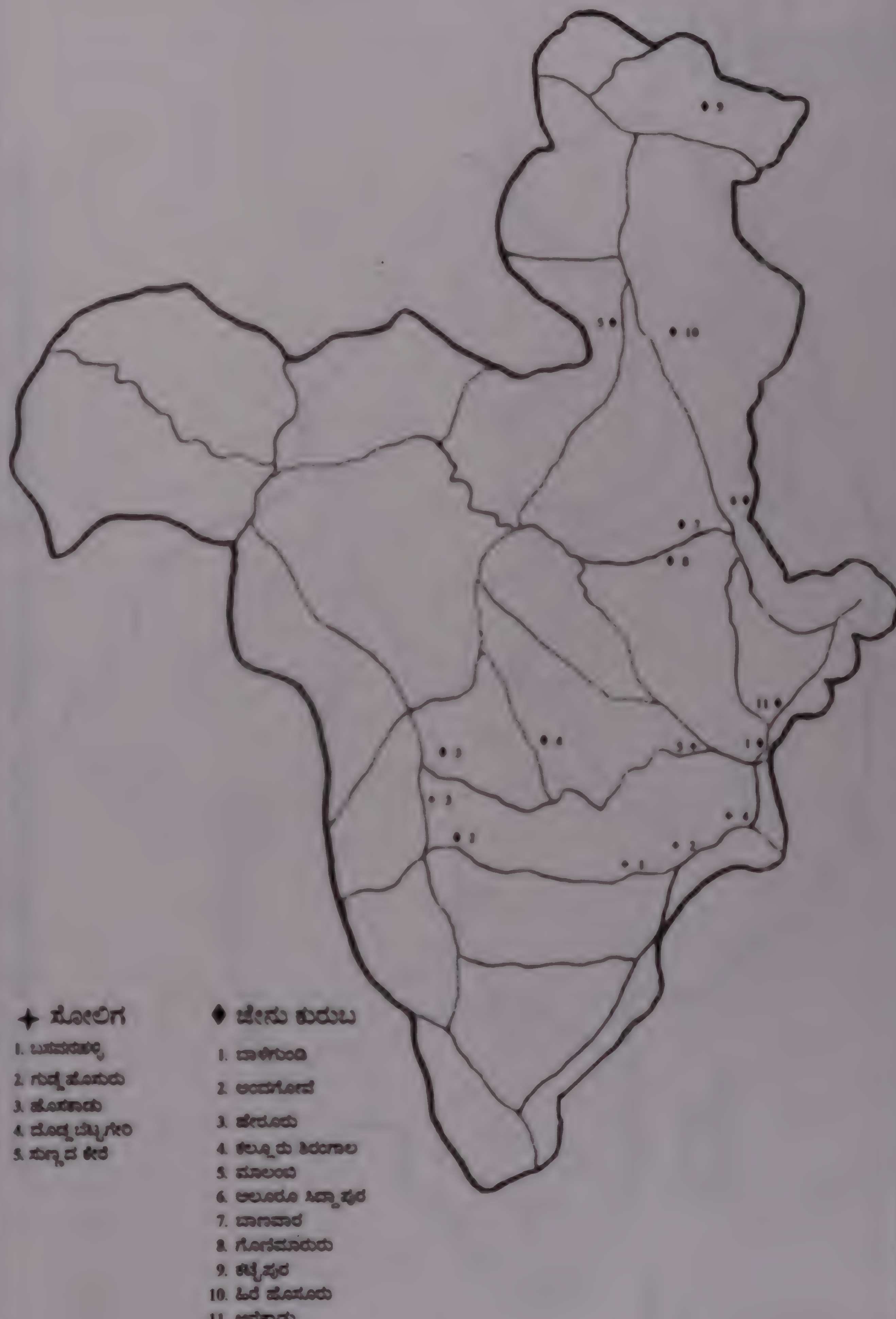
1. ಕನಕನಹಳ್ಳಿ
2. ನಿಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ
3. ಬಾಡಗ ೧ನೇ ಕಾಲೋನಿ
4. ಮುಗತಮೂಲೆ
5. ಯಶವಂತಪುರ
6. ಬಡಗಲಪುರ
7. ನೆಟ್ಕಲ್‌ಹುಂಡಿ
8. ಮೊತ್ತಹಾಡಿ

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿರುವ ತಾಲೂಕುಗಳ ವಿವರ

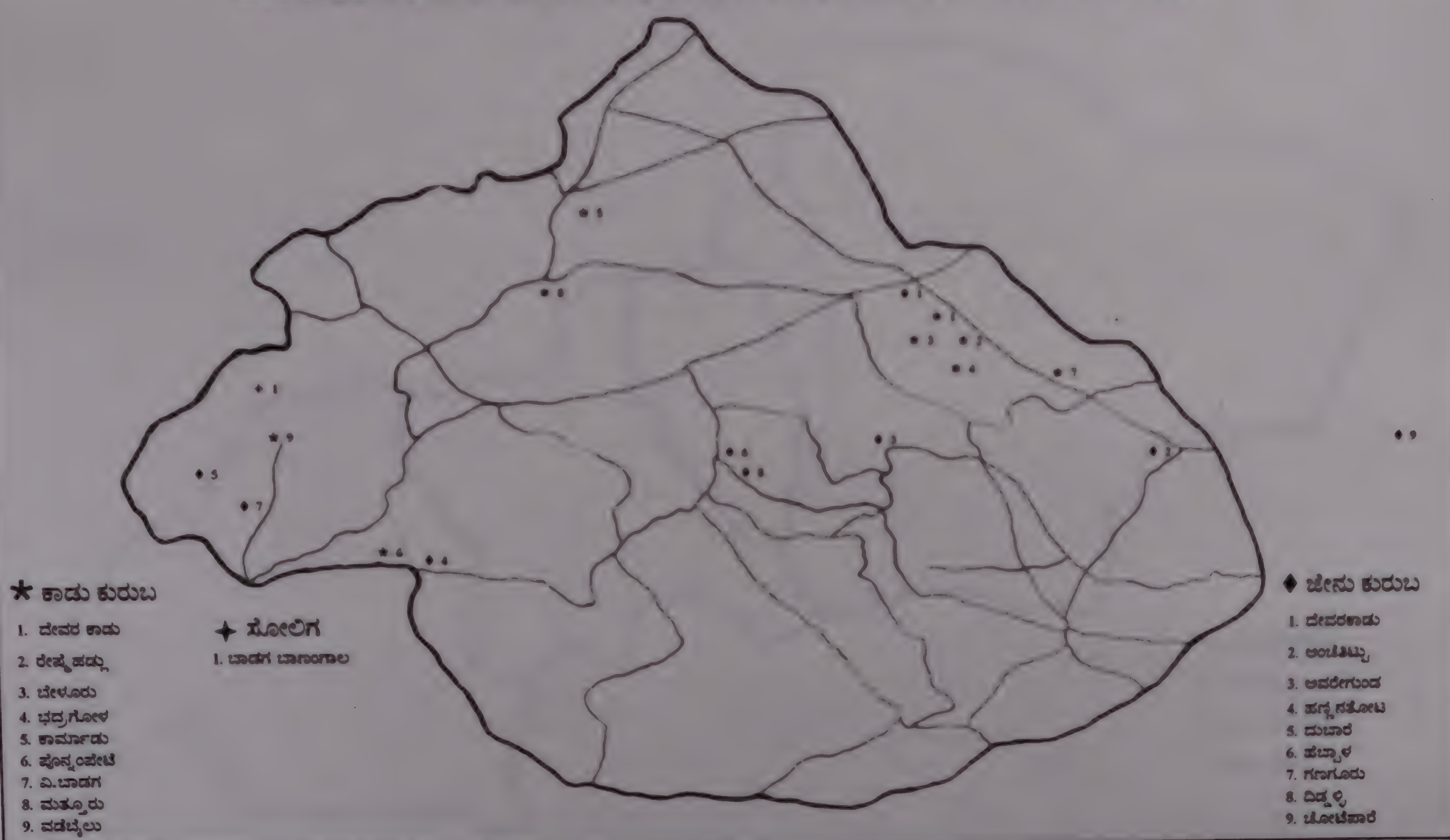

1. ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ
2. ಮಡಿಕೇರಿ
3. ವಿರಾಜಪೇಟೆ

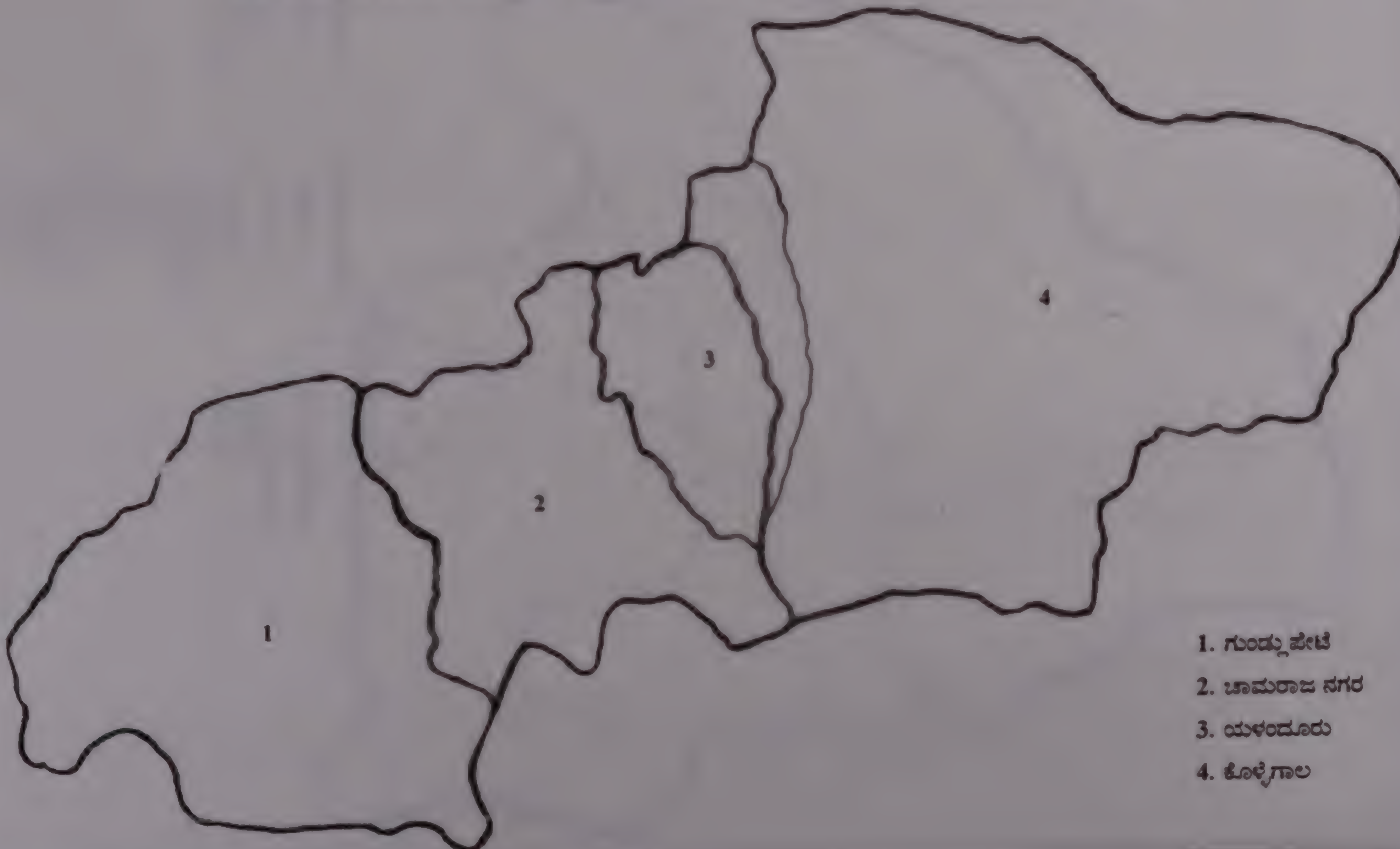
ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗ ಜೇನುಕುರುಬರ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳು

ವಿರಾಜ ಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳು

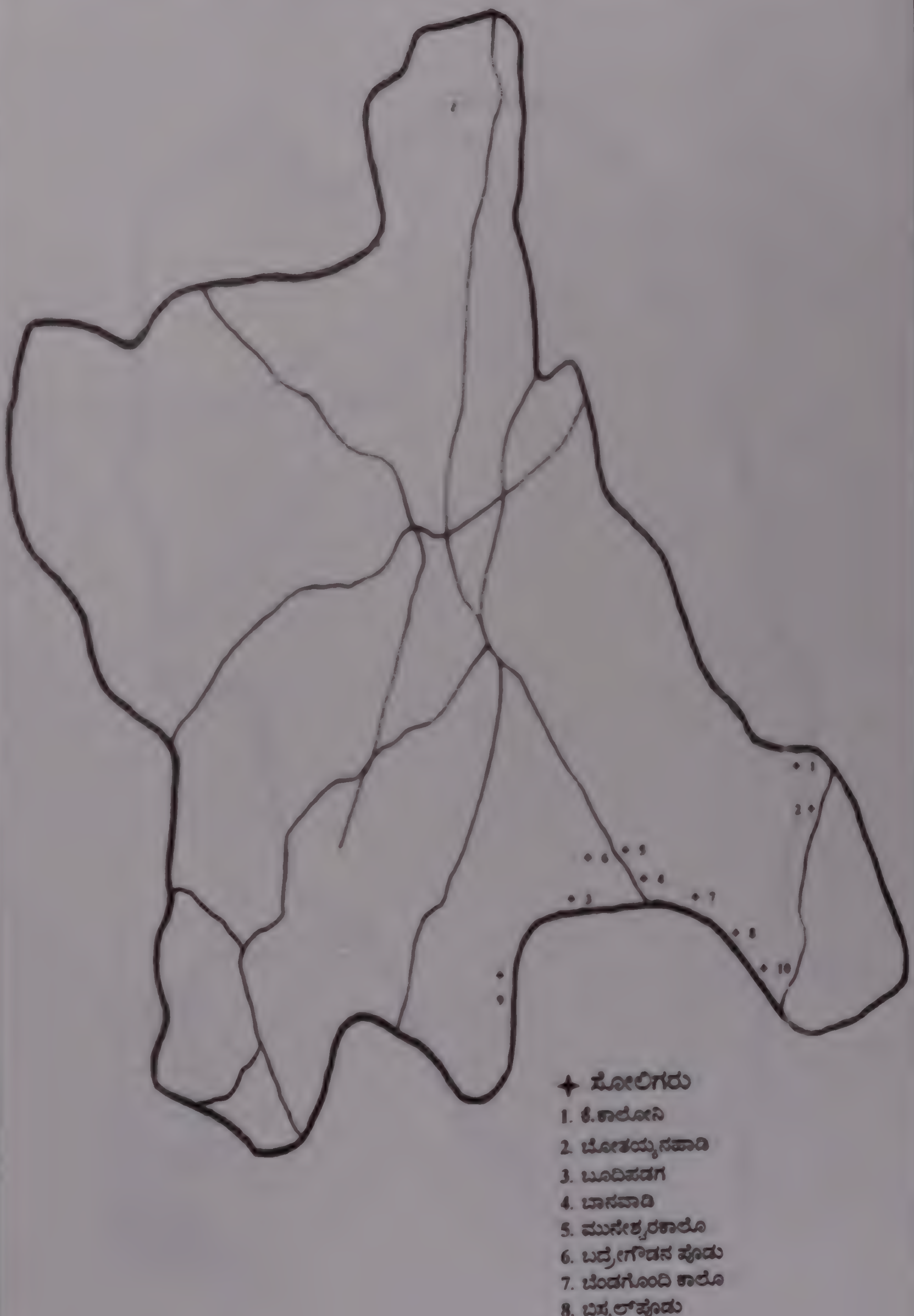
ಚಾಮರಾಜ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿರುವ ತಾಲೂಕುಗಳ ವಿವರ

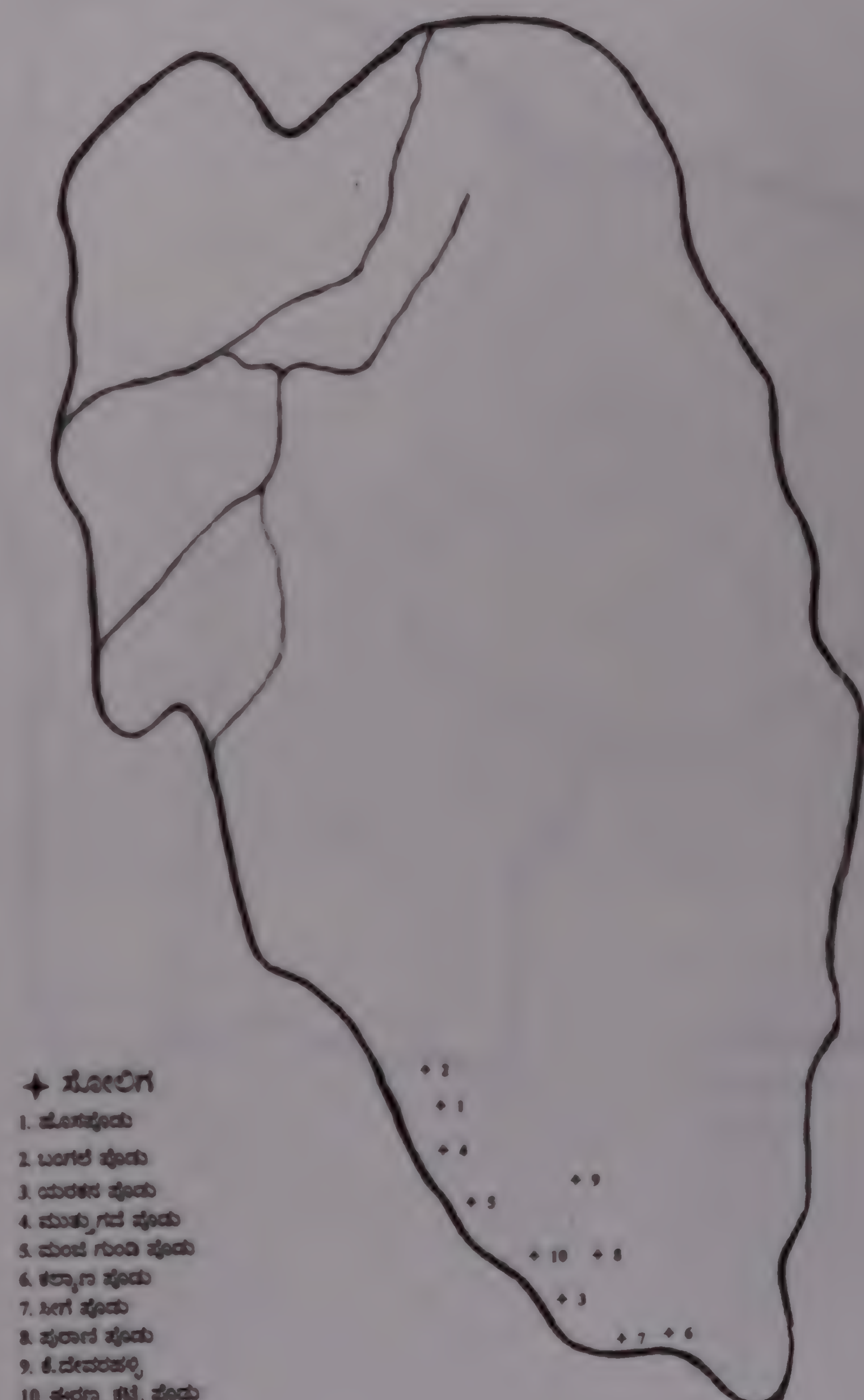
ಗುಂಡ್ಲು ಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನು ಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಕಾಡುಕುರುಬರ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳು

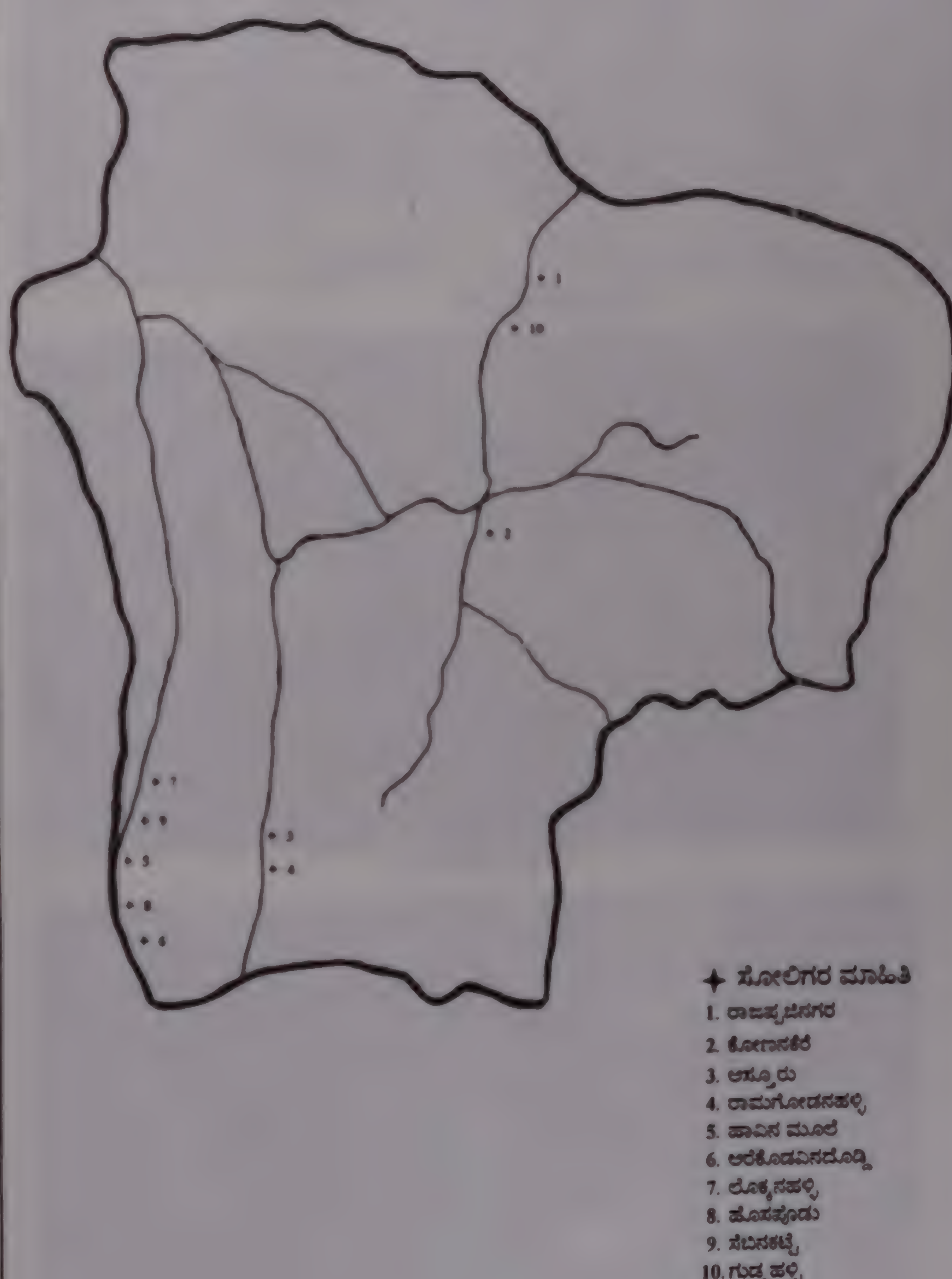
ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗರ ಪ್ರಮುಖ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳು

ಯಳಂದೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗರ ನೆಲೆಗಳು

ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಲಿಗರ ಪ್ರಮುಖ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳು

ಕೃಷಿ ನಿರತರು

ಜೇನುಕುರುಬರು

ಕಾಡುಕುರುಬ

ಸೋಲಿಗ

ಸಾಮೂಹಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಕಾಡುಕುರುಬರು

ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡುಕುರುಬರ ಹಾಗೂ ಜೇನುಕುರುಬರ ದೈವದ ನೆಲೆಗಳು

ಬದುಕಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು

ಸೋಲಿಗ ಮಹಿಳೆ

ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮಹಿಳೆ

ಜೇನುಕುರುಬರ ಮಹಿಳೆ

ಬದುಕಿನ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ಮಹಿಳೆಯರು

ಸಾಮೂಹಿಕ ಬೋಜನ ನಿರತರು

ಸೋಲಿಗರು

ಜೇನುಕುರುಬರು

ಕಾಡುಕುರುಬರು

ಸರ್ಕಾರ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಸತಿಗಳು

ಸೋಲಿಗರ ವಸತಿಗಳು

ಕಾಡುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಜೇನುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಸರ್ಕಾರ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಸತಿಗಳು

ಜೇನುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಸೋಲಿಗರ ವಸತಿಗಳು

ಕಾಡುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ವಸತಿಗಳು

ಜೇನುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಸೋಲಿಗರ ವಸತಿಗಳು

ಕಾಡುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ವಸತಿಗಳು

ಜೇನುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಕಾಡುಕುರುಬರ ವಸತಿಗಳು

ಸೋಲಿಗರ ವಸತಿಗಳು

ಸೋಲಿಗರ ಬೆಳೆ ರಕ್ಷಣೆಯ ಗೂಡು

